

**BURMANSKE
BAJKE**

BISERI

1

BURMANSKE NARODNE BAJKE

Prevela s ruskog:

Tatjana Pantić

Ilustracije:

Ranko Ruvarac

NARODNA KNJIGA

BEOGRAD 1960

DRAGI ČITAOČE

Svi se sećamo ove divne edicije ovih prelepih knjiga, nažalost ove knjige polako tonu u zaborav i uništenje.

Često se ove knjige mogu naći uništene , bačene ,bez omota... Šteta je uništiti nešto što ti je činilo detinjstvo srećno i bezbrižno !

Cilj obrade ove knjige nije piraterija ili umnožavanje ove knjige, naprotiv, moja želja je da se ova edicija knjiga spasi od zaborava.

Dragi čitaoče, nadam se da će te ova knjiga vratiti u detinjstvo i učini te srećnim kao što je mene , jer teška vremena su pred nama...

N.V 2020

DUGA

Carica Sirijama (1) umre na porođaju. Ali tek što upališe pogrebnu vatru joj se rodi ćerka, kojoj otac car dade ime Muspup. Međutim, devojčicu ne doneše sa groblja u dvor. Ona se rodila među mrtvima i, prema ondašnjem verovanju, mogla je da donese gradu nesreću. Zato joj sagradiše dvorac pored majčine grobnice. Oko toga dvorca docnije izraste grad koga su nazvali Dala.

Suprotna obala Iravade pripadala je caru Mingaladona. Njegov sin, princ Nanda, zavole princezu Muenun. Ali car Mingaladona i njegovi velikodostojnici nisu hteli ni da čuju za taj brak. I oni su se bojali da princeza, koja se rodila na groblju, ne navuče nesreću na njihov grad. Car izdade naredbu po kojoj nijedan čamdžija nije smeo da prevozi njegovog sina u Dalu, a samom princu zauvek zabrani da prelazi preko reke.

Plivajući jednom pored Mingaladona, krokodil Kišni Oblak spazi princa Nanda gde s tugom gleda na drugu obalu.

— Mnogopoštovani prinče, — zapita ga Kišni Oblak — mogu li da ti pomognem čime?

— Ne, Kišni Oblače — odgovori princ. — Niko ne može da mi pomogne. Želeo bih da se prebacim na onu obalu, svojoj ljubljenoj, ali tako da otac ne sazna za to!...

Tada Kišni Oblak promisli i predloži mladom princu da se, pod okriljem noći, prebaci preko reke u njegovoj čeljusti.

— Tako te niko neće videti, — reče on — a car neće znati da si prekršio njegovu naredbu. Plivaću tako brzo da ćeš u mojoj čeljusti ostati svega nekoliko trenutaka i nećeš se ugušiti.

Princ Nanda tako i postupi. Od toga dana on počeo da prelazi preko Iravade svake noći i da se vraća tek pred zoru.

U Kišnog Oblaka beše zaljubljena krokodilka koja se zvala Mrka, i kad on odbi njenu ljubav, ona postade njegov najljući neprijatelj.

Videći kako Kišni Oblak gordo seče Iravadu sa svojim

dragocnim teretom u ustima, Mrka je izgarala od ljubomore. I tada se ona pretvori u ženu — jer je već imala više od sto godina — i postade služavka princeze Muenun. I uskoro, blagodareći svojoj lukavosti, postade njena savetnica.

— Moja gospođo, — upita jednom Mrka princezu — na koju prinčevu ruku stavljaš svoju glavicu kad spavaš pored njega?

— Na levu — prostodušno odgovori ona. — Na njoj spavam kao na jastuku.

— O, to znači da te on malo voli — lukavo primeti krokodilka. — Kad bi on tebe više voleo, dozvolio bi ti da spavaš desno od njega, na njegovoj desnoj ruci.

— On će mi dozvoliti sve što ja zaželim! — uzviknu princeza.

— Iskušaj njegovu ljubav još noćas — posavetova je Mrka.

Krokodilka je vrlo dobro znala da junaka ili princa mora snaći nesreća ako mu žena zaspi stavivši glavu na njegovu desnu ruku. Mrka nije mrzela princa Nanda, ali je znala da će se car Mingaladona razgneviti na Kišnog Oblaka ako se princu dogodi nesreća u krokodilovim čeljustima.

Princeza zamoli svog dragog za dozvolu da spava desno od njega i da stavi glavu na njegovu desnu ruku.

— Dragi moja, — odgovori joj princ Nanda — to može navući nesreću na mene!...

— Eto kako ti mene voliš! — uzviknu princeza i samo što ne zaplaka.

I princ joj dozvoli da položi glavu na njegovu desnu ruku.

Uzoru princ Nanda siđe na obalu reke gde ga je već čekao verni drug. Mladić uđe u krokodilove čeljusti i krokodil zapliva nazad. Ali nešto skrenu pažnju Kišnog Oblaka i on potpuno zaboravi na svoj dragoceni tovar. Krokodil je tako dugo krstarilo Iravadom da se jadni princ, bez vazduha uguši.

Međutim, car i velikodostojnici u Mingaladonu već su tražili princa. I tako siđoše na obalu reke, nadajući se da je princ Nanda ipak otišao svojoj dragoj i da mu se ništa rđavo nije dogodilo.

Kišni Oblak spazi cara i odmah se seti svoga druga. On brzo dopliva do obale, otvori čeljusti i spusti vladaru pred noge njegovog sina. Ali je princ bio mrtav.

Očajan, krokodil sve ispriča caru i uzviknu:

— Gospodaru! Ja sam spreman da podelim sudbinu svoga princa. Naredi da me ubiju.

— Ti si verno služio mom sinu — progovori kroz suze car. — Ja ti opraštam. A radi tvoga gospodara, nesrećnog princa, požuri princezi Muenun i saopšti joj ovu tužnu vest.

Kišni Oblak žurno preseče reku, i princeza saznade da njenog dragog više nema. Njeno srce, ophrvano tugom i kajanjem — jer je za sve ona bila kriva — ne izdrža.

Istoga dana, kada je sunce počelo da zalazi, u Mingaladonu upališe pogrebnu vatru princu Nandi, a s druge strane reke, u Dali, zapališe pogrebnu vatru princezi Muenun.

Tužno je narod gledao kako se i s jedne i s druge obale diže dim pogrebne vatre. I tada svi ugledaše kako se dim jedne vatre sreće nad rekom sa dimom druge. I — gle čuda! — ta dva dima se pretvoriše u dugu.

POMRAČENJE MESECA

Bila jednom neka stara udovica. Kad oseti da joj se približava smrt, pozva svoja dva unuka.

— Deco, ne ostavljam vam u nasledstvo ni zlato ni srebro, kao druge staramajke — reče ona, i zavešta starijem svoju stupicu, a mlađem tučak.

Stariji brat reče u sebi: „Šta će mi ta stupa? Jesam li ja kuvar, šta li?“ Ne uze stupu, već ode u drugo selo gde ga je čekao težak posao. A mlađi brat uze tučak. „Bakica mi ne bi ostavila ovaj tučak“ pomisli on, „kad on ne bi vredeo ništa“.

I kud god bi pošao nosio je i tučak, iako su mu se susedi zbog toga mnogo smejali.

On beše veoma siromašan. Skupljao je suvo granje i prodavao ga u selu pa je nekako životario. Jednom, lutajući po džungli, natrapa na ogromnu zmiju, i u strahu se uspuza na drvo. Na njegovo čuđenje, zmija zapodenu s njim razgovor.

— Neću ti pričiniti nikakvo zlo, — reče mu ona — htela bih samo da pozajmim od tebe tvoj tučak.

— A šta će ti on? — zapita mlađi brat.

— Malopre mi je umro muž — objasni mu zmija. — A ako ti prineseš svoj tučak njegovim nozdrvama, on će istog trenutka oživeti.

— Ti kažeš da je moj tučak čaroban? — s nevericom zapita mlađi brat.

— Pođi sa mnom, — progovori zmija — pa ćeš sve sam videti.

I kad se probi kroz šiprag idući za zmijom, mlađi brat ugleda jednu mrtvu zmiju. Prinese tučak njenim nozdrvama i ona istog časa ožive.

— Taj tučak ima čudotvorni miris — objasni zmija-žena. — I njegova moć neće prestati sve dok ti ne ispričaš nekome o tome.

Tada zmiје prošištaše reči zahvalnosti i otpuziše bez žurbe.

A mlađi brat se vrati natrag u selo. Na putu vide lipsalog psa, koji je počeo da se raspada.

„Da pokušam da ga oživim“, pomisli mlađi brat, i pruži tučak. U tom trenutku pas ožive i skoči na noge. Mladić mu dade ime Trulić i pas mu postade verni sluga i drug.

Uskoro ljudi počеше da govore o mlađem bratu kao o velikom lekaru koji čak i iz mrtvih diže. Ali niko ne nasluti da je sva moć u tučku. Svi su mislili da ga mlađi brat nosi kao amajliju.

Posle izvesnog vremena, po mlađeg brata posla sam car, kome je umrla jedinica ćerka. On i nju vrati u život. U znak zahvalnosti car mu dade princezu za ženu.

Tako mlađi brat postade naslednik prestola. Ali on nije ostavljao čudotvorni tučak i nastavljao je da vraća u život umrle sve dok ljudi nisu sasvim zaboravili šta je to žalost i tuga.

— Moj tučak pobeđuje smrt — progovori jednom, zamišljen, mlađi brat. — A starost? Možda on pobeđuje i nju?

I počе svakoga dana da prinosi tučak svome i ženinom nosu, čemu se, naravno, ona čudila, ali je ipak dopuštala, smatrajući da je to samo ćef mudroga lekara. Kroz nekoliko godina mlađi brat vide da ni princeza ni u čemu nisu izmenili i shvati da su otkrili tajnu večite mladosti.

Ali Mesec počе da zavidi što će dvoje smrtnih biti večito mladi kao i on.

„Čak i Sunce stari“, razmišljao je Mesec. „Uveče postaje slabo, crveno i ružno“.

I Mesec počе da traži priliku da ukrade čarobni tučak.

Dogodi se jednom da se tučak pokvasi i pokri zelenom plesni. Princ ga iznese na sunce da ga prosuši i sam sede kraj njega.

— O, gospodaru moj! — uzviknu princeza. — Nije carski posao ni da suši tu starudiju, a kamoli da je čuva. Pusti vojnike da čuvaju tučak, ako je to potrebno.

Ona tako navaljivaše da princ na kraju popusti.

— Dobro, — reče on — tada ostavljam ovde vernog Trulića. Samo njemu mogu da poverim ovu stvar.

I tako Trulić sede pokraj čarobnog tučka.

Kad to vide, Mesec skoči sa neba. Verni pas, mada ga oslepi sjaj nezvanog gosta, nanjuši zlo. A Mesec uhvati tučak i nestade. Trulić, po mirisu tučka, jurnu za lopovom. I otada pas proganja Mesec. Spazi ga noću na nebu — i trči za njim, a danju ga traži po mirisu tučka. I zbog toga što sve vreme udiše taj miris, Mesec ne umire i ne stari. Ponekad Trulić uspeva da ga stigne; onda ga hvata zubima i pokušava da ga proguta — ali uzalud! Na kraju mu uvek pripadne muka pa ga povrati. Tada sve počinje iznova. Tako gonjenje nikad ne prestaje.

Eto zašto kada nastane pomračenje Meseca Burmanci kažu: „Trulić je uhvatio Mesec“, a kada prestane: „Opet ga je jadnik povratio“.

TRI JAJETA PRINCEZE NAGE

Davno nekada, u planinama Severne Burme živela je ćerka zmaja Nage. Bila je tako lepa da se u nju zaljubi bog Sunca. On siđe na zemlju i oni počеше da žive zajedno. A zatim se bog Sunca ponovo vrati na nebo.

Princeza Naga rodi tri jajeta. Ona ih zagrevaše sa puno ljubavi, a kad začu kucanje malih srdašca pozva Vranu — u to vreme snežno belu pticu — i zapovedi joj da bogu Sunca odnese radosnu vest da će uskoro imati troje dece.

Pošto sasluša Vranu, bog Sunca nađe u svojoj riznici rubin čija je vrednost bila ravna jednom celom carstvu, i progovori:

— Kaži mojoj dragoj da ne mogu sići na zemlju da vidim svoju decu, i daj joj ovaj rubin, neka za njih kupi carstvo.

Vrana uze u kljun zamotuljak sa rubinom — darom boga Sunca svojoj deci — i polete natrag Severnim planinama.

Dogodi se da njen pogled pade na trgovački karavan koji se zaustavio. Pet stotina trgovaca veselo je doručkovalo a oko njih je kružilo i skakutalo mnoštvo ptica, koje su se halapljivo bacale na poslastice. Vrana oseti glad, sakri svoj dragoceni tovar ispod žbuna i pridruži se drugim pticama.

Jedan od trgovaca primeti da je Vrana nešto sakrila i prikrade se njenom skrovištu. Kad nađe u zamotuljku rubin, on ga uze, a na mesto neprocenjivog poklona stavi komadić kravlje balege.

Kad se Vrana vrati žbunu, dohvati zamotuljak i, ne sumnjajući da je rubin ukraden, polete dalje.

Rečima se ne da opisati radost sa kojom je princeza dočekala Vranu. Ali kad je zamotuljak bio odvezan, njena velika radost ustupi mesto ne manjoj žalosti. Niko nije mogao da uteši princezu i ona ubrzo umre. Kad je o svemu tome saznao bog Sunca, on gnevno

pogleda Vranu i opali njeno belo perje. I ptica postade crna.

A jaja preležaše mnogo dana. Ništa se iz njih ne izleže jer im je nedostajala materinska briga i toplota. Kad su došle kiše, jaja je odnela Iravada, i ona su plivala niz veliku reku dok nisu stigla do Mogoka (2). Tu jedno od njih udari o stenu, razbi se i iz njega se rasu mnoštvo rubina. Dva druga jajeta voda Iravade donese do Srednje Burme, gde jedno od njih isto tako udari o stenu. Iz njega iskoči tigar. Poslednje jaje dopliva do Donje Burme. Tu ono udari o stenu i iz njega se pojavi krokodil.

ŽABICA

Bila jednom jedna Mala Žabica, pametna i vredna, a u njenom susedstvu je živela Velika Žaba, glupa i lenja. Ona je zavidela Maloj Žabici jer su ju svi voleli.

— Dete moje, — reče jednom majka Maloj Žabici — idi da mi doneseš vode.

Mala Žabica siđe na reku. Ali tek što se saže da zahvati vode u bambusov sud, brzi tok joj ga istrže iz ruku. Mala Žabica skoči za njim u reku da ga uhvati, ali matica povuče i nju. Srećom, pođe joj za rukom da se ipak dočepa suda. Ona se čvrsto uhvati za njega i zahvaljujući tome ne udavi se.

Nekoliko milja niz reku živela je zla Ljudožderka, strah i trepet svega živog. Kad spazi Malu Žabicu koja je plovila niz reku, čvrsto se držeći za bambusov sud, Ljudožderka je izvuče na obalu. Kako je Mala Žabica bila isuviše mala, Ljudožderka ne htede da je pojede, već odluči da je uzme za služavku.

Dovede je svojoj kući i reče:

— Deder, Mala Žabice, pobišti me i pogledaj imam li gnjida?

Mala Žabica pogleda Ljudožderkinu kosu i vide da je ona sasvim čista. Ali se doseti da će Ljudožderka pomisliti da je ona lenja ako kaže da ništa nije našla.

— O, gospođo, — progovori Mala Žabica — dozvoli mi da odem u kuhinju da operem ruke pre nego što se dotaknem tvoje divne kose.

— Kakva čistunica!... — uzviknu Ljudožderka.

A Mala Žabica se izvuče na zadnja vrata, uzvera se na smokvu koja je rasla u blizini, i siđe odande noseći semenke smokve. Pošto je oprala ruke u kuhinji, vrati se Ljudožderki.

— O, gospodarice, — reče ona prebirajući joj vlasi, tobože tražeći

gnjide, i pokaza joj smokvine semenke — ti imaš vrlo mnogo gnjida u kosi.

Ljudožderka uzdrhta od zadovoljstva i reče da je Mala Žabica vredna devojčica.

Sledećeg dana Ljudožderka pođe nekud, te naredi Maloj Žabici da pripazi na kuću.

— Samo pazi! Ne šali se da zaviriš u moju spavaću sobu — opomenu je Ljudožderka, i namršti se.

Mapa Žabica sačeka dok se gazdarica ne izgubi iz vida, pa zaviri u spavaću sobu i ugleda kosti, lobanje i napola pojedena tela. Ona savlada strah, oprezno zatvori vrata i sede postrance, kao da ništa nije ni videla.

Kad se vrati kući, Ljudožderka reče Maloj Žabici:

— Ti si poslušna devojčica, hoćeš li da živiš u mojoj kući dugo, dugo?

— Rado bih ostala ovde, gazdarice, — reče Mala Žabica. — Ali ja sve vreme mislim na svoju jadnu majčicu. Ko će sad da je, onako staru, gleda kad sam ja, njeno jedino dete, tako daleko.

— Možda se ti mene bojiš? — zapita Ljudožderka, i pomisli nije li Mala Žabica prekršila njenu zapovest i otkrila tajnu njene spavaće sobe.

— O, ne, gospodarice, — slatkim glasom odgovori joj Mala Žabica — ja te poštujem i volim.

Ljudožderki se tako dopade ovaj Žabičin odgovor da joj dade sedam grumena zlata i dozvoli joj da se vrati u selo uz obalu.

Sve su se seoske žabe obradovale sreći Male Žabice, a Velika Žaba samo što ne puče od zavisti. Ona besno dohvati bambusov sud, siđe na obalu, sede na sud i pusti se niz vodu. Kao što je i očekivala, do nje dopliva Ljudožderka i izvuče je na obalu. Iako je Velika Žaba izgledala vrlo velika među svojim sestrama, ipak je bila suviše mala da bi Ljudožderki palo na pamet da je pojede. Zato Ljudožderka odluči da je uzme za služavku.

— De, pobišti me... Da nemam gnjida? — reče ona Velikoj Žabi kad su ušle u kuću.

Velika Žaba jedva pogleda njenu kosu i odmah reče da u njoj ničega nema.

„Lenjivica“, pomisli Ljudožderka.

Sledećeg dana, odlazeći nekud, ona naredi Velikoj Žabi da pripazi na kuću.

— Samo pazi, ne šali se da zaviriš u moju spavaću sobu — opomenu je Ljudožderka, namrštivši se.

Tek što je gazdarica izašla iz kuće, Velika Žaba otvori vrata spavaće sobe, ugleda kosti, lobanje i napola pojedena tela, i u strahu povika:

— Hoću kući ... Kući!...

Ljudožderka dotrča natrag i kad zateče Veliku Žabu gde plače, a vrata od spavaće sobe širom otvorena, shvati da je Velika Žaba nije poslušala i — pojede je.

GOSPOĐICA ŽABICA

Živeli su jednom dvoje starih, muž i žena, koji su mnogo želeli da imaju dete. A kada su jednog dana saznali da će im se želja najzad ispuniti, za blagodariše bogu. Ali koliko je tek bilo njihovo razočaranje kad se umesto deteta rodi Žabica. Međutim, ta je Žabica govorila i ponašala se kao svako drugo dete. Svi su je zavoleli i s nežnošću počeli da je nazivaju „Gospođica Žabica“.

Otada prođe nekoliko godina. Majka Gospođice Žabice umre, a otac se oženi udovicom koja je imala dve ružne ćerke. One su mnogo zavidele Gospođici Žabici što je svi susedi vole. I sve tri su uživale da je muče.

Jednom najmlađi od četvorice carevih sinova izjavi da će obaviti obred pranja kose i izabrati sebi ženu. Zbog toga su u dvor bile pozvane devojke.

Kad je svanulo jutro određenog dana, obe ružne sestre obukoše najlepše haljine i, pune nade, uputiše se u dvor, a Gospođica Žabica je skakutala za njima, moleći:

— Sestrice, dozvolite mi da i ja pođem s vama.

Sestre se zakikotaše:

— Kako, zar i ti hoćeš da ideš? Pa pozvane su mlade devojke, a ne žabe.

Gospođica Žabica je skakutala za sestrama, moleći ih neprestano da je povedu, ali one ne htedoše ni da čuju, i ostaviše je pred dvorskim vratima.

Onda ona zamoli stražare tako umiljato da je oni propustiše. U dvorskoj bašti Gospođica Žabica ugleda mnogo mladih devojaka okupljenih oko bazena u kome su rasli divlji ljiljani, i približi im se.

Uskoro se pojavi princ i opru kosu u bazenu. Devojke takođe pokvasiše svoju kosu. Kad se taj obred završi, princ izjavi da su sve devojke vrlo lepe i daće on da bi izvršio izbor baciti uvis kitu jasmína; ona na koju bude palo cveće biće njegova žena.

Tada on visoko baci kitu cveća, a devojke s nadom pogledaše

uvis. Ali kako li sve behu razočarane, a naročito dve sestre, kada kita pade na glavu Gospođice Žabice! A i princu bi krivo, ali odluči da održi reč.

Tako je Gospođica Žabica postala Princeza Žabica.

Posle izvesnog vremena car pozva sebi sva četiri sina, pa im reče:

— Deco moja, isuviše sam star da bih mogao vladati zemljom. Mislim da odem u šumu i da postanem isposnik. Ali jedan od vas mora da me nasledi. Pa kako vas svu četvoricu podjednako volim, daću vam zadatak, i onaj ko ga s uspehom izvrši zauzeće moj presto. Evo tog zadatka: u svitanje sedmog dana, računajući od danas, morate mi dovesti zlatnog jelena.

Kad se vrati kući, princ ispriča Princezi Žabici o zadatku koji su dobili.

— Zlatnog jelena? Samo to, i ništa više! — uzviknu Princeza Žabica. — Ne brini, moj prinče, imaćeš zlatnog jelena.

Tri starija princa odoše u džunglu da potraže jelena, a najmlađi ostade kod kuće. Sedmog dana, Princeza Žabica probudi svog muža još pre svanuća i reče mu:

— Idi u dvor, prinče. Evo ti zlatnog jelena.

Princ pogleda, protrlja oči, pa ponovo pogleda. Jelen, koga je za uzdu držala Princeza Žabica bio je od suvoga zlata. Princ ode u dvor, i na veliku žalost svoje braće, koji su doveli obične jelene, bi proglašen za naslednika. Ali braća stadoše moliti cara da im dozvoli da još jednom okušaju sreću.

— Dobro — nerado pristade car. — U svanuće sedmog dana, računajući od danas, morate mi doneti pirinač koji se nikad ne kvari i meso koje uvek ostaje sveže.

Princ dođe kući i ispriča o novoj carevoj želji.

— Ne brini, mili moj prinče, — odvrati Princeza Žabica — i to ćeš imati.

Princ ostade kod kuće, a njegova tri brata dadoše se u traženje neviđenog pirinča i mesa. U zoru sedmog dana Princeza Žabica probudi svog muža i reče mu:

— Idi u dvor, gospodaru moj. Evo ti pirinča i mesa koje je car tražio.

I on ponovo bi proglašen za naslednika. Ali tri starija princa opet počеше da mole cara da im dozvoli da još jednom okušaju sreću.

— Dobro — reče on. — Ali neka to bude poslednji put. U svanuće sedmog dana, računajući od danas, dovedite mi najlepšu ženu na svetu.

— Oho! — radosno uzviknuše stariji prinčevi. Naše su žene vrlo lepe i mi ćemo ih dovesti ocu. Op će tada sigurno da proglasi jednog od nas za naslednika. A naš će brat ostati na cedilu.

Princ ču slučajno te reči pa se sneveseli. Njegova žena je bila žaba a uz to i vrlo ružna.

— Draga princezo, — obrati se on ženi — otac je rekao da će naslednik biti onaj ko mu dovede najlepšu ženu na svetu. Braći je to lako: oni imaju lepe žene — a šta ću ja?

— Ne brini, moj prinče — odgovori Princeza Žabica. — Određenog dana mi ćemo poći u dvor, i videćeš da će mene proglasiti za najlepšu ženu.

Princ začuđeno pogleda ženu.

— Dobro, princezo, — najzad nežno progovori on, ne želeći da je uvredi — povešću te sa sobom.

U zoru sedmoga dana, Princeza Žabica probudi princa i reče:

— Gospodaru moj, potrebno mi je da se doteram. Pričekaj me u vrtu. A kad bude trebalo da pođemo u dvor, pozovi me.

Princ izađe iz sobe i uskoro viknu:

— Vreme je da idemo, princezo!

— Odmah, gospodaru moj — odgovori ona. — Ja se puderišem.

Kroz nekoliko minuta Princeza Žabica reče:

— Spremna sam, gospodaru moj. Molim te, otvori vrata.

A princ pomisli u sebi: „Pa šta, možda ću ugledati lepoticu. A što da ne? Kad je već mogla da dobavi zlatnog jelena, čudotvorni pirinač neobično meso...”

On nestrpljivo otvori vrata, ali, avaj! Ugleda žabu isto onako ružnu kao što je i bila. Ipak, ne želeći da joj zada bol, princ je povede u dvor.

Kad su princ i Princeza Žabica došli u prestonu dvoranu, starija braća i njihove žene bili su već tamo. Car u nedoumici pogleda na sina i reče:

— A gde je tvoja lepotica?

— Dozvolite mi, gospodaru, da odgovorim — progovori Princeza

Žabica. — Ja sam njegova lepotica.

Tada ona zbacila žablju kožu i svi ugledaše mladu lepoticu, odevenu u svilu i kadivu. Car nađe da je ona najlepša na svetu i proglasi princa, njenog muža, za naslednika.

Princ zamoli ženu da više nikad ne oblači nakaznu žablju kožu i ona, da bi ispunila njegovu molbu, baci kožu u vatru.

ČUDOTVORNI PETAO

Bila jednom dva brata — jedan siromašan a drugi bogat. Siromašni je živio u šumi, a bogati u gradu...

Jednog dana siromašni brat našao pod drvetom zlatno pero. On pogleda nagore i vide da na grani sedi petao.

Siromašak uze pero i odnese ga bogatom bratu.

— Zgodna stvarčica — reče ovaj. — Ali ona ništa ne vredi. Evo, daću ti srebrnjak za nju.

Siromašak nije ni znao da je pero bilo od suvog zlata. Mislio je da je srebrnjak dobra cena za petlovo pero.

Sutradan siromašni brat ponovo dođe pod drvo i opet našao zlatno pero, koje isto tako prodade bogatom bratu za srebrnu paru.

Tako je to trajalo mnogo, mnogo dana. Ali jednom, kad se siromašak sažeo da podigne zlatno pero, petao kukureknu nekoliko puta:

— Onaj ko pojede moje srce nalaziće svako jutro pod jastukom dva zlatna jajeta...

Siromašak ispriča to bogatom bratu.

— Ako uspeš da mi nabaviš tog petla, daću ti hiljadu srebrnjaka — reče bogataš.

— Nisu meni potrebni tvoji srebrnjaci — odgovori siromašni brat. — Eto, kad bi se ti brinuo o mojim dečacima i kad bi se oni obogatili kao ti...

Bogati brat pristade na to, i siromašni obeća ,da će mu poslati petla.

Sutradan rano ujutru siromašak dođe sa lukom pod drvo, ubi petla i po sinovima poslao ga bratu.

Bogataš, koji je bio tvrdica, nije ni mislio da bratiće hrani

zabadava. „Biće mi sluge“, odluči on, i naredi im da skuvaju petla za ručak.

Dečaci, koji su mnogo želeli da ugone stricu, pažljivo očistiše petla i skuvaše ga. Ali odjednom petlovo srce iskoči iz lonca.

— Jao! — uzviknu stariji. — Moraćemo da bacimo srce... Ta ne možemo ga dati stricu kad je palo na prljavi pod.

— Ne bacaj... — odgovori mlađi. — Tako sam gladan. Hajde da ga podelimo i pojedemo.

I dečaci pojedoh srce.

Kad bogataš sede za ručak, potraži u čini petlovo srce. Ali ga tamo nije bilo. Čim saznade da je srce pojedeno, on, van sebe od besa i zlobe, izudara bratiće i izbacih ih napolje. Plaćući, braća se vratih kući.

Sutradan dečaci nađoh pod jastukom zlatna jaja. Oni ih doneh ocu. A on beše tako ljut na svog bogatog brata da ih ne odnese njemu, većih prodade tuđinu. A ovaj je bio pošten trgovac pa mu dobro plati. Tada siromašni brat shvati kako ga je varao njegov bogati brat kad mu je on donosio zlatna pera.

Otada su siromašni brat i oba njegova sina svakog dana prodavali po dva zlatna jajeta i postali mnogo, mnogo bogatiji od bogatog brata.

PALČIĆ

Jednom je nekoj siromašnoj ženi, koja je očekivala dete, bilo potrebno da prosuši pirinač. Ali bilo je dovoljno da iznese kotaricu sa pirinčem iz kuće pa da se Sunce odmah sakrije. A kad je sklanjala kotaricu, misleći da se sprema kiša, Sunce bi popovo granulo. Žena izgubi strpljenje i izgrdi Sunce. Kao odgovor, Sunce prokle ženu. Zato joj se rodi mali, sasvim mali sin, ne veći od palca na ruci. I njega prozvaše Palčić.

Palčić je bio vrlo nesrećan što mu se sva ostala deca podsmevaju zbog njegovog malog rasta, i kad napuni šesnaest godina, zatraži od majke da mu kaže istinu, zašto je tako mali. Kad saznade da je tome uzrok Sunčevo prokletstvo, Palčić reče:

— Majko, ispeci mi sutra veliki kolač. Ja ću potražiti Sunce, i mi ćemo odmeriti snage.

Sutradan ujutro, čim svanu, pođe Palčić i ponese si sobom kolač koji je bio mnogo puta veći od njega.

Bila je sredina leta. Polja su bila gola i ceo krij je patio od velike žege. Na putu Palčić naiđe na stari Čamac, izvučen na obalu zbog toga što je Sunce isušilo reku.

— Kuda ćeš, Palčiću? — pozdravi ga Čamac.

— Idem da podelim megdan sa Suncem, svojim neprijateljem — odgovori Palčić.

Čamac, koji je i sam bio vrlo ljut na Sunce zbog toga što je isušilo reku, stade da moli:

— Dozvoli mi da pođem s tobom.

— Dobro, — pristade Palčić — pojedi komadić moga kolača i uvuci se u moju utrobu.

Čamac tako i učini.

Palčić pođe dalje i srete Bambusovu Bodlju.

— Da li ideš daleko, Palčiću? — pozdravi ga Bambusova Bodlja.

— Idem da podelim megdan sa svojim neprijateljem Suncem.

Bambusova Bodlja, koja je mrzela Sunce zato što je osušilo toliko mladih izdanaka, njenih sestara, poče da moli:

— Hoćeš li mi dopustiti da i ja pođem s tobom?

— Dobro, — odgovori Palčić. — Pojedi komadić moga kolača i uvuci se u moju utrobu.

Bambusova Bodlja uradi kao što joj on reče.

Palčić produži dalje i nabasa na Mahovinu.

— Kuda ćeš, Palčiću? — pozdravi ga Mahovina.

— Idem da podelim megdan sa svojim dušmaninom Suncem — odgovori Palčić.

Tada Mahovina, koja isto tako nije trpela Sunce zbog toga što je ono osušilo toliku mahovinu, stade da moli:

— Povedi i mene sa sobom!

— Dobro, — reče Palčić. — Pojedi komadić moga kolača i zavuci se u moju utrobu.

Mahovina tako učini.

Palčić krenu dalje i naiđe na Pokvareno Jaje.

— Kud ćeš, Palčiću? — pozdravi ga Pokvareno Jaje.

— Idem da podelim megdan sa svojim dušmaninom Suncem.

Pokvareno Jaje je takođe mrzelo Sunce, što je isušilo toliko potočića. Zbog njega su od žeđi uginule ptice — roditelji i rođaci Jajeta.

— Mogu li i ja s tobom? — zamoli ono.

— Dobro, — odgovori Palčić. — Pojedi komadić mog kolača i zavuci se u moju utrobu.

Pokvareno Jaje učini kao što mu Palčić reče.

I tako Palčić sa svoja četiri druga u utrobi priđe Severnim Planinama. Nadao se da će se na tom mestu sutra pojaviti Sunce.

Palčić odluči da tamo prenoći. Pogleda unaokolo tražeći bilo kakvo sklonište, jer je mesto bilo divlje, pa se veoma začudi kad nedaleko odatle spazi kuću. Odmah se doseti da je to prebivalište Ljudoždera. U kući nije bilo nikog.

„Ali domaćin će se vratiti da ovde prenoći", reče u sebi Palčić. „Pričekaću i boriću se s njim za ovu kuću, jer moram da se ispavam kako treba pre nego što se uhvatim u koštac sa Suncem.

Kad to čuše Bambusova Bodlja, Mahovina i Pokvareno Jaje, počеше da mole.

— Dozvoli, gazda, da se mi ponesemo s Ljudožderom. A ti sačuvaj snagu za sutra.

Iako nerado, Palčić pristade na to, sakri se iza žbuna i stade čekati šta će dalje da bude. Tri verna druga udoše u kuću i, pre svega, sakriše kutijicu sa grudom i kremenom. Zatim se Bambusova Bodlja zalete u krevet, Pokvareno Jaje se baci na kuhinjsko ognjište a Mahovina leže oko bokala s vodom. Uto u kuću uđe ogroman Ljudožder i baci se na krevet. Tad ga Bambusova Bodlja nekoliko puta dobro ubode.

— Koliko je stenica u ovoj postelji — progundā Ljudožder. — Zapaliću lampu i pobiću ih.

On ustade, pruži ruku da uzme trud i kremen, i kad ih ne nađe pođe u kuhinju po vatru. No samo što se naže nad ognjište, Pokvareno Jaje s jakim treskom puče i pepeo polete u oči Ljudožderu. Pipajući on pođe po bokal s vodom da bi oprao oči, ali se okliznu na Mahovinu, pade i slomi vrat.

Tri verne sluge javiše Palčiću da je Ljudožder mrtav.

Uzoru Palčić, pored koga su stajali u bojnom poretku njegovi verni drugovi, pozva na megdan Sunce. Ono se pojavi, crveno od gneva, i raspaljivaše se sve više i više, tako da se jadni Palčić zamalo ne ispeče. On bi, besumnje, doživeo sraman poraz da se ne pojavi neočekivan saveznik. Kiša, koja se uvek bori sa Suncem, smatra za dostojnog saveznika svakog onog ko se bori protiv Sunca. Sada dođe da rashladi Sunce. A Palčić i njegova tri verna druga, videći kako se njihov dušmanin zbunio, gromko se nasmejaše. Ipak su uskoro morali da začute jer Kiša, napadajući na Sunce, uvede u borbu odrede burnih potoka, i Palčiću zapreti opasnost da se udavi. Ali iz njegove utrobe sada iskoči Čamac i ponudi mu svoje usluge. Dobri drugovi uskočiše u čamac i svi zajedno zaveslaše na jug ka Palčićevom selu. Kad doploviše do njega, svi seljani izadoše na ulicu da pozdrave heroja i proslave Sunčev poraz.

GLAVA

Jednom je neka sirota žena rodila sina, ali je on imao samo glavu bez trupa. Otac se stideo nakaze i htjede da je ubije, ali žena mu reče da je dete uvek dete, bilo ružno ili lepo.

Na to detence reče:

— Hvala ti, majko. Ja ću biti dobar sin i nikad. te neću ostaviti.

Žena ispriča susedima o svom neobičnom detetu.. Oni dođoše da se načude i svi mu uglas dadoše ime Glava.

Prođe nekoliko nedelja, i Glava reče majci:

— Hajde, majčice, odnesi me najvećem trgovcu u gradu.

Majka tako i uradi.

— Mnogopoštovani trgovče, — reče Glava — daj mojoj majci hiljadu srebrnjaka, i ja ću biti tvoj: rob. Ti me možeš pokazivati narodu i dobro ćeš na. tome zaraditi.

Trgovac tako i učini. Ljudi su u gomilama dolazili sa svih strana. Svi su hteli da vide čudnovatu Glavu, i uskoro trgovac dobi, natrag hiljadu srebrnjaka.

Ali jednom preko mora doploviše sedam trgovačkih brodova i Glava reče gazdi:

— Ja sam te služio verno, mnogopoštovani trgovče. A sad me pusti da odem preko mora da potražim nove doživljaje. Prodaj me za hiljadu srebrnjaka gostima iz tuđine.

Trgovac, koji je vrlo zavoleo Glavu nikako nije hteo , da se rastane sa neobičnim mališanom. Ali ga ipak prodade mornarima sa jedne od sedam lađa samo da mu ugodí.

Kada je roba bila rasprodana, sedam stranih lađa se otisnuše na pučinu. Nekoliko časova pošto su napustili grad podiže se silna bura. Lađa na kojoj se nalazila Glava zaostade od ostalih. Bura je

besnela tri dana. Onda vetar odjednom stade. Lađa stade u mestu.

Mornari pomisliše da im je prisustvo nakaze na lađi donelo nesreću i htedoše da je bace u more, ali im Glava reče:

— Pretrpите se, drugovi. Bolje me vežite za vrh one velike katarke.

Mornari privezaše dečaka za katarku a on dunu u jedra takvom snagom da lađa odmah polete napred. Zahvalni, mornari rekoše Glavi da se više ne smatra za njihovog roba. A Glava produži da duva sa katarke dok god brod ne doplovi do jednog lepog ostrva.

Ostrvo se veoma dopade dečaku i on reši da ga razgleda. Ali ga mornari preklinjahu da to ne čini. Oni su uvek zaobilazili to ostrvo, iako je ono ležalo u neposrednoj blizini njihovog rodnog grada. Na ostrvu su živeli divovi-ljudožderi. Ali Glava reče da ih se ne boji. Jedva izgovori te reči, kad dunu vetar.

— Drugovi, — reče Glava — sad vaša lađa može da plovi i bez mene. Iskrcajte me na ostrvo.

Mornari ispuniše njegovu molbu.

Kad ostade sam, dečak stade strpljivo da čeka. Najzad, kad je sunce zašlo, na obali se pojaviše divovi-ljudožderi. Došli su da se okupaju. Dečak se pozdravi s njima i počе da razgovara tako umiljato da im se dopade.

Glava srećno prožive na ostrvu mnogo meseci i nauči od ljudoždera čarobnu reč koju su samo oni znali.

I gle, jednom dečak opazi lađu kojom je prispeo na ostrvo.

— Ej! Ej! Ovamo! — povika on.

Mornari poznadoše Glavu i priteraše lađu obali. Bili su u velikom strahu: Glavu su okružavali divovi-ljudožderi.

Dečak se zatim oprostí od divova i oni mu, kao oproštajni poklon, dadoše korpu punu rubina.

Kad lađa stiže u rodni grad, Glava dade mornarima sve svoje dragocenosti.

— Daću vam još više — reče on njima — ako želite da mi služite.

Ne dvoumeći se, mornari pristadoše.

Dečak im onda naredi da ga odnesu u carski dvorac.

Kad su prišli dvorskoj kapiji, poslaše napred glasnika. Glava po glasniku poruči caru da će porušiti dvorac ako mu ne da za ženu svoju ćerku i njega, Glavu, ne proglasi za svog naslednika.

Carevi velikodostojnici istrčашe na kapiju da vide tog strašnog gosta. Ali kad su videli Glavu, oni se nasmejaše i rekoše:

— Ta ti si samo glava bez tela, a tvoji su ljudi odrpanci sa stare olupine!

Umesto odgovora na ove reči, Glava izvadi burmuticu i izgovori čarobnu reč koju je naučio 'od ljudoždera. Istog časa iz burmutice iskočiše konjanici p opkoliše dvorac.

I caru ostade samo da se preda. Glavu proglasiše N prestolonaslednika i on dobi za ženu carevu ćerku.

Ali čim se svadbena svečanost završi, Glava se pretvori u mladića prekrasna lica i snažna tela.

VELIKO JAJE

U prestonoj dvorani sedeli su car i njegovi doglavnici, očekujući radostan događaj. I da bi odmah saznali da li se caru rodio sin ili ćerka, iz caričinih odaja bila su sprovedena dva lanca, zlatan i srebrn.

Car i doglavnici su ćutke očekivali. Odjednom se oba lanca snažno zatresoše i svi povikaše:

— Blizanci!

Ali uskoro dotrča glasnik i saopšti caru da je carica rodila veliko jaje, a da je dvorska dama, zbunjena, povukla oba lanca.

Sav izgubljen, posramljen i tužan, car naredi da se nesrećno jaje baci u reku, a carica liši svog položaja. Zapovedi još da joj se obrije glava i ona pošalje u carski vrt da pomaže glavnom baštovanu.

Veliko jaje je plovilo i plovilo sve dok ga ne uhvati stara ljudožderka koja se kupala u reci. Ona ga donese kući i htjede da ga obari i pojede, ali ga u kuhinji slučajno ispusti na pod. Veliko jaje se razbi i iz njega izađe dečaćić koji se veoma dopade ljudožderki. Reče mu da je ona njegova majka. Mališan joj poverova i oni počеше srećno da žive zajedno.

Jednom stara ljudožderka pođe u džunglu gde su je očekivali ostali ljudožderi.

— Sine, — reče ona — ceo dan neću biti kod kuće. Ne budi nestašan! Nemoj da se penješ na stražarsku kulu, ne silazi u podrum. I ne šali se da odeš u kuhinju.

Kada je ljudožderka otišla, dečak se pope na stražarsku kulu i nađe tamo vezanog starca.

— Ko si ti? — zapita dečak uplašeno.

— Ja sam ljudožderkin zarobljenik — odgovori starac. — Uskoro ću umreti i tad će me ona pojesti.

— Kakve ljudožderke?

— One starice kod koje živiš. To nije tvoja majka, mališane, — ona je ljudožderka. Doći će vreme kad će i tebe pojesti. Nego beži odavde dok se nije vratila. A ja... ja ću već uskoro umreti.

Ali dečak ne poverova rečima starca.

— Ako mi ne veruješ, — reče tada ovaj — siđi u podrum. Tamo ćeš naći lobanje, napola pojedena tela i kosti. A onda, beži!... Samo pre toga otidi u kuhinju i uzmi iz lonca tri loptice. One će te spasti.

Kad je sišao u podrum, dečak razumede da je starac govorio istinu. On zgrabi loptice i stade bežati.

Bio je već dobro odmakao kad iza sebe začu topot. Sustizala ga je ljudožderka.

Dečak se seti da ima tri loptice i baci jednu od njih u pravcu svog gonioca.

Istog trenutka između njega i ljudožderke izraste neprohodna šuma. Ali se ljudožderka brzo probi kroz šumu i pruži ruke za dečakom. Tad on baci drugu lopticu i između njega i ljudožderke podiže se sedam planina. Ali ih ljudožderka preskoči i opet se približi dečaku. Tada on baci treću lopticu i iza leđa zaplamsa ognjeno more. Ljudožderka se baci u vatru i izgore.

Pošto se malo odmori, dečak stiže do nekakvog sela i spazi čobančice koji su igrali klikera. Igrali su u kuvani pirinač koji su poneli od kuće za ručak. Dečak zamoli da ga prime u igru, a kako nije imao pirinča, obeća da će, ako izgubi, sedam dana čuvati njihovu stoku. Čobančići izgubiše sav svoj pirinač. Dečak im vrati polovinu i pođe dalje.

Idući nabasa na zabačeni, od svijuzaboravljeni, polusrušeni hram duha Nat.

— Jadni, jadni Nat! — uzviknu dečak. — Sigurno je isto tako gladan kao i ja

On žrtvova deo svog pirinča duhu, a ono što ostade pojede sam. Zahvalni Nat uze na sebe lik čoveka i odvede dečaka u dvorac njegovog oca cara, gde ga proglasiše za naslednika. Dečakova majka ponovo postade carica a duhu Nat bi podignut veliki hram.

VELIKA KORNJAČA

Živeo u jednom selu ribar. Imao je ženu i ćerku lepoticu, Mlađu Gazdaricu. Majka je mnogo volela Mlađu Gazdaricu, ali otac nije baš mnogo mario za nju. .

Jednom ribar pođe sa ženom u ribolov. Dugo toga dana nisu mogli ništa da ulove. Otac je proklinjao sve na svetu, a majka je mislila samo na jedno — da li će imati čime da nahrani ćerku. Najzad uhvatiše jednu ribicu i žena reče:

— Nećemo je prodavati. To je za našu Mlađu Gazdaricu!

Kasnije uhvatiše još jednu ribicu i žena ponovno reče:

— To je za našu Mlađu Gazdaricu!

Kada se u mreži zablista i treća ribica, majka Mlađe Gazdarice uskliknu:

— Ala je lepa! Ispržićemo je za našu malu!...

Tada se ribar naljuti i udari ženu veslom. Ona nade u more i pretvori se u veliku kornjaču.

Ribar pomisli da se ona udavila i vrati se u selo Tako tamo i reče: „Udavila se“. Ljudi poverovaše u to i počеше žaliti ribara.

A onda se otac Mlađe Gazdarice oženi udovicom, starom vešticom. Ona je imala ćerku, ružnu, rošavu i zlu. Videći kako je dobra i lepa Mlađa Gazdarica, maćeha i njena kći su pucale od zavisti i zlobe i jednako mislile kako da što bolnije uvrede pastorku. A ona je radila u kući sav prljav posao i strpljivo podnosila udarce, podsmeh i grdnju.

Jednom u podne, kada je bila naročito nesrećna, Mlađa Gazdarica se iskrade iz kuće i ode na morsku obadu. Tamo se spusti na vlažan pesak i gorko zaplaka. I tada do nje dopliva velika stara kornjača. Devojka vide u njenim očima suze i shvati da je to njena majka. Potom prestade da plače i uze staru kornjaču u ruke.

Tako je svakoga dana u podne Mlađa Gazdarica dolazila na morsku obalu i tamo ostajala sa kornjačom sve do mraka.

Kroz nekoliko dana maćeha i njena kći primetiše da je pastorka postala veselija i da svakog dana u podne trči ka moru. One pođoše za njom i videše je s kornjačom.

Idućeg jutra maćeha ispeče palačinke, osuši ih na suncu i stavi pod asuru. Kada je u podne ribar došao kući, ona je već ležala, pretvarajući se da je bolesna. Stara veštica se okretala s jedne strane na drugu — palačinke su jako pucketale, a ona neprestano kukala:

— Čim se okrenem — krcka, pucketa... Jaoj, umirem! Lome se moje kosti!

Ribar se uplaši i kao bez duše izlete iz kuće. Uskoro se vrati sa seoskim lekarom koga maćeha beše unapred podmitila.

— Daj joj mesa od kornjače, — reče lekar ribaru — i sve će proći.

— Baš je to sreća! — uskliknu maćeha. — Čerka mi je govorila da u podne na obalu izlazi velika debela kornjača i da se može bez muke uhvatiti.

I tada maćehina ćerka odvede ribara na obalu, gde je u to doba sedela Mlađa Gazdarica sa kornjačom na rukama.

Iako je ćerka plakala i molila oca da ne dira veliku kornjaču, ribar je ipak ubi i naredi da se skuva.

. Jadna Mlađa Gazdarica! Kako je gorko plakala dok je sekla telo svoje majke. Sve joj je ispadalo iz ruku. Kornjača je bila tako velika da su njeno meso jedva smestili u sto tanjira

\ Najzad, kad sve beše spremno, maćeha skoči s kreveta i izjavi da se oporavila već od samog mirisa kornjačinog mesa. Ona pozva muža i ćerku da ručaju. Pakosno se smeškajući, pozva za sto i Mlađu Gazdaricu. Ali devojka ne dotače jelo, izgovarajući se da je bolesna.

Kornjačinog mesa je bilo toliko mnogo da maćeha odluči da počasti i susede. Susedi je nisu voleli jer se ona loše ophodila sa krotkom Mlađom Gazdaricom, i maćeha je htela da stekne njihovu naklonost. Ona naredi pastorci da odnese u svaku kuću po jedan tanjir mesa i da svakako pozdravi sa njene strane sve susede...

U svakoj kući devojci su govorili:

— Hvala ti, dobra Mlađa Gazdarice!

A ona je odgovarala:

— Jedite u zdravlju, samo nemojte da bacate košćice, ostavite ih na prag svoje kuće. Ja ću kasnije doći pa ću ih pokupiti.

Duboko u noć, Mlađa Gazdarica pokupi kornjačine košćice, zakopa ih pored kuće i progovori:

— Ako ja volim svoju majčicu, neka ovde izraste drvo, a njegovi plodovi neka budu srebrni i zlatni. Neka svi znaju gde je grob moje majke!

Ujutru susedi ugledaše neobično drvo pred ribarevom kućom. U taj čas, na svom lovačkom slonu, prođe pored kuće car.

— Kako! — začudi se on. — Drvo sa srebrnim i zlatnim plodovima? Čije je ono?

Na pragu se pojavi maćeha i odgovori:

— To je drvo moje ćerke, gospodaru.

— Pozovi je ovamo — naredi car.

A kad ona izađe, zapita je:

— Je li to tvoje drvo?

— Da, gospodaru — odgovori maćehina ćerka.

— Ako je tako, otkini jedan plod da ga zajedno pojedemo.

Maćehina ćerka se pope na drvo i uhvati ali ma koliko da je vukla, nije mogla da ga otkine

— Ne, to nije tvoje drvo — mršteći se reče car i obrati se narodu:

— Hoću da znam čije je ovo drvo!

— Možda je ono Mlađe Gazdarice, gospodaru — odgovoriše ljudi.

I car zapovedi da pozovu Mlađu Gazdaricu.

— Kažu da je to tvoje drvo. Čime će ti to dokazati? — zapita on devojkju.

Mlada devojkja stade ispod drveta i reče:

— Ako je to moje drvo, neka svi plodovi padnu u moju kecelju.

Plodovi kao kiša popadaše u njenu kecelju.

Tada car uze Mlađu Gazdaricu Za ženu i odvede je na svom slonu u prestonicu.

Maćeha i njena ćerka, škrgućući zubima od besa i zavisti, posekoše čarobno drvo. Uskoro one smisliše da ubiju Mlađu Gazdaricu i poslaše joj pismo u kome su je preklinjale da im oprost i zvale je da im dođe u goste. Mlađa Gazdarica im poverova, pođe u selo i povede sa sobom samo tri sluge. Ali čim staše pred očevu

kuću, ona vrati i njih. Mlađa Gazdarica nije htela da njeni stari prijatelji — susedi pomisle da se ona pogordila. Ipak, pre nego što su sluge otišle, Mlađa Gazdarica im naloži da se vrate po nju kroz mesec dana.

Maćeha i ćerka dočekaše Mlađu Gazdaricu sa suzama radosnicama u očima, ali su u sebi mislile samo o tome kako da joj dođu glave.

Jednom' za ručkom maćeha ispusti kašiku. Uslužna, Mlađa Gazdarica se saže da je podigne. I tada maćeha gurnu na nju lonac sa vrelom vodom. Mlađa Gazdarica se pretvori u belu ptičicu i odlete brzo kao strela.

Određenog dana sluge se vratiše po caricu gde ih dočeka zla maćehina ćerka. Na njoj je bila zlatom izvezena haljina Mlađe Gazdarice.

— Zar si ti carica? — uzviknuše začuđene sluge.

— Ja, — odgovori ona — zar me ne poznajete? Samo što ste otišli ja sam se razbolela od boginja. Eto zašto sam postala rošava.

Mada nisu poverovale maćehinoj ćerci, sluge je ipak odvedoše u dvor.

— Zar si ti Mlađa Gazdarica?! — rasrdi se car — Zar je ovo tvoje lice lotosov cvet?...

— O gospodaru, — odgovori maćehina ćerka — bila sam bolesna od boginja i zato je svenuo lotosov cvet... Nećeš, valjda, sada da me oteraš?

— Ne, ti nisi Mlađa Gazdarica, — progovori car — ti imaš tako nakazno čelo!...

— Ja sam mnogo tugovala za tobom, moj gospodaru, — odgovori maćehina ćerka. — I kada sam plakala često sam udarala glavom o pod. Zato je ono postalo spljošteno.

— Ali ti imaš dugačak i nakazan nos! — uzviknuo je car

— O gospodaru — odgovori maćehina ćerka — ja sam tako tugovala za tobom! I kada sam plakala, ja sam često brisala nos. Ego zašto se on izdužio.

Ali joj car ne poverova. I, pošto se seti da je Mlađa Gazdarica bila vešta tkalja i švalja, zapovedi samozvanki da mu izatka i sašije haljinu. Kako nije umela ni da tka ni da šije, ona sa strahom sede za razboj.

A tad joj pomože Mlađa Gazdarica, koja je želela da joj muž uvek nosi lepe haljine. U dvor dolete bela ptičica, uze u kljun konac i poče da tka.

Maćehina ćerka je sedela mirno sve dok posao nije bio završen. A tada zavitla vreteno na svoju pomoćnicu.

Pošto je ubila ptičicu, ona pozva kuvara i naredi mu da je ispeče.

Uveče maćehina ćerka reče caru:

— Moj gospodaru, haljina bi ispala još bolja da u dvor nije uletela bela ptičica i da mi nije smetala pri radu.

Car nije mogao da odvoji oči od divne tkanine, ali je ćutao. U srcu je osećao prevaru.

Na carev sto za večeru iznesoše ptičicu.

— Šta je to? — upita car.

— Pa to je ona nevaljalica što mi je smetala pri radu. Ja sam je ubila vretenom i naredila da se ispeče za tebe, moj gospodaru, — odgovori maćehina ćerka.

— Jadna mala! — reče car i naredi da se jelo odnese.

Slugi je isto tako bilo žao ptičice. Umesto da je pojede, on je zakopa iza kuhinje.

Idućeg dana svi videše da je na tom mestu izrasla granata dunja. Maćehina ćerka, nepoverljiva prema drvetu koje je preko noći izraslo, lukavo ispita svu poslugu, ali niko ništa nije znao. Samo je sluga, koji je posluživao za carskim stolom, pomišljao da dunja ima neke veze sa belom ptičicom, jer je drvo izraslo baš na onom mestu gde je on zakopao ptičicu. Ali, strahujući od carice, on je ćutao.

Jednom u carevu kuhinju dođoše starac i starica sa suvim granjem.

Pošto su suvo granje prodali, oni sedoše pod dunju da predahnu. Odjednom starici u krilo pade težak plod.

— Sreća što nam ne pade na glavu — nasmeja se starica, i sakri ovaj dar koji su dobili od drveta da se uveče počaste.

Ali kad dođoše kući, stari videše da je dunja još zelena i ostaviše je da dozri u zemljanom ćupu.

Idućeg jutra, čim svanu, starac i starica odoše, kao i uvek, u šumu da skupljaju suvo granje, a kada se vratiše na doručak, opaziše sa čuđenjem da je peko u njihovom odsustvu počistio pod i postavio sto. Zagledali su u svaki kutak, ali ne nađoše nikoga.

Sutradan ujutro ponovi se isto.

— Sutra ćemo sve saznati — šapnu noću starac starici.— Već sam smislio kako. ...

On ustade pre svanuća, gurnu laktom ženu i glasno viknu:

— Ustaj, ustaj stara lenštino! Danas ćemo poći V šumu ranije da bismo sakupili što više suvog granja!...

Starica odmah sve shvati i isto tako odgovori:

— Sam si lenština! Hajdemo!

I prepirući se, oni izađoše iz kuće.

Posle izvesnog vremena stari se prikradoše i uđoše polako u kuću, pa se sakriše iza vrata. Ka; sunce granu, oni spaziše kako iz zemljanog ćupa izađe sićušna devojka i otrča u kuhinju.

— Pa ona je iz dunje!... — prošaputa starica. — Sad ću je uhvatiti. . .

Kada to reče, uze jednu od svojih sukanja i viknu: „Ej!“ Mala se uplaši, pojuri natrag ka sudu, ali je starica brzo poklopi suknjom i — gle čuda! — devojka iz dunje odjednom poraste.

— Carica!... — poznadoše Mlađu Gazdaricu stari. — Pođimo našem gospodaru!...

— Ne, ne!... — progovori Mlađa Gazdarica.

Njoj je bilo žao maćehine ćerke, ali je mnogo želela da vidi muža. A i starci su je molili i molili. Mlađa Gazdarica pristade i tako se sve troje uputiše dvoru.

U dvoru je baš u to vreme bio prijem. Kad spazi Mlađu Gazdaricu, car se neizrecivo obradova, ali se ne začudi. On je bio siguran u to da će se ona vratiti.

— Ja sam Mlađa Gazdarica. Ja! — vikala je maćehina ćerka. — A ona je varalica i veštica!...

Sad stari ispričaše kako su našli Mlađu Gazdaricu.

— Zar nisam u pravu? — pobedonosno progovori samozvanka. — Ona je iz dunje izašla. Veštica — eto ko je ona!...

A tada Mlađa Gazdarica ispriča sve.

— Ja tražim sud pravde! — uzviknu na to maćehina ćerka. — Neka nam nebo presudi!...

Sud pravde se sastojao u ovome: obe sporne strane su izlazile na dvoboj — optuženi sa gvozdenim mačem a tužilac sa drvenim. Smatralo se da će, ako je istina na njegovoj strani, on ionako pobediti. Maćehina ćerka nije u to verovala i mislila je da će se lako obračunati sa Mlađom Gazdaricom.

Car i velikodostojnici nisu sumnjali u to da je devojka iz dunje prava Mlađa Gazdarica i nikako nisu želeli da je podvrgnu surovom iskušenju. Ali šta se tu može? Čak i car nije mogao da prekrši ovaj drevni zakon. I tako je slugama bilo naređeno da donesu mačeve. Drveni mač dobi Mlađa Gazdarica.

— Ako je istina da sam ja Mlađa Gazdarica, — progovori ona, smelo gledajući samozvanku u oči — neka me ne porazi mač moje sestrice.

Mlađa Gazdarica to reče i spusti svoj drveni mač. A maćehina ćerka stade da napada gvozdenim mačem, ali je mač, čim bi dodirnuo telo Mlađe Gazdarice postajao mek kao somot. A drveni mač odjednom lako iz ruku Mlađe Gazdarice i odrubi glavu maćehinoj ćerci.

Car odluči da kaznu mora da iskusi i maćeha. I mada ga je Mlađa Gazdarica molila da to ne čini, op naredi da se samozvanka iseče na komade, složi u lonac i usoli. Taj lonac poslaše maćehi.

Kad dobi carsku poslasticu, maćeha pozva muža da probaju.

Vadeći kašiku po kašiku usoljenog mesa u tanjire, ona je neprestano hvalila svoju ćerku, dok ribar ne izgubi strpljenje i ne reče joj:

— Ne brbljaj. Bolje jedi!...

Maćeha uze iz lonca još jednu kašiku i odjednom uzviknu:

— Zar tone liči na palac? Na palac ruke moje ćerke!

— Ma šta ti toliko melješ!... — progundā ribar.

Maćeha zahvati još jednu kašiku, iskolači oči i vrisnu:

— Ali ovo liči na palac noge! Na palac noge moje ćerke!...

— Ama prestani da govoriš gluposti! — ljutito viknu ribar. — Jedi — i gotovo.

Maćeha zaviri u lonac da vidi ima li još čega, kad na dnu lonca spazi rošavu kožu sa lica svoje ćerke.

— To je moja ćerka! Pa to je moja ćerka!... — zakuka ona.

Tad već ribar izgubi strpljenje, ustade od stola i žestoko izmlati ženu da ne bi više govorila gluposti.

MONG PAUK ČAJN

Čitave tri godine proveo je Mong Pauk Čajn pa univerzitetu, ali baš ništa nije naučio, jer je bio vrlo lenj. Na kraju treće godine studenti se oprostije od svojih nastavnika i, naoružani znanjem, razidoše se kućama. Mong Pauk Čajn takođe dođe da se oprost sa svojim učiteljem. Učitelju ga bi žao.

— Sine, — reče on — ti baš ništa nisi naučio. Potrudi se bar da zapamtiš ove mudre istine. Neka ti one budu dar na rastanku:

„Ako budeš išao i išao, stići ćeš kud si naumio“.

„Ako budeš mnogo pitao, saznaćeš ono što ti treba“.

„Ako ne budeš mnogo spavao i besposličio, sačuvaćeš svoj život“.

I tako Mong Pauk Čajn napusti univerzitet p pođe svojoj kući. Ali pošto pređe jedan deo puta, op odluči da, pre nego što stigne u svoje selo, vidi čarobni grad Tagaung, Do Tagaunga je bilo daleko, pošto Mong Pauk Čajn nije imao para, nije mogao ni da se nada da će putovati kolima ili na konju. : zato se Mong Pauk Čajn uputi peške, i mada je prolazio dan za danom — a do Tagaunga beše još daleko on ne klonu duhom. Kada je najzad stigao do grada, Mong Pauk Čajn shvati koliko je tačna i dragocena bila istina: „Ako budeš išao i išao, stići ćeš kud si naumio“.

U Tagaungu Mong Pauk Čajn nađe neki posao, ali slabo plaćen. U dokolici je obasipao meštane pitanjima o njihovom gradu. Uskoro je saznao zanimljivu okolnost: u Tagaungu je vladala carica a ne car. „A zašto je to tako?“ pomisli Mong Pauk Čajn, i posle dugog raspitivanja saznade da je carica stupala u brak mnogo puta ali su svi njeni krunisani supruzi tajanstveno umirali u postelji još prve bračne noći. I sada se više niko nije usuđivao da zatraži caričinu ruku, mada su velikodostojnici objavili da će svaki onaj ko se bude oženio njome postati car, jer su smatrali da bi muškarac na prestolu

bio od koristi za Tagaung. Zadovoljan onim što je saznao, Mong Pauk Čajn je, sećajući se sa zahvalnošću svoga učitelja uvideo da je tačna i druga istina: „Ako budeš mnogo pitao, saznaćeš ono što ti treba“.

I tako Mong Pauk Čajn smelo uđe u dvorac i izjavi velikodostojnicima da želi da se oženi caricom. Tu ga odmah proglasiše za cara. Kada je pala noć, Mong Pauk Čajn ode u carsku ložnicu i ponese stablo banane. Sakri ga pod krevet pa leže i, pretvarajući se da spava, stade čekati caricu, koja ubrzo dođe i zaspala pored njega. Mong Pauk Čajn polako ustade, stavi umesto sebe stablo banane, pokri ga jorganima i dade mu oblik čoveka koji spava, a sam se sakri iza stuba i sačeka da vidi šta će se dogoditi. Posle nekoliko časova on vide kako se sa krova pojavi zmaj Naga i skliznu niz stub ka postelji. Kada ugleda da pored carice neko spava, zmaj iz sve snage zari u njega svoje očnjake, i time prikova sebe za stablo bananinog drveta. Mong Pauk Čajn priskoči čudovištu, koje je sada bilo bespomoćno, i ubi ga jednim udarcem mača.

Carica, koju je probudila buka, ražali se kad spazi mrtvoga zmaja. Dugi niz godina je Naga bio njen potajni ljubavnik. Mong Pauk Čajn je, naprotiv, bio vrlo veseo. „Dokazana je i treća istina“, pomisli on: „Ako ne budeš mnogo spavao i besposličio, sačuvaćeš svoj život“.

Idućeg jutra je ceo grad Tagaung saznao s radošću da je novi car živ i zdrav. A carica prikri svoj bes. Ona podmiti sluge i naredi im da ne zakopaju zmaja u zemlju, već da ga prenesu u njene odaje, a zatim ih posla po lovca. Lovac, pošto se zakle da će ćutati i dobi hiljadu srebrnjaka, odra kožu mrtvome zmaju. Zatim carica pozva švalju. Pošto se i ova zakle i dobi sto srebrnjaka, saši od zmajeve kože jastuk. Tada carica izabra iz mnoštva zmajevih kostiju jednu, i sama od nje napravi ukosnicu. Zatim ode do Mong Pauk Čajna, koji je razgovarao sa velikodostojnicima, i zamoli ga za uslugu. Car, želeći da bude sa njom u prijateljskim odnosima, odgovori:

— Spreman sam da vam učinim svaku uslugu.

— Gospodaru moj, — progovori carica — predlažem vam opkladu.

Mong Pauk Čajn klimnu glavom u znak pristanka.

— Gospodaru moj, postaviću vam zagonetku. Ako je uveče četrdesetog dana, računajući od današnjeg, odgonetnete, umreću ja.

A ako je, pak, ne odgonetnete, umrećete vi. Evo te zagonetke:

Za hiljadu su ga rasporili,

za stotinu ušili,

a od koščice je ljubljena napravila ukosnicu.

Jadni Mong Pauk Čajn! Da bi se pogodila ova zagonetka, trebalo je biti veoma mudar. I sada je on tužno mislio o godinama koje je uzalud izgubio na univerzitetu. Pitao je svoje velikodostojnike i mudrace, sve zajedno i svakog posebno, ali je zagonetka ostala ne odgonetnuta. A vreme je prolazilo. I Mong Piuk Čajn izgubi svaku nadu.

U ovoj nevolji on čak zaboravi da pošalje po svoje roditelje, koji su živeli u udaljenom selu, ili bar da ih obavesti da je postao vladar Tagaunga. Međutim, glas o tome da je njihov sin postao car dopre i do njih. I oni krenuše u prestonicu.

Četrdesetog dana, baš poslednjeg dana roka koji je carica odredila, otac i majka Mong Pauk Čajna dospeše do predgrađa Tagaunga. Oni seduše u senku nekog drveta da se odmore i potkrepe. Ali prestojeći susret tako uzbudi starce da ništa nisu mogli da okuse i gotovo sve baciše. Istoga časa na ovu bačenu hranu sleteše gavran i vrana. Kad su pozobali hranu, počеше da razgovaraju čovečjim glasom.

— Danas smo imali pravi carski ručak — reče vrana. — Bojim se samo da nećemo svakog dana ovako ručati, dragi mužiću.

— Ne brini, mila ženice — odgovori joj gavran. — Sutra će pogubiti Mong Pauk Čajna, i mi ćemo moći da se počastimo njegovim očima. Priredićemo pravu gozbu!

— A zbog čega će biti pogubljen? — upita vrana s nevericom.

— Ne može da pogodi zagonetku a večeras ističe rok.

— Baš si mi pametan! — ponosno i nežno uzviknu vrana. — Tebi je sve poznato. Ti sigurno znaš čak i odgovor na zagonetku?

— Naravno da znam — pohvali se gavran. — To je zmaj Naga. Za hiljadu srebrnjaka s njega su odrali kožu, za stotinu—od kože su sašili jastuk, a od jedne njegove koščice carica je sama napravila ukosnicu.

— A otkud ti to znaš? — zapita vrana.

— Toga dana sam posmatrao caričine odaje — objasni gavran. — Mislio sam da ću imati prilike da izvadim zmajevе oči.

— A šta bi ti sa njima uradio?

— Pa doneo bih ih, naravno, tebi da se počastiš.

— Baš si zlatan!

Tada vrana i gavran odleteše, a roditelji Mong Pauk Čajna, koji su sve to slušali pritajivši dah, pojuriše ka dvorcu vičući: „Odgonetka! Odgonetka!" — što je nateralo stražu da im širom otvori kapiju. Sina su takođe pozdravili povcima: „Odgonetka! Mi znamo odgonetku!"

Mong Pauk Čajn se mnogo obradova spazivši oca i majku, ali naravno ne poverova da znaju odgovor sve dok mu stari ne ispričaše šta se dogodilo.

Iste večeri Mong Pauk Čajn, opkoljen velikodostojnicima, čekaše carica. Ona se pojavi u pretstoppnoj dvorani smešeći se, jer je bila sigurna da je Mong Pauk Čajn izgubio opkladu.

— Jeste li se pripremili da umrete, gospodaru moj? — podrugljivo zapita carica. — Ili su vam, možda, pomogli vaši mudri savetnici?

— Odgonetnuo sam zagonetku — reče Mong Pauk Čajn, i dade odgovor.

Caricu je čekala smrt. Ali Mong Pauk Čajn se pokaza velikodušan. Ne pogubi je, već je samo poslao u progonstvo.

Mong Pauk Čajn postade mudar vladar i narod ga mnogo zavole.

KROKODIL KIŠNI OBLAK

Jednom neki stari ribar i njegova žena izvukoše mrežu i u njoj našoše krokodilsko jaje. Iza njihove kuće nalazilo se sasvim malo jezero i oni u njega spustiše jaje, iz koga se posle izvesnog vremena izleže mali krokodil. Starci nisu imali dece, te zavoleše krokodila kao rođenog sina i dadoše mu ime Kišni Oblak (3)

Prođe nekoliko meseci. Kišni Oblak tako poraste da mu je jezerce postalo malo. Tada stari ribar i njegova žena pregradiše deo reke nedaleko od kuće i smestiše ga tamo.

A kroz godinu ili dve, kada krokodilu tamo postade tesno, starac mu reče:

— Sine, ja ću porušiti pregradu a ti otplivaj kud god hoćeš. Ali svakoga dana u podne ja ću te zvati. Doplivaj da jedeš. Tako ćemo znati da si živ i zdrav.

I tako je svakoga dana u podne stari ribar — ponekad sam, a ponekad sa ženom — dolazio na obalu i dozivao krokodila:

— Kišni Oblače! Kišni Oblače!

Krokodil bi odmah doplivao i uzimao hranu iz njegovih ruku. Tako je to trajalo mnogo meseci. Tokom tog vremena Kišni Oblak je podivljao i počeo

da sebe smatra za najjačeg na svetu zato što je zagospodario jednim od rukavaca Iravadine delte. Ovaj se rukavac i dan-danas naziva „Posed Kišnog Oblaka”.

Ali se jednom dogodi da stari ribar i njegova žena zaborave da običu krokodila i da ga nahrane. Kišni Oblak prikri bes. Sad je te darove smatrao kao danak, a ne kao poslastice što mu donose roditelji koji ga vole.

Sutradan stari ribar dođe sam na obalu i pozva krokodila:

— Kišni Oblače! Sine. . .

Krokodil dopliva i odjednom dohvati starca za nogu.

— Šta ti je, sine? — nežno upita stari ribar.

— Juče mi nisi doneo danak i zato ću te danas pojesti — odgovori Kišni Oblak.

— Seti se, sine, da sam te ja odnegovao — stade moliti starac.

— Pa neka je i tako, ja ću te ipak pojesti — odvrati krokodil.

— Dozvoli mi bar da se pomolim — zamoli ga stari ribar.

Kišni Oblak pristade.

„Ja nisam ništa kriv“, progovori u sebi starac, „i nisam zaslužio smrt. Ako je tako, dabogda u budućem životu postao čarobnjak. I neka nezahvalni krokodil umre od moje ruke! . . .“A naglas dodade:

— Sad sam spreman.

Istog trenutka krokodil rastrže starog ribara.

Kišni Oblak prokrstari uzduž i popreko svu Pravadinu deltu. Već samo njegovo ime dovodilo je do užasa smrtno — pošto je proždrao stotine ljudi.

Ali prođeš godine i krokodil se promeni. Mladost sa svojim zabludama i strastima prođe i on postade bolji prema ljudima — možda se sećao srećnog detinjstva. Kišni Oblak se pokaja i što je ubio starog ribara. On se sprijatelji sa ljudima i ljudi ga zavoleše.

On je toliko zavoleo ljude da je čak odbacio ljubav krokodilke, koja se zvala Mrka, i time stekao smrtnog neprijatelja.

Kada krokodil poživi sto godina, može da se pretvori u čoveka. Čim je Kišni Oblak napunio sto godina, istog trenutka pretvori se u čoveka i postade trgovac. Nije postojalo naselja ni grada na reci Iravadi u kome nije bio. On sreće lepu devojk, oženi se njom i proživi srećno nekoliko godina.

Za to vreme, stari ribar se ponovo rodi i, kad napuni šesnaest godina, postade čarobnjak. Jedva je čekao da dođe dan kad će da se osveti krokodilu. I tako se uputi reci, dodirnu čarobnom palicom vodu i naredi:

— Kišni Oblače, dolazi!

I mada je njegova kuća bila daleko od tog mesta, Kišni Oblak ču glas staroga ribara i shvati da mu je kucnuo poslednji čas. Tada najzad otkri svojoj ženi ko je i ispriča joj šta ga očekuje.

Uto stari ribar udari drugi put svojom palicom po vodi i opet zapovedi:

— Kišni Oblače, dolazi!

Jadni Kišni Oblak! Sa suzama u očima on se oprosti sa voljenom ženom, ponovo postade krokodil, i pohita reci.

Stari ribar i treći put udari po vodi i naredi:

— Kišni Oblače, dolazi!

U tom trenutku dopliva do čarobnjaka Kišni Oblak. I stari ribar ga ubi jednim zamahom čarobne palice. Ona polovina njegovog trupa koja je bila u vodi pretvori se u suvo zlato, a druga, koja je bila na zemlji, u rubine. Starom ribaru beše teško na srcu i on ne dodirnu ni zlato ni drago kamenje.

Na ovom je mestu kasnije udovica Kišnog Oblaka sagradila pagodu.

STARČIĆ NA MESECU

U nekom selu živeo je starčić. On je po kućama mlatio i vejao pirinač i tako se prehranjivao. Nigde nikog nije imao osim jednog starog zeca.

Po ceo dan, a kad je sijao Mesec, onda i deo noći, radio je starac, a zekan se pokraj njega častio plevom.

Jedne noći, kada je sijao mesec, mlatio je starčić pirinač i razgovarao sam sa sobom:

— Omlatiću pirinač pa ću morati i da ga ovejem. Dug je to posao!... E, kad bih imao drugaricu! Ja bih mlatio, a ona vejala. Utroje bi nam bilo veselije!...

Ove reči ču Mesečeva boginja. Sažali se na starčića. I sutradan se pretvori u staricu i dođe da mu pomogne. Ceo dan je starčić mlatio pirinač, a Mesečeva boginja ga je vejala. A kad na zemlju pade noć, ona se vrati na nebo.

Tako je Mesečeva boginja dolazila svakog dana starcu i zekanu. Uveče bi ih uvek napuštala. Morala je da nadgleda Mesec.

Tako su prolazili dani i nedelje. Jednom starčić upita:

— Ko si ti? Zašto uvek odlaziš u sumrak?

Starica odgovori da je ona Mesečeva boginja.

— Povedi i nas dvoje sa sobom na Mesec — stade moliti starčić.

— Dozvoli mi da zauvek ostanem s tobom. Pa mi se osećamo tako usamljenima bez tebe. . .

Mesečeva boginja mu ispuni želju.

Pa čak i dan-danas mala deca, — naravno, ako ne plaću, — mogu da vide na Mesecu starčića i njegovog zekana. Starčić čisti pirinač, a stari zekan se povazdan časti pirinčanom plevom.

ZAŠTO PUŽEVI NE ZNAJU ZA UMOR

Jednom se Konj, prestižući Puža, prezrivo brecnu na njega:

— Ej! Skloni se s puta! Kada već jedva miliš, napravi mesto onima koji jure u trku.

— Mi puževi trčimo samo onda kad se takmičimo — dostojanstveno odvrati Puž.

Konj se nasmeja, a lukavi Puž predloži da još koliko sutra odmere snage. Taj izazov bi, razume se, prihvaćen.

Kad se Konj u trku udalji, Puž sazva svoju braću i obrati im se ovim rečima:

— Čujte me, braćo! Svakako ste čuli da onaj koji jede konjsko meso nikad ne zna za umor (4). Pa eto, hoćete li da probate konjsko meso?

Puževi jednoglasno odgovoriše da samo o tome i sanjaju.

Onda Puž reče:

— O svemu sam promislio, saslušajte me pažljivo . . .

On naredi svojoj braći da otpuže duž puta na dvesta koraka jedan od drugog, i zatim mirno zaspao. Puževi, pak, otpužiše na određena mesta. Puzili su, naravno, polako i na taj put utrošili sve vreme koje je ostalo do jutra.

— E pa, jeste li spremni, mnogopoštovani trkaču? — zapita sutradan Konj Puža sa očiglednom zajedljivošću.

Puž odgovori da je spreman i predloži ovakve uslove: da trče putem sve dok imaju snage i da se na svakih dvesta koraka javljaju jedan drugom kako bi se uverili da nijedan nije izostao. Konj pristade i trka započe. Konj polete kao strela, Puž počeo da mili bez žurbe.

Pošto je pretrčao dvesta koraka, Konj uzviknu podsmešljivo:

— Pa gde ste to, mnogopoštovani trkaču?

— Tu sam — odgovori jedan od puževa braće.

Konj se osvrte, i spazivši Puža koji je spokojno puzio, zaprepasti se. „Svejedno, prestići ću te“, pomisli on, i opet polete kao vihor. Ali, pošto pretrča još dvesta koraka, ponovo spazi Puža.

Konj je trčao sve dalje i dalje. I svaki put na određenom mestu spazio bi Puža.

Na kraju, iscrpevši svu svoju snagu, Konj pade mrtav. A onda se puževi skupiše i pojedоše ga.

Otada puževi ne znaju za umor.

ZAŠTO JE PTICA CARIC MALA

Jednom Lav, car svih životinja i ptica, šetajući se morskom obalom odluči da uđe u vodu i okupa se. Ali se odjednom pojavi Naga (5), car svih stanovnika voda, i optuži Lava da je prešao granicu svoje države. Izrodi se žestoka svađa. Na kraju krajeva Lav i Zmaj odlučiše da svaki od njih okuša svoju snagu, i da onaj ko se pokaže slabijim bude pojeden.

Lav riknu tako strašno da nekoliko životinja u blizini padoše mrtve. Zmaj samo iskosa pogleda jelene koji su pored njih prolazili trčeći i oni se pretvoriše u pepeo.

— E pa, ko je moćniji od nas dvojice? — upita pobedonosno Zmaj.

Lav morade da prizna da je Zmaj jači od njega.

— Pusti me na nekoliko dana — zamoli on Nagu. — Samo da se oprostim sa porodicom, pa me posle možeš pojesti

Zmaj pristade. Naredi Lavu da za sedam dana dođe na obalu, pa iščeznu pod vodom.

Pokunjen, Lav pođe kući. Mali Zec, koji je stanovao u blizini, opazi da je Lav neraspoložen i bojažljivo zapita gospodara šta ga muči. Lav mu ispriča o svom susretu sa Zmajem.

— Nemoj da se brineš, gospodaru — reče Zec. — Smisliću ja već nešto da te izvučem iz nevolje.

Reče to pa šmugnu u čestar. U šumi pronađe Ptičicu Vesnika i zapita je:

— Slušaj, Vesniče, da li si ti, koji po naredbi cara letiš svuda, sreo negde Galouna (6) — pticu koja proždire zmajeve?

— Čuo sam za tu neobičnu pticu, — odgovori Vesnik — ali je nikad nisam video. Ona uopšte ne doleće u naše šume. I kako ona nije pod vlašću cara Lava, nisam imao prilike da letim do nje.

— Može li se desiti da ne nađemo Galouna? — zabrinu se Zec.

— Teško ju je naći — izjavi Vesnik. — Pa ako je čak i pronademo, ona ipak neće doleteti. Naš car nema vlasti nad njom.

— Moraćemo onda da preduzmemo nešto drugo — reče Zec. — Sakupi, Vesniče, sve ptice i životinje kroz sedam dana na morskoj obali.

Zakazanog dana, na Vesnikov poziv sakupiše se hiljade ptica i životinja na morskoj obali.

— Potrebna mi je velika ptica! — obrati im se Zec. — Vrlo velika ptica!

Prvi istupi Orao, za njim Roda, a za Rodom Kondor.

— Još, još veća!... — vikao je Zec.

Onda stupi napred smešna, suviše smešna ptica, debela, nezgrapna i ogromna kao slon.

— Ko si ti? — začudi se Zec. — A ja sam mislio da poznajem sve ptice i životinje!...

— To je Velika-Glupa-Šarena-Ptica, — ponosno odgovori Vesnik — pa čak i ja, Vesnik šume, video sam je svega dvaput. Ona je vrlo stidljiva i povučena.

Došla je ovamo samo iz vernosti prema svome gospodaru.

— Baš si mudar, Vesniče, što si je pozvao ovamo— radosno uzviknu Zec.

I sve se ptice i životinje obradovaše pa od toga dana Pticu Vesnika prozvaše „Ptica Mudrica“. Tako je zovu i dan danas.

Zec naredi Velikoj-Glupoj-Šarenoj-Ptici da se sakrije u čestar i čim se Zmaj pojavi iz mora da zaklepeće kljunom i zalupa krilima. Zatim ode do Lava i uskoro se s njim vrati na morsku obalu. Lav riknu da bi obavestio Zmaja o svom dolasku, i istog trena iz morske dubine izroni Naga.

— Ha-ha-ha! — zlurado se nasmeja Zmaj. — Gle, pa to je glavom

moćni car životinja i ptica izvoleo da dođe meni za ručak!...

U taj mah Velika-Glupa-Šarena-Ptica zalupa svojim moćnim krilima i zaklepeta kljunom.

— Ko je to? — upita uznemireno Zmaj.

— Ptica Galoun ... — prošaputa Zec. — Čula je da ćeš ovde izroniti iz mora da pojedeš Lava, i vreba te iza drveta još od samog svanuća. . .

Kad to ču, Zmaj se visoko prope pa zaroni na dno mora.

— More, kuda si zapeo, prijatelju? — tobože iznenađeno upita Zec.

— Hvala ti, Velika-Glupa-Šarena-Ptico, — reče Lav — spasla si mi život.

I sve ptice i životinje stadoše grliti i ljubiti Veliku-Glupu-Šarenu-Pticu. Pošto ih je bilo mnogo a svi su je usrdno ljubili, ova silna ptica na kraju krajeva pretvori se u malu, malu ptičicu, manju od vrapca. Tako je Velika-Glupa-Šarena-Ptica postala mala. Odonda je zovu Ptica-Koju-Su-Ljubili. (7)

DEVO JE DOŠAO

Noćni Stražar je čuvao stoku sedeći pred svojom malom kolibom. Preko tamnog neba jurili su kišni oblaci i Stražar je sa zebnjom posmatrao krov, izrešetan kao sito.

— Ako naiđe Lopov, — mrmljaše on — znam šta ću. Ako Tigar zaluta, snaći ću se opet. Ali, bogme, ako naiđe Devo — propao sam!...

Stražar nije znao da se na krovu pritajio Lopov a pod kolibom Tigar i da obojica čekaju da on zaspi pa da se dokopaju stoke. Ali ni Lopov ni Tigar nisu slutili da su obojica prisutni.

„Ama, ko je to moćni Devo koga se tako plaši Stražar?" uznemireno pomisli Lopov, ne znajući da na jeziku pali (8) „Devo" znači „pljusak".

I Tigar se isto pitao: „Ko li je taj moćni Devo koga se tako plaši Stražar?"

U taj čas se prolomi grmljavina i linu pljusak. Preplašeni Lopov skoči sa krova i nađe se na Tigrovim leđima. Lopov pomisli od Tigra da je Devo, i smatrajući da mu je došao kraj, grčevito uhvati zver za vrat. A Tigar pomisli da ga je zajašio moćni Devo, i preplašen jurnu u čestar.

Celu je noć Tigar kružio po šumi. Kad poče da sviće, Lopov vide da jaše Tigra. Spazivši veliko šuplje drvo, skoči sa Tigra, uzvera se na vrh i skliznu u duplju. A Tigar polete dalje vičući:

— Devo-Jahač je tu! Devo-Jahač je tu!...

Trčao je sve dok ga ne zaustavi Majmun:

— Šta ti je, druže?

Tigar mu ispriča sve o Devu. Majmun ne poverova i zatraži da mu pokaže to šuplje drvo.

Zajedno se prišunjaše drvetu i počeše da ga njuše. Kada su se uverili da u šupljini nekoga ima, Majmun predloži da sačekaju da taj ogladni i izađe.

Tigar, koji se sada više nije toliko plašio, pristade, i oni sedoš leđima okrenuti drvetu. Tada Lopov provuče ruke kroz malu rupu na stablu i povuče jednom rukom Majmuna za rep, a drugom munu Tigra u leđa. Životinje preplašeno skočiše i dadoše se u bekstvo, vičući na sav glas:

—Devo-Jahač-Koji-Vuč-Za-Rep-I-Koji-Muva-U-Leđa-je tu!

Devo-Jahač-Koji-Vuč-Za-Rep-I-Koji-Muva-U-Leđa-je tu!...

Bežali su tako Tigar i Majmun, bežali, sve dok ih ne zaustavi Zec. Ispričaše mu šta se dogodilo, ali im on ne poverova i zamoli ih da mu pokažu to šuplje drvo. I tako se sada sva trojica uputiše drvetu.

Dotle se Lopov izvukao iz šupljine i uspuzao na sam vrh drveta da bi osmotrio gde se nalazi. Kad spazi ispod sebe Tigra, Majmuna i Zeca, pomisli da je Zec prozreo njegovo lukavstvo i da se Tigar vratio da se obračuna s njim. Zadrhta od užasa, izgubi ravnotežu i stropošta se na životinje.

On jurnu na jednu stranu, a Tigar, Majmun i Zec na drugu, vičući na sav glas:

— Devo-Jahač-Koji-Vuč-Za-Rep-I-Koji-Muva-U-Leđa-I-Koji-Je-Skoćio-Na-Naše-Glave je tu! Devo-Jahač-Koji-Vuč-Za-Rep-I-Koji-Muva-U-Leđa-I-Koji-Je-Skoćio-Na-Naše-Glave je tu!...

KAKO JE ZEC NAZEBAO

Jednom je car Lav postavio za ministre Medveda, Majmuna i Zeca, pa su svi zajedno vladali šumom. Jednog lepog dana i Medved i Majmun i Zec dosadiše Lavu i on odluči da ih pojede. Međutim, pošto ih je sam postavio za ministre, morao je da izmisli razlog kojim bi opravdao svoj postupak. Stoga car Jlav pozva svoje ministre i obrati im se sledećim rečima:

— Pre izvesnog vremena postali ste moji ministri. Danas sam odlučio da ispitam da li vas je pokvario vaš visoki položaj.

On razjapi čeljusti i zatraži od Medveda da mu kaže na šta mirišu njegova carska usta. Kako je bio veliki mesožder, iz njegovih se čeljusti — što je i trebalo očekivati — osećao odvratan zadah. Medved, koji je uvek bio iskren, reče:

— Veoma neprijatan zadah, vaše veličanstvo.

— Izdaja! — besno riknu lav. — Uvredio si cara. Ubiću te.

Baci se na Medveda i proždera ga.

Zatim Lav upita Majmuna na šta mirišu njegove carske čeljusti. Majmun, videvši kakva je sudba zadesila Medveda, shvati da je laž jedini put spasenja.

— Oho, to je vrlo fini miris, gospodaru, prijatan kao. . . miris najboljeg mirišljivog ulja — izusti on.

— Laž i laskanje! — jarosno zaurla Lav. — Svi znaju da je to odvratan zadah. Nisam badava veliki ljubitelj mesa! Lažljivi i laskavi savetnici opasni su za državu!

Pošto je to rekao, Lav rastrže Majmuna.

Tad se obrati Zecu:

— Hajde, mudračo, reci ti na šta mirišu moja usta?

— Nažalost, gospodaru, — odgovori Zec — nazebao sam te mi je

nos zapušen. Dozvolite, vaše veličanstvo, da ostanem nekoliko dana kod kuće dok mi ne prođe kijavica. Tek onda ću moći da odredim na šta mirišu vaša carska usta.

Lavu ne ostade ništa drugo nego da udovolji njegovoj molbi. A zatim se Zecu izgubi svaki trag.

TRAGOM LEGENDI

GLUPI DEČAK

Bio jednom neki glupi dečak. Jednog dana mati ga posla u džunglu. Dečak postavi zamku i uhvati divljeg petlića. Naredi mu da odleti u selo, pravo pod majčin nož, a sam se bez žurbe uputi kući.

Ali, avaj! Kad dođe kući, vide da petlić nije doleteo. Tad dečak ispriča sve majci.

— Glupi derane! — uzviknu majka. — Drugi put zakolji pticu i donesi je kući.

Idućeg dana dečak se ponovo uputi u džunglu i pod jednim drvetom nađe nekoliko velikih pečuraka.

— Ha-ha-ha! — zasmija se dečak. — Sad mi već nikuda nećete uteći.

Pritrča drvetu, isecka pečurke nožem a zatim ih ponese majci.

— Glupi, glupi derane! — uzviknu majka. — Šta si uradio sa gljivama? Sad nisu ni za šta. Drugi put ih donesi sa korenom.

Sutradan dečak opet ode u džunglu i vide na drvetu pčelino saće.

— E, med će vala biti moj, — reče on. — Istrgnuću saće sa korenom, kao što je rekla majka.

Uspuza se na drvo i pokuša da odvoji saće od grane. Ali ga tada napadoše pčele. Plačući od bola, on skoči sa drveta i potrča kući, majci.

— Glupo derište! — reče ona. — Drugi put upali saće. Pčele će se uplašiti od dima i odleteti.

Idućeg dana dečak vide kaluđera.

— Ovaj će sigurno biti moj — pomisli dečak.

Polako se prikrade kaluđeru i zapali njegovu žutu mantiju. Kada kaluđer, valjajući se po travi, ugasi plamen, dečak odluči da ponovi

svoju zamisao. ALI tu već kaluđer morade da dohvati batinu i da ga izudara. I glupi dečak plačući pobeže kući.

— Glupo derište! — presrete ga mati. — Žutu mantiju nose kaluđeri. Drugi put, ako vidiš svetog oca, padni na kolena i pokloni mu se s poštovanjem.

Sledećeg dana dečak se opet uputi u džunglu, zaluta u šipragu i srete tigra. Umesto da se uspuza uz najbliže drvo, on počne da posmatra tigra, i kad vide žute pruge na njegovoj koži, pade na kolena i pokloni. se. Tigar se baci na glupog dečaka i pojede ga.

ZAŠTO U GRADU PAGANU IMA TOLIKO PAGODA

Nekada davno, davno, kad je narod Pagana (9) bio siromašan, živio je u njemu kaluđer-alhemičar, koji je pokušavao da pronađe kamen mudrosti. Njegovi ogledi stajali su skupo i on ih ne bi mogao izvoditi da ne beše pokroviteljstva samog cara.

Dane i noći provodio je kaluđer nad epruvetama i starim svitkom pergamenta, izvršujući sve ono što je na njemu bilo napisano. Prolazili su nedelje i .meseci. Carska blagajna se iscrpe a narod odbi da plaća porez, smatrajući da car rasipa zlato na varalicu.

Kaluđer, koji je najzad stigao do poslednjeg uputstva: „Zatim spusti taj metal u kiselinu i on će se pretvoriti u kamen mudrosti", umiri narod izjavivši da mu je ostalo da izvrši još jedan jedini ogled pa da pronađe kamen mudrosti. I ljudi platiše porez.

Komadić metala — rezultat mnogih traženja — bi spušten u kiselinu. Prošlo je sedam dana, a. Metal je ostao metal. I tada se kaluđer uputi caru da ga obavesti o neuspehu. Ali narod, kad ču da ogled opet nije uspeo, pomisli da je kaluđer pošao caru da mu izmami zlato, okruži dvorac i zatraži kaznu zbog obmane i prevare.

Car nije znao šta da radi. On nije sumnjao u čestitost kaluđerovu, ali je trebalo utišati gomilu.

Tad kaluđer izvadi sebi oči, izađe pred narod i reče:

— Pogledajte moje prazne očne duplje. Zar nisam dovoljno kažnjen? Zar je to mala naknada za vaše zlato.

Videći da je pravda zadovoljena, ljudi se razidoše.

Mnogo dana i noći proveđe kaluđer u svojoj ćeliji, ali, razočaran u svoju nauku i klonuo duhom, prestade da radi. Na kraju krajeva razočaranje pređe u mržnju; on porazbija sve epruvete i spali rukopise, a zatim naredi dečaku, svom učeniku, da baci nesrećni metal u nužnik. Mladi učenik tako i učini. A kad se smrklo, vide da

iz nužnika izbija svetlost. On potrča iz sve snage kaluđeru, vičući:

— Učitelju, učitelju, pogledaj brže! U nužniku su sigurno bogovi!

— Nemoj zaboraviti da sam slep — odgovori ovaj. — Ispričaj lepo šta si tamo video.

Kad sasluša dečaka, kaluđer shvati da se komadić njegovog metala najzad pretvorio u kamen mudrosti. „Eto u čemu je stvar!" pomisli on. „Prilikom prepisivanja u rukopisu se potkrala greška! Ne „kiselina", već „nečistoća"!...

Učenik izvuče iz nužnika kamen mudrosti. A tada ga kaluđer zamoli da otrči kasapinu i kupi par očiju bika ili koze. Ali se u kasapnici nađoše samo dva različita oka: jedno bičje a drugo kozje. Kaluđer ih stavi u svoje prazne očne duplje, dotače ih kamenom mudrosti i vid mu se povрати. Ali mu je sad jedno oko bilo malo, a drugo veliko.

— Svi će me od danas zvati Jarcem-Bikom — našali se kaluđer i pođe ka carskom dvorcu.

Stigavši tamo, ispriča caru da su mu se želje ispunile, a zatim i o svojoj nameri da u svanuće napusti svet. Na njegovu molbu postavili su ogromne kazane a iz celog dvorca doneli olovo i bakar.

— Gospodaru! — reče kaluđer caru pre nego što se vrati u manastir. — Zapovedi da to isto urade i svi tvoji podanici.

I mada je bilo već prošlo pola noći, car naredi da se probude svi stanovnici grada. Uz udarce gonga tslali su obaveštavali narod o carevoj naredbi da pred izlazak sunca svi iznesu pred svoje kuće velike kazane i da u njima rastoje sve olovo i bakar.

Tek što je svanulo, kaluđer i njegov mladi učenik napustiše manastirske zidove i krenuše ka dvoru. Zatim obiđoše sve kuće. U svaki kotao kaluđer je bacaio kamen mudrosti. Od dodira sa njim olovo se pretvaralo u srebro a bakar je postajao zlato. A sam kamen mudrosti svaki put bi iskakao iz kotla pravo u ruke kaluđeru.

Eto, od toga vremena Pagan se obogatio, i pošto su njegovi stanovnici sada imali mnogo zlata i srebra, podigli su mnogo pagoda koje su se sačuvale i do danas.

Kaluđer Jarac-Bik i njegov učenik obiđoše ceo grad i pođoše ka planini Poupā. Kad su došli u podnožje planine, niz njenu padinu spustiše se lijane, nežno obaviše učitelja i učenika i digoše ih na sam vrh. Kaluđer iskopa tamo nekoliko čudotvornih korenova i istuca ih kamenom mudrosti. Natucano korenje samo se pretvori u

šest kuglica, od kojih on proguta tri. Ostale tri kaluđer ponudi učeniku, ali ovaj oklevaše zato što je korenje ličilo na čovečje telo a njegov sok na krv.

— Šta te buni, učenice? — zapita kaluđer.

— Ali to je telo i krv! — progovori jecajući dečak.

— Ne — reče kaluđer. — Zar sam ja ikada lagao?

Učenik pokuša da proguta kuglice ali ne uspe, pripade mu muka.

— Sad je jasno da ti nije suđeno da поделиš moj uspeh u nauci — tužno progovori kaluđer. — Ovde se moramo rastati.

Suznih očiju, dečak se poslušno pokloni učitelju. Kaluđer mu dade oproštajni dar — zlatni grumenčić. Zatim lijane spustiše učenika u podnožje planine. Osećajući se usamljenim, on ne pođe u manastir, nego se uputi svojoj majci, siromašnoj, udovici.

— Majko, daj mi da jedem — zamoli on.

— Eh, sine, — odgovori ona sa uzdahom — pirinča nema više . .
. A nema čime ni da se kupi . .

Tad se učenik seti zlatnog grumenčića koji mu je pri oproštaju dao kaluđer Jarac-Bik, izvadi ga iz džepa i reče majci:

— Evo, majko! Daj ga za pirinač.

KAD je majka već izlazila iz kuće, on oseti u svom džepu drugi zlatni grumenčić!...

— Majčice! Majčice!... — viknu učenik. — Pa nisi uzela zlato!

— Ta evo ga, sine — odgovori ova pokazujući zlato.

Učenik izvadi zlatni grumenčić i pokaza ga majci, a u njegovom džepu se opet stvori zlato. Tako se u majčinoj ruci nađe deset zlatnih grumenčića. I tada učenik shvati da mu je njegov voljeni učitelj, kaluđer Jarac-Bik, dao poklon koji će da traje večito.

ČAROBNA KLEŠTA IZ PAGANA

U jednoj od mnogobrojnih pagoda Pagana u davna vremena postojala su ogromna klešta. Carske sudije su obično dovodile parničare u pagodu i svaka od parničnih strana dužna je bila da izjavu držeći ruke u otvorenim kleštima.

Svaki put kad bi neko slagao klešta su bolno stezala njegove ruke. Zbog toga su se zatrele varalice i lopovi, a sudije su, nemajući nikakvog posla, uživale u potpunom miru.

Neki trgovac, jedan od mnogobrojnih pokrovitelja manastira blagoslovenog Bude, koji se spremao pa daleki put, ostavi jednog dana grumen zlata na čuvanje kaluđeru koji je u svom manastiru bio ekonom.

Kad dobi zlato, kaluđer odluči da se više s njim ne rastaje. Dugo je lupao glavu oko toga kako da podvali trgovcu — i to držeći ruke u kleštima.

Na kraju krajeva pala mu je na pamet sjajna misao. On istopi grumen i sasu tečno zlato u šupalj štap.

Kad se trgovac vrati u Pagan i zatraži natrag' svoje zlato, kaluđer izjavi da mu je zlato već dao. Oštećeni se obrati sudu. I tada sudija privede parničare kleštima. Držeći ruke u kleštima, trgovac izjavi:

— Tvrdim da sam ovom kaluđeru poverio na čuvanje jedan grumen zlata. Isto tako tvrdim da mi ga on nije vratio.

Prisutni su s velikom pažnjom gledali u klešta. No ova ostadoše nepokretna. Tada, oslanjajući se na svoj štap, istupi kaluđer.

— Pridrži mi, druže, štap dok moje ruke budu u kleštima — reče on oštećenom.

Ništa ne sumnjajući, trgovac uze štap a kaluđer izjavi:

— Tvrdim da sam primio zlato na čuvanje, ali tako isto tvrdim da sam ga vratio i da se ono sad nalazi u rukama vlasnika.

Svi su sa nadom gledali u klešta, ali se ona, kao i maločas, nisu pokrenula. Sudija je bio zbunjen, a narod povika:

— Klešta ništa ne vrede!... Jedan od njih je lopov!... Gde je istina?

I ljudi počеше da se potsmevaju kleštima.

Međutim, sudija, zadubivši se u razmišljanje, ipak prozre lukavstvo kaluđera. Trgovac dobi natrag svoje zlato a kaluđer bi kažnjen. Ali posle ovog događaja klešta kao da su osetila odvratnost prema ljudima i prestadoše da im pomažu pri suđenju. Nikad više ona nisu stezala ruke parničarima, da čak ni onda kad su očigledno lagali.

PROROK IZ PAGANA

U davna vremena bio je na dvoru cara Pagana jedan astrolog. Sastavljajući horoskop u trenutku rođenja svoga sina on pretrnu od užasa. Položaj zvezda pokazivao je da će mu sin oteći jezik. Astrolog stavi odmah novorođenče u jedan sud i baci ga u Iravadu, nadajući se da će ga tok vode odneti na more, gde će propasti.

Međutim, kad sud doplovi do Donje Burme, opazi ga i iz radoznalosti uze neka starica koja je došla na reku da se umije.

— Sad ću i ja imati sina — reče ona.

Kasnije, već kao veliki dečak, sin astrologov pođe s trgovcima u tuđe zemlje i tamo izuči astrologiju. Kad je imao šesnaest godina, vrati se u rodno selo. Ali starica koja mu je zamenila majku beše već umrla, i mladić, pošto je oplaka, ode u Pagan, gde postade prorok i tako se proslavi da su ga ljudi prozvali Tačni (10).

Jednom car Pagana odluči da podigne manastir i zapovedi svom astrologu da mu pokaže pogodno mesto.

Kad je mesto bilo određeno, car dođe tamo sa svojom svitom i ponovo se obrati astrologu:

— O najmudriji među mudrima, pokaži gde treba da se položi kamen temeljac.

— Gospodaru, — odgovori astrolog, gledajući u svoje zapise — pogledaj u nebo, na njemu nema oblaka. Ali će se u podne navući oblaci, iz njih će se pojaviti orao. U njegovom kljunu biće riba. On će se kao strela sjuriti dole i ispustiće tu ribu. Ta će riba pasti evo ovde. Prema tome, i kamen temeljac treba položiti ovde.

Tada Tačni, koji je stajao u gomili sveta i koji je došao da posmatra svetkovinu, pokaza na drugo mesto.

— Ne, mnogopoštovani sabrate, — izjavi on — riba će pasti ovde, pa zato kamen temeljac treba tu položiti.

Dvorski astrolog, koji je već odavno zavideo mladiću na uspehu ljutito povika:

— O bezbožniče! Reči koje sleću sa tvog jezika skrnave vazduh. I ako ne učutiš, благословена istina će ti ga iščupati.

— Dobro, — smelo primi izazov Tačni — izgubiće jezik onaj od nas dvojice za koga se dokaže da nije u pravu.

Bližio se ishod spora, i svi su čuteći čekali. Tačno u podne pojaviše se kišni oblaci iz kojih izlete orao. U kljunu mu je bila riba. Orao ispusti svoju žrtvu na mesto koje je pokazao dvorski astrolog. Gomila je počela da urla od ushićenja. Ali odjednom riba skoči jedanput, zatim još jedanput i pade na mesto koje je pokazao Tačni.

Sada je gomila burno izražavala svoje odobravanje Tačnom i tražila da se kazni hulitelj. Tačni se kolebao, ali carski astrolog viknu:

— Seci mi što pre' jezik i svrši s tim!...

Pa čak i onda Tačni mu oteče samo vrh jezika. A astrolog se odjednom seti zlokobnog horoskopa. Ubrzo otkri da je Tačni njegov rođeni sin. A Tačni kad saznade kome je osekao jezik, prožive mnogo dana u očajanju i tuzi. Ali otac umiri sina i priznade pred celim narodom da ga je sin prevazišao.

Ceo Pagan je znao još i za trećeg astrologa, kaluđera. On je zavideo Tačnom i goreo od želje da ga osramoti.

Jednom taj kaluđer priđe mladom astrologu i zamoli ga da mu sastavi njegov horoskop.

— Sedmog dana, računajući od današnjeg, čim svane, — pretskaza Tačni — udariće te u glavu grom.

— Zapamti svoje reči, mladiću — reče kaluđer i ode.

Sedmog dana pred svanuće on pokri glavu velikim grumenom gline, uđe u vodu do guše i poče pažljivo da gleda u nebo.

Čim sinu munja, on se brzo zagnjuri u vodu. Grom udari u grumen gline, razbi ga na sedam delova, a kaluđer ostade nepovređen.

On se odmah javi Tačnom i potsmešljivo mu reče:

— Kako to, moj mlađi brate, sunce je već izišlo, a ja sam živ i zdrav. Gde je tvoj grom?

Tačnom nije čak ni na pamet palo da kaluđer laže i poverova da se njegovo pretskazanje nije ispunilo. Znači da je astrologija

obmana i besmislica. . . — progovori on, pokupi sve svoje svitke pergamenta i baci ih u vatru.

Sluga, ne znajući šta da radi, potrča ocu Tačnoga i ovaj, čim dođe, pre nego što je odahnuo, uzviknu:

— Ne spaljui rukopise, sine! Daj ih meni.

— Dockan, oče — odgovori Tačni. — Njih niše nema.

— A pepeo? Daj mi bar pepeo — zamoli otac.

Tačni se odmah uputi ognjištu ali avaj! u njemu je već čeprkao petao. Tajna svitaka je bila zauvek zakopana. Zato se otad budućnost predskazuje po petlovim nogama.

Tačni je tako primio k srcu svoj neuspeh, tako je mnogo o tome mislio da je poludeo. Čitave dane lutao je po Paganu, nerazgovetno mrmljajući proročanstva. Mladić je bio tako izvanredan astrolog da ne samo što je mogao da proriče sudbinu nego je i video sve što se nalazi u zemlji. Znao je gde leže sakrivena blaga, ali ih sam nije iskopavao i nikome o njima nije pričao. Međutim, sad, kad je poludeo, on poče pokazivati rukom čas tamo, čas ovamo, dodajući:

— Ovde je ćup zlata, a ovde ćup srebra.

A za njim je uvek išla gomila onih koji su hteli da saznaju gde je zakopano blago. Ali se Tačni čak i tada trudio da saćuva svoju tajnu. Čim bi video da se priblićavaju ljudi, on bi se stresao i odjednom utekao s krikom: „Ding-dong! Ding-dong!"

Prošlo je nekoliko meseci i Tačni se teško razbole. Na kratko vreme mu se vrati pamćenje

— Ja sam otsekao jezik ocu — reće Tačni. — I mada podižući noć nisam znao da prolivam roćenu krv, za taj greh nebo me je kaznilo i lišilo pameti.

On proreće čak i to da će mu, kad umre, slomiti noge.

Ubrzo potom duša ostavi njegovo telo. Kada doneše sanduk, ispostavi se da je kratak, i pokojniku slomiše noge. Tako se proročanstvo Taćnog obistinilo čak i onda kad je sam prorok već bio mrtav.

ŠALJIVE PRIČE

KAKO JE POSTAO KOKOSOV ORAH

Jednom, pre mnogo godina, talasi priteraše uz obalu Burme splav na kome su bili neki tuđinci — dva čoveka i jedna žena. Njih odvedoše caru i oni mu isprikaše svoje živote. Svi su oni u svojoj zemlji izvršili zločine i po zapovesti svoga vladara bili su prepušteni talasima na milost i nemilost. Jedan od njih bio je kažnjen za krađu, žena zbog vraćanja, a treći zato što je bio prouzrokovatelj svađa i spleta. Gde god se pojavljivao ovaj čovek, ljudi su postajali surovi i nisu imali mira.

Car dariva lopova kućom i hiljadom srebrnjaka i dozvoli mu da se naseli u Burmi i reče:

— Krao je samo zato što je bio siromah, a sad će postati dobar podanik.

Vračara isto tako dobi kuću i hiljadu srebrnjaka.

— Ona je iz zavisti nanosila štetu ljudima, — reče car — jer je sama bila sirota i nesrećna. Sad će sve biti drukčije.

A spletkar odmah kazni smrću.

— Spletkar ostaje uvek spletkar. Tu ništa ne pomaže — objasni car.

I trećem tuđincu odrubiše glavu.

Idućeg dana jedan od velikodostojnika, prolazeći pored mesta na kome je izvršena kazna, primeti na svoje iznenađenje da se glava kažnjenog klata s jedne strane na drugu. Nesrećnik samo zinu od čuda kada glava odjednom otvori usta i nekoliko puta ponovi:

— Reci tvom caru da dođe ovamo i da klekne pred me, inače ću ja doći k njemu i odrubiću mu glavu.

Velikodostojnik potrča dvoru što je mogao brže. Ali niko mu ne poverova, a car pomisli da on tera šegu s njim i planu gnevom.

— O gospodaru — reče tada velikodostojnik. — Moje reči će potvrditi svako ko ode na mesto gde je kazna izvršena.

— Dobro, — reče car, pokolebavši se — nek tamo odu dvojica.

I dva dvoranina se uputiše na gradski trg. Ali glava je ćutala.

Kad saznade za to, car naredi da se velikodostojnik kazni smrću.

Ali samo što se spustila sekira, spletkашeva glava otvori usta i nasmeja se.

— Aha, — reče ona — iako sam mrtva, eto, gledajte...

Tad dvorani shvatiše kakva je užasna nepravda učinjena nesrećnom velikodostojniku i o svemu obavestiše cara. Car zaplaka, naredi da se iskopa duboka jama i da se u nju zakopa kobna glava. Sutradan na tom mestu svi ugledaše neobično drvo, puno još čudnijih plodova, koji su ličili na spletkашevu glavu. To drvo je kokosova palma. U početku su ga nazivali „Goun bin“ (11). Ali prođe mnogo, mnogo godina i tu reč počеше da izgovaraju na drugi način: „Oun bin (12).

Ako zatresete kokosov orah i na njega prislonite uvo, čućete kloketanje. To glava spletkашa, čak i kad se pretvorila u orah, još uvek pokušava da spletkari.

KAKO JE VELIKI CAR JEŃ PLEVU

Jednom se veliki car, preodenut u građansko odelo, šetaše po gradu sa jednim dvoraninom. Ugledavši staricu koja je mlatila pirinač, on se zaustavi. Starica je baš u taj čas izbacivala plevu. A pleva je tako slatko mirisala da se caru prohte da okusi. On pođe malo ustanu i, pokazujući dvoraninu svoja usta, zapovedi da mu donese malo pleve. Dvoranin se zbuni i htede reći da velikom caru ne priliči da jede ono što se daje samo kravama i svinjama. No car ne htede ni da čuje! On halapljivo pojede plevu i zatim reče:

— Ako ikad iko sazna za ovo, odrubiću ti glavu!

Kad dođe kući, dvoranin odjednom oseti neodoljivu želju da nekome ispriča kako je car jeo plevu. Nadajući se da će uspeti da se savlada, naredi da mu se donesu omiljena jela, leže u postelju, zatvori oči, čak i zapeva — ali je sve bilo uzalud. „Kad bih barem mogao kome bilo da to šapnem!" pomisli on.

Prodoše dva-tri dana. Dvoranin oslabi, zanemože, najzad izgubi svako strpljenje i pobeže od kuće. Mislio je da nađe neko usamljeno mesto gde bi mogao šapatom da ispriča ono što je svakog trenutka bilo spremno da mu sleti sa jezika.

Skoči u čamac i za tren oka se nađe na sredini Iravade, ali pomisli da će ga čuti ribari. Tad potrča na groblje, ali tamo spazi grobare. Na kraju

krajeva nađe se u džungli i tamo zavuče glavu u duplju velikog drveta i prošapta

— Veliki car je jeo plevu!... Jeo plevu!...

Posle toga dvoranin oseti olakšanje i mirno se uputi kući.

Prođe mnogo meseci. Veliki dvorski bubanj koji je objavljivao vreme pokaza se kao suviše star te više nije mogao da služi. Rešiše da naprave novi. Tada majstori odoše u šumu, oboriše veliko drvo,

baš ono u čiju je duplju dvoranin prošaputao svoju tajnu.

I eto, novi bubanj bi gotov. To je bio vrlo lep bubanj i svi su mu se divili: majstori, narod, dvorani i sam veliki car. Najzad je bubanj bio svečano namešten na svoje mesto. Gomila je zanemela u očekivanju. Bubnjar zamahnu palicom. I tad se desi nešto neverovatno — umesto uobičajenog „bum-bum“, bubanj povika:

— Veliki car je jeo plevu!... Jeo plevu!...

PIJANICA I PUŠAČ OPIJUMA

Živela nekad u jednom selu dva verna druga, Pijanica i Pušač opijuma. Ti ljudi nisu imali svog kutka i zato su morali da noćivaju u skloništu za hadžije. Drugovi su izbegavali samo jedno sklonište — ono koje se nalazilo nedaleko od seoskog groblja, jer se pričalo da se tamo svake noći sastaju duhovi umrlih stanovnika sela.

Ali jedne večeri Pijanica, pošto je popio više pego obično, uze nekoliko sudova sa palmovim sokom. p, uprkos savetima i opomenama svoga prijatelja, 11ušača opijuma, uputi se skloništu u blizini groblja. Kad dođe tamo, sede i poče da srkuće sok. Što je piše pio, to je postajao smeliji a u glavi mu je bilo sve vedrije. Nije mu se uopšte spavalo.

Oko pola noći u sklonište dođoše dva-tri duha i, pre no što su mogli posumnjati u čovečje prisustvo, Pijanica reče:

— Zdravo, braćo! Jeste li vi danas zakasnili ili sam ja poranio?

Uto u sklonište uđe toliko duhova da se nije moglo ni okrenuti. Jedan od njih se osvrnu i progovori:

— Miriše na čoveka. Možda je ovde neko tuđ.

— Prebrojte nas — posavetova drugi duh.

Pijanica odmah skoči i poče da viče iz sveg glasa:

— Jedan, dva, tri, četiri... Sve je u redu! Sve je u redu!

Duhovi se umiriše i, pošto su seli, započеше razgovor.

— A znate li vi, mnogopoštovana braćo, — reče jedan od njih da je baš ovde gde ja sedim zakopano sedam ćupova zlata?

Pijanica se potrudi da dobro zapamti gde sedi brbljivi duh. Razgovor je trajao do ujutru. Zatim su duhovi iščezli.

Pijanica otkopa sedam ćupova zlata i odmah postade bogat. On kupi kuću i poče da živi u njoj srećno i zadovoljno, zajedno sa

svojim drugom Pušačem opijuma. Međutim se i Pušaču opijuma prohte da dobije sedam ćupova zlata pa nagovori Pijanicu da mu otkrije svoju tajnu. Kad ču priču svoga druga, Pušač opijuma se reši da i sam ode u sklonište kraj groblja. I zaista se uputi tamo, ali pre toga popuši toliko opijuma da mu se pridrema. Kada je u ponoć u sklonište ušlo nekoliko duhova, on je već spavao.

Duhovi se nepoverljivo zagledaše u Pušača opijuma. Za njima uđoše i druga njihova sabrača i uskoro ih se okupi toliko da se nije moglo ni okrenuti. Jedan od duhova tada reče da oseća prisustvo čoveka.

— Možda je ovde neko tuđ? — zapita on.

Drugi napomenu da se pre nekoliko noći na njihov zbor prokrao čovek i da im je, pošto je čuo njihov razgovor, odneo sedam ćupova zlata. Treći duh ustade i poče da prebrojava svoju sabraču. A Pušač opijuma još uvek nije mogao da otvori oči i da bilo šta preduzme.

Kad završi prebrojavanje, duh nađe da je jedan prekobrojan. Tada duhovi koji su od prve posumnjali na Pušača opijuma počеше da ga pažljivo posmatraju. Kad se uveriše da je to čovek, uhvatiše ga za nos. II vukli su ga dok mu nos nije postao duži za dva palca. A zatim duhovi bez reči napustiše sklonište.

Idućeg jutra Pijanica krenu u sklonište da potraži Pušača opijuma i nađe svog prijatelja polumrtvog od straha. Pijanica ga prodrma i povede kući. Kada su prolazili kroz selo, ljudi su prosto umirali od smeha gledajući dugački nos Pušača opijuma.

— Ne tuguj, druže, — tešio ga je Pijanica — još noćas ću saznati kako da te izlečim.

Čim je pala noć, Pijanica dobro gucnu palmovog soka i pođe u sklonište. Sačeka da se na pragu pojave dva-tri duha, pa veselo reče:

— Zdravo, braćo! Ja sam došao ranije. Mislio sam da ću ponovo ovde da zateknem čoveka. Prošle večeri nisam uspeo da se proveselim. Svi su se gurali oko njega tako da ja nisam mogao ni da dotaknem njegov nos.

Duhovi se nasmejaše, smatrajući da je Pijanica njihov. Tada uđoše ostali duhovi i, kada su se svi sakupili, neko predloži da se prebroje, dodajući da oseća miris čoveka. Ali Pijanica, koji je bio na oprezu, brzo skoči i povika:

— Jedan, dva, tri, četiri... Jedan, dva, tri, četiri... Sve je u redu! Sve je u redu!...

Duhovi mu poverovaše i počеше da razgovaraju.

— Nema šta!... — reče Pijanica, ulučivši zgodan trenutak. — Sjajno smo se sinoć proveli. Ali da li je moguće da se nosu vrati pređašnja dužina?

— Da — odgovori neki duh. — Ima jedan način. Ako bi taj čovek dotakao vrh svoga nosa tučkom, nos bi se smanjio za pola palca. A ako bi on to učinio nekoliko puta, nos bi postao koliki je bio i ranije.

Tad Pijanica počе da govori o nečem drugom, a uzoru, kada su se duhovi razišli, vrati se svom drugu Pušaču opijuma sa prijatnom vešću.

Pušač opijuma upotrebi tučak. Radio je pažljivo i oprezno da nos, sačuvaj bože, ne bi sad ispao isuviše kratak.

PUŠAČ OPIJUMA I LJUDOŽDERI

Jednom u seosko sklonište za putnike naiđoše četiri diva-ljudoždera i pojedoe sve one koji su tamo spavali. Otada se niko ne usudi da tamo zanoći.

U tome selu je živio Pušač opijuma. Toliko je bio lenj da se retko kada mogao videti na poslu. Kretao se nesigurno, razgovarao polako i izgledalo je da će svakog časa zaspati. Svi su smatrali da je slabić i plašljivac.

Jedne večeri on popuši poslednju trunku opijuma, a nije imao ni prebijene pare da kupi drugi. Tumarao je po selu, hvaleći se da u njemu nema nijednog stanovnika koji bi bio hrabriji od njega. Tad mu seoski momci, kojima je to dojadilo, rekoše:

— Da se kladimo da nećeš smeti da prenočiš u našem skloništu.

— Još danas ću otići onamo, — odgovori na to Pušač opijuma — ako vam ne bude žao da mi date hranu i za moju lulu opijuma.

Momci mu napuniše lulu opijumom i dadoše mu zavežljaj u kome se nalazio prženi morski rak, bareno jaje, pirinač u bambusovoj mladici, i palačinka. I zatim ga momci odvedoše do skloništa i tamo ostaviše.

U ponoć u sklonište zaviriše četiri diva-ljudoždera i skameniše se od čuđenja. Od njihovih

koraka sve se treslo, ali Pušač opijuma ni glave da digno!

Ljudožderi sedooše ukruo Pušača opijuma i, da bi ga uplašili, počeoše da kolutaju svojim ogromnim očima. Ali ih Pušač opijuma i dalje nije primećivao. Ljudožderi se uznemirioše. Nikada im se još nije dogodilo da sretnu čoveka koji se njih ne boji. Kad su pažljivo pogledali šta Pušač opijuma radi, divovi se ozbiljno uplašioše, jer su pomislili da on guta vatru. Nisu znali šta da rade — da li da pojedu tog čudnog čoveka ili da pobegnu od njega — te gledahu u Pušača

kao začarani.

Za to vreme Pušač opijuma ogladni i, ne otvarajući oči, razveza zavežljaj sa hranom.

— Da vidimo šta danas imamo za večeru? — zapita on sam sebe.

Prvo mu dođe pod ruku morski rak.

— A, a, Brko! Milo mi je što sam se sreo s vama, gospodine Brkajlijo — reče Pušač opijuma.

Slučaj je hteo da su jednog ljudoždera, čija je gornja usnica bila pokrivena dlakama, zvali Brka. On se skameni od užasa.

Zatim Pušač opijuma napipa jaje i reče:

— A, i Čelavko je tu? Vrlo mi je prijatno, gospodine Čelavko.

Ime drugog ljudoždera bilo je Čelavko, jer je stvarno bio čelav. Ljudožder zadrhta.

Zatim Pušač opijuma napipa bambusovu mladicu sa pirinčem i reče:

— O, Dugonja! Radujem se što ste tu, gospodine .Dugonja.

Trećeg ljudoždera su zvali Dugonja, toliko je bio mršav i dugačak. Dugonja se ohladi.

I najzad Pušač opijuma napipa palačinku i reče:

— Ah, Okrugli! Milo mi je što i vas ovde vidim, gospodine Okrugli.

Četvrtog ljudoždera zvali su baš Okrugli. On |g bio rastom manji od ostalih, debeo, sasvim okrugao. Okrugli izbulji oči.

A Pušač opijuma produži da razgovara sam sa sobom:

— Da pojedem prvo Brkonju, potom Čelavka, zatim Dugonju!... E, a naposljetku poješću i Okruglog.

Tada se ljudožderi baciše na kolena pred Pušača opijuma, moleći ga da se sažali na njih. Pušač opijuma upola otvori oči i, spazivši ljudoždere, pomisli da oni hoće da on sa njima podeli hranu.

— E, ne, ne — promrmlja on. — Ja sam gladan.

— O mnogopoštovani, — počеше da preklinju ljudožderi — pusti nas, a mi ćemo ti dati sedam ćupova zlata. Oni su zakopani u ovom skloništu, pod stepenicama.

Najzad Pušač opijuma shvati da ga ljudožderi mole da im pokloni život i reče:

— U redu. Donesite ovamo ćupove sa zlatom.

Četiri diva-ljudoždera otkopaše ćupove i dadoše ih Pušaču opijuma.

Ljudožderi odoše i više se nikad ne vratiše u sklonište. Što se tiče Pušača opijuma, on postade bogat i poče da živi srećno i zadovoljno.

LOPOVI I ČUP ZLATA

Živeli su nekada starac i starica. Jednom ti siroti stari ljudi sedošu da se odmore pod drvetom indijske smokve koje je raslo na kraju sela.

— Kupiš ovo suvo granje, kupiš... — uzdahnu starac. — Leđa da ti otpadnu... Ah, kada bismo bili bogati!...

— Ne tuguj, dragi mužiću — progovori starica. — Naći ćemo neko skriveno blago i obogat ćemo se!...

Starac se nasmeja. Šala mu se dopade.

Taj razgovor prisluškivaše duh smokvinog drveta. Stari mu se dopadoše i on reši da ih bogato obdari.

— Draga ženice, — probudi starac usred noći staricu — usnio sam čudan san: kao da mi se javio duh smokvinog drveta koje raste iza sela i zapovedio da iskopan čup zlata zakopan tri koraka od drveta ako se pođe prema istoku.

— Ah!... — uzviknu starica. — I ja sam sanjala isti san! Baš sam se spremala da te probudim... A ti, eto, budiš mene...

— E, e! Što o tome uopšte razgovaramo — odgovori starac, zevajući. — Mislili smo pre nego što smo zaspali o tvojim čupovima sa zlatom, otud smo i sanjali takav san... Hajde, bolje je da spavamo.

I oni ponovo zaspashe.

Baš u taj čas kada su starac i starica jedan drugom pričali o svom čudnom snu pored njihove kuće su prolazili lopovi. Oni odmah pojuriše smokvinom drvetu, odmeriše tri koraka prema istoku i uskoro nađoše zemljani čup.

Lopovi digoše poklopac, osvetliše čup i ugledashe ogromnu zmiju koja je čvrsto spavala savijena u krug. Oni brzo zatvoriše čup, proklinjući starca i udaljiše se od drveta.

— Dao bih da mi se otseče glava — reče vođa — ako nas starac nije čuo i počeo da laže, govoreći u sebi: „Neka samo prisluškuju!“ Vešto smišljeno. Na dobro, i mi ćemo njemu spremiiti zmiju. Neka crkne sa svojom vešticom.

Lopovi donesoše ćup sa zmijom starčevoj kući, i pošto su se uverili da stari čvrsto spavaju, ušunjaše se kroz vrata i staviše ćup na pod pored kreveta.

Još nije ni svanulo, a starica se probudi, i kad spazi ćup, poče da drma starca.

Starac odveza vrpцу, skide sa ćupa poklopac i vide da je pun zlata. Dobri stari ljudi se obogatiše i počeše da žive srećno i zadovoljno.

ČETIRI BUDALE

Živela su u jednom selu četiri momka, ali su bili takve budale da ih niko nije hteo primiti na rad. Na kraju dođoše jednoj starici. Stara žena se sažali na njih:

— Dobro, — reče ona — donesite mi sa polja nekoliko naručja slame. Hoću da prekrijem krov.

Budale odoše u polje i doneše slamu. Prva budala zapita staricu:

— Gde da ostavim slamu, gazdarice?

— Ostavi je iza kuhinje — odgovori ona.

I mada su ostali čuli to, svaki od njih ipak upita: „Gde da ostavim slamu, gazdarice?”

I svakom od njih starica je odgovarala jedno te isto:

— Ostavi je iza kuhinje.

Četiri budale ponovo odoše u polje, donesoše još po jedno naručje slame i svaki opet zapita:

— Gde da ostavim slamu, gazdarice?

Starica odgovori isto:

— Ostavi je iza kuhinje.

Četiri budale i treći put odoše u polje i donesoše opet po naručje slame. Prva budala zapita:

— Gde da ostavim slamu, gazdarice?

— Budalo!... — razljuti se starica. — Metni je iza kuhinje.

A drugi opet zapita:

— Gde da ostavim slamu, gazdarice?

Starica izgubi strpljenje i viknu:

— Na moju glavu!...

Budale natrpaše slamu na njenu glavu i jadnica umre.

Susedi istukoše budale, a zatim im dadoše sekiru i zapovediše da za staricu naprave mrtvački sanduk.

Četiri budale pođoše, ni sami ne znajući kuda. Najzad spaziše veliko drvo.

— Hajde da posečemo ovo drvo — predloži prva budala.

— Dobro — saglasi se druga. — Ja ću se popeti na vrh i pomoći mu da padne.

— A mi ćemo podmetnuti leđa i čekati — u jedan glas rekoše ostale dve budale. — Inače ćemo morati posle da podižemo drvo i da ga tovarimo na pleća.

Tako i uradiše.

Drvo pade i ubi dve budale. Treća budala, koja je sedela na vrhu, pade na zemlju ali se ne povredi, već se samo onesvesti. Četvrta budala, ona što je sekla drvo, ne znajući šta će dalje, sede i poče da čeka. „Ili ih je drvo ubilo, ili su prosto zaspali?" pomisli.

Treća budala dođe k sebi i pridiže se.

— Jesi li se probudio? — zapita ga prijatelj.

Ovaj pogleda unaokolo i odgovori:

— Ja sam se probudio, ali ovi još spavaju...

Onda sedoše kraj drveta i stadoše da čekaju kad će se probuditi njihovi drugovi.

Posle dva tri dana drvoseča, koji je tuda prolazio, vide budale kako mirno sede pored svojih mrtvih drugova.

— Ej! Šta to radite? — doviknu im on.

— Pa eto, čekamo da se probude ovi naši drugovi — odgovoriše budale.

— Pa zar ne vidite da su oni mrtvi? — upita drvoseča.

— Mrtvi? — s nevericom ponoviše budale. — A otkud ti to znaš?

— Ah vi, budale! — uzviknu drvoseča. — Zašto imate nos!... Ta tela već zaudaraju. Kakav odvratan smrad! P-fuj!...

Drvoseča ode a dva prijatelja se digoše i kretoše dalje bez cilja.

Kako već nekoliko dana nisu ništa jeli, jedan od njih poče da podriguje.

— Ehe! Kako iz tebe zaudara! — progovori drugi.

— Pa ti si već umro!...

— Stvarno... — odgovori mu prijatelj. — Umro sam ...

To reče pa se opruži po putu.

Tad i druga budala poče da podriguje. — I ja sam umro! — uzviknu on i leže pored prijatelja.

U to vreme prolazio je na slonu nekakav čovek. Gonič poče da grdi budale što su zakrčile put.

— Mi smo mrtvi! — razljutiše se budale. — Kako možemo da ustanemo.

— Podići ću već ja vas iz mrtvih! — viknu ljutito gonič.

Skoči sa slona i raspali budale batinom. One odmah skočiše.

— Pa ta ti je batina čarobna!... — uzviknuše. — Hoćeš li da nam je daš u zamenu za sekiru?

Gonič uze sekiru, dade im batinu i ode.

A dve budale pođoše dalje i nabasaše na kuću bogataša komu je umrla ćerka.

— Mi možemo da dignemo iz mrtvih tvoju ćerku— pohvališe se.

Otac zahvali sudbini i obeća da neće žaliti zlata i dragocenosti.

Budale zapovediše svima da iziđu i počеше da biju pokojnicu batinom, ali ona ne ožive. Kada se

bogataš vrati, vide da je njegova ćerka sva unakažena i pozva sluge. Kad ovi isprebijaše budale, on upita:

— Šta sam vam rđavo učinio? Zašto ste se vi narugali mojoj jadnoj ćerci?

— Gazda, — odgovoriše budale — mi smo samo hteli da ti ugodimo i da nešto pojedemo...

Tad bogataš shvati da su pred njim budale, pa reče:

— Baš ste budale! Trebalo je onda da pridete mom domu, da zaplaćete i da kažete: „O sestro! Zašto si nas ostavila? Mi te žalimo i oplakujemo”.

Dve budale krenuše kuda su ih oči vodile i naiđoše na kuću u kojoj se svetkovala svadba. Odmah počеше da plaču i kuka ju: — O sestro! Zašto si nas ostavila? Mi te žalimo i oplakujemo — Tada svi svatovi zagrajaše a nevestina braća ih istukoše.

— Mi smo samo hteli da vam ugodimo i da nešto pojedemo — objasniše budale.

Braća se dosetiše ko je pred njima i rekoše:

— Budale! Pa nije trebalo da plaćete, nego da se radujete!...

Budale pođoše dalje i naiđoše na dom gde su se svađali muž i žena. Odmah počеше da igraju oko domaćina i da pevaju:

— Ah, kako se radujemo! . Kakva sreća!...

Muž i žena prestadoše da viču jedno na drugo i baciše se na budale.

— Mi smo hteli samo da vam ugodimo i da nešto pojedemo... — objasniše oni.

Domaćini shvati da su pred njima budale i rekoše:

— Ah vi, budale! Tada je trebalo da nas razdvojite!...

Budale se odvukoše dalje i videše dva bivola koja su se bola rogovima.

— Stojte! — uzviknuše i baciše se da razdvoje životinje. — Pomirite se! Ne zaboravite da ste muž i žena!...

Tad ih bivoli izbodoše i ubiše.

Eto kako su svršile četiri budale.

ČETIRI MOMKA I PUTNIK

Bila jednom u nekom selu četiri momka. Sva četvorica su bila majstori u pričanju bajki i neverovatnih događaja. Jednom ova pričala primetiše u seoskom skloništu bogatog putnika i odlučiše da dođu do njegove odeće. Priđoše neznancu i zapodenuše s njim razgovor. Posle izvesnog vremena jedan od momaka predloži:

— Hajde da se kladimo. Neka svaki od nas ispriča najčudnovatiji doživljaj koji mu se desio, a onaj ko ne poveruje nek postane rob pripovedača.

Kad putnik pristade, momci međusobno izmenjaše osmehe i pomisliše: „Stara budala!“ Oni, naravno, nisu nameravali da od putnika naprave svoga roba, ali su mislili da će onome ko pobedi pripasti ne samo rob već i njegova odeća.

Momci pohitaše u selo i vratiše se sa kmetom, koji je imao da presudi ko je dobio opkladu.

I tada jedan od njih ispriča:

— Kada se ja još nisam ni rodio, moja majka zamoli oca da nabere šljiva sa drveta koje raste pored naše kuće. Ali je to drvo bilo vrlo visoko i otac pije mogao da dohvati plodove. Tada moja majka zamoli moju braću, ali ni oni nisu mogli da naberu šljiva. Majka se onda sneveseli. Ja se sažalih na nju, iskliznuh iz utrobe, uspuzah se na drvo i nabrah šljiva. Zavih plodove u svoj kaputić, odnesoh ih u kuhinju i krišom se vratih na svoje mesto. Niko se, naravno, nije setio otkud su se te šljive našle na stolu. Ali kako se tome obradova moja majka! Ona pojede nekoliko šljiva, ali ipak ih ostade još mnogo. Svi naši ukućani i susedi dobiše po sedam šljiva a ostade gotovo koliko ih je i bilo. Tada ih majka izruči na gomilu kraj praga, a gomila poraste toliko velika da se vrata nisu mogla videti sa ulice...

Kad završi priču, prvi mladić pogleda putnika, nadajući se da ovaj neće tome poverovati. Međutim, neznanac klimnu glavom u znak da je svemu tome poverovao. Ostala trojica momaka takođe zaklimaše glavom.

Sad dođe red na drugog pripovedača.

— Kad sam napunio nedelju dana od rođenja, — počeo on — šetao sam po šumi i video ogromno drvo indijske smokve, prepuno zrelih plodova. Tako sam bio gladan da sam se odmah uspuzao na drvo, ali sam se toliko najeo da sam otežao i nisam mogao da siđem dole. Ja onda odem u selo i vratim se sa lestvicama. Naslonim ih na drvo i siđem. Baš sam imao sreće što sam u selu našao te lestvice! Inače bih još i sada sedeo na tom drvetu!...

Drugi momak sa napregnutom pažnjom pogleda u putnika. Međutim, putnik opet klimnu glavom potvrđujući da mu je poverovao. Ostala trojica takođe klimnuše glavom.

Tad počeo svoju priču treći momak.

— Kad sam napunio godinu dana, šetao sam po džungli i primetio da se pod jednim žbunom nešto miče. Misleći da je to zec, reših da ga uhvatim. Međutim, tamo beše tigar! Zver široko otvori čeljusti da me proguta, ali ja joj rekoh da bi to bila velika nepravda, jer sam se uvukao pod žbun da bih uhvatio zeca, a ne njega! Ali me tigar ne posluša i još više razjapi čeljusti. Tada ga ja uhvatih levom rukom za njušku i prodrmah ga. Na moje zaprepašćenje, ogromna zver se prepolovi i crče!...

Treći momak sa očekivanjem pogleda u putnika, ali ovaj ponovo klimnu glavom. Ostala trojica takođe klimnuše glavom.

Četvrti momak ispriča ovo:

— Prošle godine lovio sam iz čamca ribu, po ništa nisam ulovio. Ni ostali ribari nisu bol>e prošli. Tada rešim da saznam šta se zbiva na dnu reke i zaronih. Tamo je bilo strašno duboko! Kroz tri dana stignem do dna i vidim da neka ribetina, ogromna kao breg, proždire druge ribe. Ubijem ribu jednim udarcem pesnice i odjednom osetim veliku glad, pa odlučim da je pojedem tu, na dnu, na licu mesta. Zapalim vatru, ispečem ribu i pojedem je, a zatim krenem natrag. Moj čamac je stajao na istom mestu gde sam ga i ostavio pre male šetnje po rečnom dnu.

Četvrti momak pažljivo pogleda u putnika.

Putnik klimnu glavom i izgledalo je da ne nalazi u svemu tome

ničeg neobičnog. Ostala trojica momaka isto tako klimnuše glavom.

Tada poče da priča nepoznati:

— Pre nekoliko godina imao sam farmu pamuka. Jedno pamukovo drvo koje je tamo raslo izdvajalo se neobičnom visinom i jasno crvenim cvetovima. Dugo vremena ono nije imalo ni grana ni lišća. Zatim su se pojavile četiri grane na kojima nije bilo lišća, ali je na svakoj visio plod. Ubrao sam sva četiri ploda, rasekao ih i otuda su iskočila četiri mladića. Pošto su oni izašli iz plodova koji su izrasli na mom pamukovom drvetu, to su po svim zakonima bili moji robovi i ja sam ih odredio da rade na mojoj farmi. Ali kroz nekoliko nedelja oni pobegoše. Od tog vremena tražim ih po celoj zemlji, ali sam ih našao tek sada. Vama je odlično poznato da ste vi moji odbegli robovi. Tako vam sada ne ostaje ništa drugo nego da se vratite sa mnom na farmu!...

Videći da su došli u bezizlazan položaj, momci se sneveseliše. Ako kažu da su poverovali u ovu priču, značiće da su priznali da su oni putnikovi odbegli robovi; ako posumnjaju, postaće njegovi robovi prema uslovima opklade.

Kmet triput zapita četvoricu pričala da li veruju u priču ili ne, ali su oni ćutali. Tada on objavi da je opkladu dobio nepoznati. Putnik se, uostalom, pokaza velikodušan.

— Ono što vi na sebi imate pripada meni, — objavi on — zato što ste vi moji robovi. Skidajte sve! A zatim ću vas pustiti na slobodu.

Mladići su bili prinuđeni da putniku dadu svoja odela, i on ode noseći na leđima veliki zavežljaj.

PETORICA DRUGOVA

Danas ću, dragi moj dečače, da ti ispričam priču o petorici dobrih drugova.

Bila su jednom četiri brata i njihov sluga. U stvari, sluga nije bio sluga u pravom smislu te reči. Iskusniji i jači od ostalih, bio je pre savetnik i vođa. Zvali su ga Temeljko, zato što je bio omalen, zdepast i snažan. Ime prvog brata bilo je Zadenalo, a i on je takođe zasluživao to svoje ime. Drugi brat, Dugonja, bio je najviši od svih. Trećeg brata, zbog štedljivosti i opreznosti, nazvali su Blagajpikom, a najmlađeg i najmanjeg po rastu — Mališom. Petorica drugova lutali su po svetu, čineći junačke podvige, dok jednom nisu stigli pred zlatni grad u kome je vladao moćan car.

— Šta vredi zadobiti slavu i čast nasitno? — reče Temeljko. — Hajde da osvojimo sebi carstvo, pa će naša imena živeti večito.

Ostali se saglasiše s njim, i zatim se svi primakoše vratima zlatnog grada. Zadevalo uputi izazov, i poče velika bitka u kojoj se odlikovao Dugonja. Na kraju krajeva car bi ubijen a grad se predade pobednicima na milost i nemilost.

I tada se postavi pitanje ko će od njih petorica postati car. Sva četiri brata izjaviše uglas da Temeljko, njihov vođa, treba da vlada, ali Temeljko

— Ah, Dembele, Dembele, pa ti ni prstom ne mrdaš, a sad nećemo imati ni šta da jedemo!... Teško meni, jadnoj!...

Dembela bi žao majke i obeća da će već idućeg dana naći sebi nekakav posao.

Te noći Mačka reče Psu:

— Drug Dembel je spasao tebe i mene od smrti. Mi mu se moramo odužiti dobrim.

— U pravu si, — odgovori Pas — ali kako to da učinimo?

Mačka objasni da nasred mora u zlatnom dvoru živi princ — vlasnik rubina koji ispunjava sve želje.

— Kad bismo samo uspeli da dođemo do tog rubina i da ga damo našem gazdi Dembelu — reče on.

— Skoči mi na leđa — odgovori Pas. — Pribavi ćemo mu rubin.

I tako Pas s Mačkom na leđima dopliva do dvora koji se uzdizao usred mora.

— Ti čuvaj stražu ovde, na stepenicama, — reče Mačka kad su se ušunjali gore po dvorskim stepenicama — a ja ću pronaći prinčevu spavaću sobu.

Mačka se uvuče u odaje u kojima je spavao princ i pretraži svaki kutak, ali rubina nigde nije bilo. Međutim, nađe Miša.

— Mnogopoštovana Mačko, — stade je preklinjati Miš — poštedi me i pusti kući, a ja ću ti za to reći gde se šta ovde nalazi.

— Meni je potreban rubin koji ispunjava želje — odgovori Mačka.

— Dobaviću ti ga... — progovori Miš. — Princ ga čuva u ustima.

Tada Mačka pusti Miša, a on se pope na postelju i zagolica repićem prinčev nos. Princ glasno kinu i rubin mu ispade iz usta. Mačka odmah zgrabi rubin i potrča kao bez duše Psu, koji je očekivao. S Mačkom na leđima Pas zapliva nazad ka obali.

Vrativši se svom gazdi Dembelu, Mačka i Pas ga probudiše i dadoše mu rubin, govoreći:

— Gazda, sad više ne moraš da tražiš posao.

A kad dođe jutro, Dembel reče svojoj majci:

— Više ne moraš da brineš ni o čemu, majčice: spremam se da se oženim carevom ćerkom.

— Ne budali, sine — uzvratila ona.

— Majčice, — nastavi Dembel — pođi u dvor i zaprosi za mene princezu.

Majka samo mahnu rukom, ali kad joj Dembel ispriča o rubinu i kad je uveri da će sve biti dobro, ona ode caru i zaprosi princezu za svog sina.

— A šta on ume da radi? — upita car.

— Sve — ponosno odgovori udovica.

— Pa dobro, — reče car — reci svome sinu da sagradi dva mosta

— zlatni i srebrni — od vaše kuće do mog dvora. Ako ih sagradi, dobiće moju ćerku, a ako ne učini to — spaliću vas žive oboje. I zapamti, ženo, da mostovi moraju biti gotovi sutra, čim svane!

Samo po sebi se razume da je Dembelu bilo veoma lako da to uradi i, čim svanu, on požele da mostovi budu za tren oka gotovi.

U to vreme car pogleda kroz prozor i ugleda dva sjajna mosta.

„Moja ćerka je imala sreće“, reče on u sebi.

Tako se Dembel oženi princezom i postade princ. On i princeza se nastaniše u jednoj zlatnoj kući a Dembelova majka u drugoj. Pas i Mačka dobiše svoju malu zlatnu kuću.

SREĆKO I RADIŠA

Bila jednom u nekom selu dva čoveka, Srećko i Radiša. Ni po čemu nisu ličili jedan na drugog. Srećko nije voleo da radi i čvrsto je verovao u sreću. Radiša je uporno radio i nije se oslanjao na sreću.

Srećko je sedeo kod kuće, a Radiša odlazio uz reku Iravadu i otuda doterivao bambusove splavove. Pošto su mu za bambus dobro plaćali, on se obogati i postade vlasnik velikog stada.

Jednom Srećkovi roditelji izgrdiše sina zbog lenosti i narediše mu da pođe po bambus zajedno sa Radišom.

Svim svojim drugovima Srećko je pričao da mu sama sudbina naređuje da bude splavar i da on veruje u svoju veliku sreću.

Dok su plovili uz reku, Srećku se baš ništa nije desilo i Radiša mu se podrugivao:

— Pa gde je ta tvoja velika sreća?

— Pričekaj — odgovarao je Srećko. — Sreća ide polako, ali sigurno.

U povratku, diže se bura i splavari behu prinuđeni da pristanu uz divlju i pustu obalu. Radiša stade da se potsmeva Srećku:

— Da nije to ona velika sreća što te je očekivala?

Splavari se zasmејаše.

Srećko, kome su prilično dosadila ta potsmevanja i šale, pođe da se prošetа obalom.

— Ej! Nemoj suviše da se zadržavaš! Mi ćemo te čekati! — doviknu Radiša.

— Ako mi je sudbina da tu ostanem, — odgovori Srećko — neću tugovati.

Srećko pođe dalje i nabasa na jezerce sa kristalno providnom

vodom. Njemu se prohte da se okupa. Skoči u jezero i odmah se pretvori u majmuna. Ali Srećka to ne ožalosti. „Pa šta", mislio je on, „ako mi je takva sudbina. Ako mi je suđeno da budem majmun, šta mogu ja tu da uradim?"

Kad je prošao još nekoliko jardi, ugleda drugo jezerce. Voda u njemu bila je mutna.

„Da li da probam i ovo jezerce?" zapita se Srećko, i skoči u vodu.

I u tom trenutku postade kakav je i ranije bio. U blizini pronađe dva zemljana suda i napuni jedan bistrom a drugi mutnom vodom. Zatim se sa oba suda vrati splavovima, koji su još uvek stajali uz obalu, jer se bura nije bila stišala.

— Šta si ti to tamo našao? — upita Radiša.

— Samo vodu — odgovori Srećko.

— Eto zaista velike sreće! — prezrivo se nasmeja Radiša. — Našao čovek dva su na obali Iravade!

Srećko očuta.

Bura se uskoro stišala i splavari otploviše dalje niz reku.

Odjednom ugledaše veliki grad i pristadoše uz obalu. Radiša se odmah uputi trgovcima da sa njima pregovara o ceni bambusa. Srećko, pak, ne silazeći sa splava, posmatraše vodonošu koji se kupao pošto je napunio svoje sudove. I Srećku pade na pamet šaljiva misao. Dohvati svoj sud sa bistrom vodom i pođe ka vodonošinim sudovima.

„Da vidimo sad ko će imati sreće a ko neće kad se okupa u ovoj vodici", pomisli Srećko i nasmeja se. Isprazni napola sud koji mu prvi dođe pod ruku i doli ga kristalno bistrom vodom.

U to dođe vodonoša, podiže svoje sudove i ponese ih ulicama grada.

U cara koji je u tom gradu vladao bila je ćerka lepotica nad lepoticama. Slučaj je hteo da se baš tog jutra služavke nisu pobrinule da napune vodom kako treba njenu kadu. Careva ćerka se rasrdi i jedna od služavki potrča na reku. Ali kad srete vodonošu, ona kupi od njega vodu, i to baš iz onog bokala, u koji je Srećko dosuo vodu.

Ne treba se čuditi što se princeza, čim je ušla u vodu, istog časa pretvorila u majmunicu. Car razasla po celom gradu glasonoše sa

gongovima, da obaveste narod o onome šta se dogodilo njegovoj ćerci i da objave da će onaj — pa ma ko to bio — ko princezi vrati čovečji oblik dobiti njenu ruku i carstvo.

Čim je sve to čuo, Srećko ode u dvor i poprska princezu mutnom vodom.

Tako Srećko dobi za ženu lepoticu, carevu ćerku, i postade prestolonaslednik, a zatim i car.

A Radišu zadesi nesreća. Splavove mu razbi bura, pare ukradoše a stoka polipsa. Ostade mu samo jedna stara krava.

„Srećko je sada postao car“, pomisli u sebi Radiša. „Ako odem njemu s ovom kravom i kažem mu da je to sve što mi je ostalo, on će se sigurno sažaliti na mene i zapovediti da mi se da zlato i dragocenosti“.

I Radiša se sa svojom kravom uputi dvoru. Ali na kapiji ga zadržaše stražari. Pri pogledu na njihove blistave mačeve Radiša se zbuni. Tada ga jedan od stražara bocnu svojim mačem i upita:

— Ta govori već jednom, zbog čega ideš caru?

I tada Radiša pobeže.

Tako on ostade siromašak.

MALIŠAN FRULAŠ

Neka siromašna žena dobi sina. Nije bio veći od njenog palca. Dešavalo se ponekad da mališan zapadne u pukotinu poda, a majka bi ga, sva u suzama, tražila:

— Pa gde si, sine? Gde si mi, moj mališane?

— Tu sam, mamice — odgovarao bi dečak iz pukotine.

Mališan je imao frulu na kojoj je često svirao majci pesmice. Zato su ga prozvali „Mališan Frulaš“.

— Ja sam ti, majčice, otvirao pesmicu, — govorio bi on — a ti mi skuvaj kotaricu pirinča.

Čim bi pirinač bio kuan, dečak bi ga progutao.

Povazdan Mališan Frulaš ništa drugo nije radio, već je samo svirao u frulu i jeo kotaricu pirinča. Njegov otac, siromašni seljak, uplaši se da će ga proždrljivi sin upropastiti i odluči da ga ubije. Zatraži od žene pristanak. Majka, koja je nežno volela sina, dugo nije pristajala. Najzad popusti, ali postavi sledeće uslove: ako sin četiri puta izbegne opasnost i vrati se kući, život će mu biti pošteđen.

Idućeg dana otac pozva Mališana Frulaša da pođe s njim u džunglu po drva. Kad su stigli u džunglu, priđe ogromnom drvetu i počeo da ga seče. A kad je drvo bilo skoro posečeno, zapovedi sinu da stana tamo gde je ono imalo da se sruši. Mališan Frulaš poslušao oca; drvo tresnu na zemlju. Smatrajući da je stvar svršena, otac pohita kući. A ubrzo zatim vrati se i Mališan Frulaš, sa oborenim drvetom na leđima.

— Gde da smestim drva, oče? — zapita on.

Idućeg dana siromašak povede sina na veliki drum. Kada naiđe krdo slonova, on mu reče:

— Stani nasred drumu i ostani tamo dok se ja ne vratim.

Dečak ga poslušā i stade nasred drumā, svirajući u svoju frulicu. Bio je tako malen da ga goniči slonova nisu ni videli, ali su čuli zvuke frule.

— Skloni se! Skloni se! — povikaše oni, osvrćući se na sve strane. I pošto nikog nisu videli, poteraše slonove napred.

Kad se slonovi približiše, Mališan Frulaš skoči u jedno od udubljenja koje je na putu ostalo od kravljeg kopita. Teške slonove noge predoše iznad njegove glave i ne povrediše ga.

Sutradan otac povede Mališana Frulaša u ribolov. Kada je čamac odmakao od obale, on gurnu sina u vodu. Otac počē žurno veslati ka obali, misleći da mu se sin udavio. Ali nedaleko od obale, na peščanom sprudu on spazi Mališana Frulaša gde ga čeka na leđima krokodila.

—g Oče! — veselo ga dočeka sin. — Uhvatio sam ti velikog vodenog guštera.

On pređe u čamac a krokodil zaroni u vodu.

Tako ocu propade i treći pokušaj da se oslobodi sina.

Idućeg jutra otac odvede Mališana Frulaša u čestar, a sam neprimetno iščeze među drvećem.

Mališan Frulaš pomisli da ga je otac izgubio i, plaćući, stade se probijati kroz čestar. Ej! Ej! Oče! — vikao je.

Najzad dečak odluči da pođe kući sam. Pošto je usput svirao, desi se da ga čuje tigar. On iskoči iz svoje jazbine, ali najednom stade ukočen, uplašen od nepoznatih zvukova frule. A Mališan Frulaš mu skoči na leđa i, neprekidno svirajući, potera ga svojoj kući. A kad stiže, radosno uzviknu:

— Oče, doveo sam ti ogromnu mačku!

On siđe na zemlju a tigar jurnu nazad u džunglu. Obradovana, majka uze na ruke Mališana Frulaša. Otac je najzad morao priznati da je njegov sin neobično dete.

ZLATNA KORNJAČA

Bile jednom dve sestre. Starija se udade i rodi sina lep kao upisan. Mlađa se takođe udade, ali rodi kornjaču.

Starija sestra htela da baci kornjaču u more, ali joj mlađa ne dade. Ipak je to bilo njeno dete. Dala je svome sinu ime Zlatna Kornjača i obasula ga pažnjom i ljubavlju.

Braća su rasla zajedno i mnogo su se volela. Kada je dečak napunio šesnaest godina, odluči da postane trgovac i zamoli svoju majku, stariju sestru, da mu kupi lađu. Majka pristade, ali pod uslovom da joj sin obeća da neće voditi sa sobom u prekomorske zemlje nakaznu kornjaču. Mladić ne reče ništa, a Zlatna Kornjača počne svuda da priča kako se boji mora i ne voli da putuje lađom.

I lađa pođe na put. Kad je mladić sišao u utrobu broda, s velikom radošću ugleda kornjaču gde spava.

Kroz nekoliko dana zahvati ih bura koja pritera lađu uz ostrvo gde su živele ljudožderke. Svi iziđoše na kopno da bi se snabdeli vodom za piće. Tamo ih lepo dočekaše ljudožderke, koje su na sebe uzele oblik prekrasnih devojaka. Mornari se zaljubiše u njih. Mladić uze za ženu njihovu caricu, a mornari se oženiše ostalim ljudožderkama.

Uveče ljudožderke prirediše gozbu. A kad se ona završi, umorni od jela, pića i veselja, mornari zaspase. Samo Zlatna Kornjača nije spavala. I tada jedna od ljudožderki reče carici:

— O moja gospodarice! Dozvoli da odnesemo dvojicu ili trojicu pijanica da se počastimo njima.

Carica pristade.

A druga ljudožderka predloži da za svaki slučaj sakriju u šumi svoja tri dobra: kovčežić u kome se čuvaju životi svih ljudožderki rubin, za koji se moglo kupiti celo jedno carstvo, i bubanj koji je

ispunjavao sve želje.

I na to carica pristade. Tada ljudožderke odvedoše trojicu pijanih mornara u šumu, a za njima krišom pođe i Zlatna Kornjača.

U šumi ljudožderke, pojedоše mornare i kad zakopaše njihove kosti, sakriše svoja dobra u granama na vrhu drveta. Zatim se vratiše i zaspаše pored ostalih.

Zlatna Kornjača probudi brata i ostale mornare i ispriča im sve što je videla, ali nijednom rečju ne spomenu skrivena dobra. Oni ne

poverovaše. Tada ih ona odvede u šumu i pokaza im kosti. Po savetu Zlatne Kornjače, mornari pohitaše na lađu. A Zlatna Kornjača se vrati u šumu da uzme kovčežić, rubin i bubanj.

Tek što je lađa otplovila od obale, svi spaziše ljudožderke. One su džinovskim koracima trčale po moru i izgledalo je da više ništa ne može da spase mornare. A Zlatna Kornjača izvadi kovčežić u kome su se čuvali životi svih ljudožderki i razbi ga u paramparčad. Istog časa se ljudožderke podaviše U moru.

Kroz nekoliko dana svi spaziše veliki grad i iziđoše na obalu. U ovom gradu je vladao car koji nije imao sina, već samo ćerku. Mladić je zavoli i upita Zlatnu Kornjaču za savet. Zlatna Kornjača ode caru i za rubin kupi celo njegovo carstvo.

Tako brat Zlatne Kornjače postade car, oženi se carevom ćerkom, a Zlatnu Kornjaču proglasi za naslednika prestola.

Posle izvesnog vremena Zlatna Kornjača, koja je jako želela da vidi majku, zamoli brata za dozvolu da se vrati u rodni grad. Uzalud brat nagovaraš Zlatnu Kornjaču da još malo ostane s njim.

Pošto se oprostio od brata, Zlatna Kornjača uze bubanj, udari u njega i progovori:

— Bubnju, bubnju, odnesi me kući, mojoj majčici!

I gle čuda! Istog trenutka nađe se u rodnom gradu kod svoje majke. Zlatna Kornjača joj ispriča o svojim doživljajima, i za njih potom poče srećan zajednički život.

Car koji je vladao u njihovom gradu imao je ćerku lepoticu, a nije imao sina. Vladari sedam susednih zemalja slali su poslanike da prose princezinu ruku ali ih je car sve odbijao. Kada Zlatna Kornjača jednog dana spazi princezu, zaljubi se u nju i zamoli majku da ode caru i da isprosi njegovu ćerku. Ali ona ne htede ni da čuje za to. Zlatna Kornjača prestade da jede i da spava, te majka najzad bi primorana da pođe U dvor.

Kad ču njenu molbu, car se nasmeja i reče:

— Kad tvoj sin, nakazna kornjača, hoće da ima za ženu moju ćerku, neka sagradi dva mosta — zlatni i srebrni — od vaše kuće do mog dvorca. I ako mostovi za sedam dana, računajući od danas, ne budu gotovi, ostaće bez glave.

Preplašena, majka obavesti sina o carevoj želji.

— Zar samo to? — upita Zlatna Kornjača, spremajući se mirno za spavanje. — Ne brini, majčice! Samo ne zaboravi da me sedmog

dana probudiš malo ranije.

Sedmog dana, čim svanu, probudi majka sina. Zlatna Kornjača uze svoj bubanj, udari u njega i reče:

— Hoću da se od moje kuće do careva dvorca pružaju dva mosta — zlatni i srebrni!

I mostovi se odmah pojaviše.

Zlatna Kornjača smelo pođe caru i zatraži njegovu ćerku.

Mada ga je bilo sramota da mu zet bude kornjača, car odluči da održi svoju reč. U dvorcu počеше pripreme za svadbu. Ali uoči dana kada je trebalo da se obavi venčanje, sedam susednih vladara, uvređeni carevim odbijanjem da im da svoju ćerku, počеше rat protiv njega.

Car pozva Zlatnu Kornjaču pa reče:

— Sad ćeš ti biti moj naslednik, Zlatna Kornjačo. Zato ćeš carstvo morati ti da braniš.

— Vrlo dobro, gospodaru — odgovori Zlatna Kornjača.

Kad dođe kući, Zlatna Kornjača udari u bubanj i odmah se pojavi silna vojska, koja otera u bekstvo svih sedam vladara i njihove vojnike. Istoga dana proslavljena je svadba.

Svi su se radovali, samo je careva ćerka bila tužna. Ona se stidela što ima tako nakaznog muža.

Jednom ujutru princeza se probudi ranije nego obično. Pored nje je spavao lep mladić. Ona se uplaši, skoči i odjednom vide pokraj postelje kornjačinu kožu i oklop. Tada se princeza doseti u čemu je stvar, odnese kožu i oklop u kuhinju i baci ih u vatru.

U taj čas ognjištu pritrča prekrasni mladić, žalosno vičući:

—Izgoreh! Izgoreh!...

Ali kad ga princeza poli hladnom vodom, on se umiri.

Tako Zlatna Kornjača ostade mladić. Otada srećno živi sa svojom princezom.

VARALICA I LAŽOV

Jednom Varalica reče Lažovu:

— Hajde da nekog prevarimo da bismo zaradili nešto para.

Oni dođoše u neko selo, ukradoše bivola i sakriše ga. A kad gazda pođe po selu da traži svog hranioca, Varalica mu posavetova:

— Moj gospodar Lažov je čuveni vrač. Zašto se ne bi posavetovao s njim? On je sad u skloništu za putnike.

Sopstvenik bivola ispriča sve Lažovu, a ovaj, pošto pogleda u svitak pergamenta, progovori:

— Idi odavde pravo na istok. Kad dođeš do velikog mangovog drveta, okreni na sever. U blizini ćeš videti ogroman banjan. Ako je tvoj bivo tamo, daćeš mi za savet deset srebrnjaka. A ako nije, znači da sam se prevario i neću od tebe uzeti ništa.

Gazda ode na označeno mesto i, naravno, nađe bivola. A Lažov dobi deset srebrnjaka.

Varalica i Lažov se već spremahu da napuste sklonište i pođu dalje, kad im dođe seoski kmet.

— Došao sam uvaženom vraču da se s njim posavetujem — reče on. — U selu se govori samo o vašoj izvanrednoj vidovitosti. Meni su prošle noći ukrali zlatnu tabakeru. Možda ćete i nju pronaći?

— U ovom trenutku položaj zvezda nije povoljan da bih ma kakav savet mogao da dam — odgovori Lažov, praveći se važan. — Molim te, dođi sutra i ja ću ti reći kako ćeš da nađeš tabakeru.

Samo što se za kmetom zatvoriše vrata, a Lažov predloži svom prijatelju Varalici da odmah beže. Varalica međutim primeti da će ih svakako stići ako ih opaze kako napuštaju selo.

— Hajde da sačekamo noć — predloži on.

Kad se smrklo Lažov reče: — A sad, hajdemo.

Ali Varalica reče: — Sačekaćemo mesec.

A tada se dogodi da se lopov po imenu Zgoda, koji je ukrao kmetovu tabakeru, polako prikrade skloništu, rešen da sazna da li je vrač otkrio njegovu tajnu.

— Zašto li sam se s tobom vezao? — govorio je Lažov prijatelju.
— A sad bežiš kao kradljivac!... Eh!...

A Varalica odgovori:

— Ne krivi mene, nego zgodu. Krivi zgodu!...

Lopov, koji se beše pritajio ispod poda, ču samo reči: „kradljivac” i „okrivi zgodu”. On uобрази da se to o njemu govori, zadrhta od straha i progovori:

— Mnogopoštovani vraču, to sam ja. . . jadni Zgoda. . . Kajem se što sam od kmeta ukrao tabakeru. A sakrio sam je ispod stepenika grobljanskog skloništa. O najmudriji od mudrih, nemoj da me izdaš kmetu!...

— Dobro, Zgodo — odgovori Lažov. — Možeš ići.

Obasipajući blagodarnošću Lažova, Zgoda se izgubi u mraku.

Kad idućeg jutra dođe kmet, Lažov mu ispriča gde treba da potraži tabakeru. Kmet se uputi seoskom groblju, i odista — tabakera je bila tamo. Tad on dade Lažovu sto srebrnjaka i pozva ga zajedno s Varalicom na doručak.

Varalica i Lažov nisu stigli ni da se oprostite od kmeta, kad u selo dojaha carev glasnik i objavi svima da je tog jutra u prestonicu prispela povorka od sedam lađa sa dragocenostima. Trgovac — vlasnik tih lađa — pokazao je caru sićušnu gvozdenu kutijicu i rekao mu: „Ako za sedam dana ma koji vrač tvoga carstva pogodi šta se nalazi u ovoj kutijici, ja ću ti dati svih sedam lađa, zajedno sa dragocenostima; ako niko ne pogodi, ti ćeš mi dati svoje carstvo”. Car je prihvatio opkladu, uzdajući se u dvorskog vrača, ili je vrač priznao da je nemoćan. I sad su u sve krajeve carstva razaslati skoroteče da nađu vrača koji bi bio sposoban da odgonetne tajnu.

Kad je saslušao priču glasnika, kmet pokaza na Lažova i radosno uzviknu:

— Evo ko će odmah reći šta se nalazi u kutijici!

Varalica i Lažov moradoše da u pratnji glasnika odu U dvor. Lažov umiri cara i izjavi da će u roku od sedam dana odgonetnuti tajnu. Van sebe od radosti, car naredi da Lažova odvedu u divnu

kuću u kojoj je bilo puno slugu i gde su se stolovi prosto lomili od jestiva.

Za dve varalice poče život pun uživanja. Ali šest dana brzo prodoše i kada do određenog dana ostade još samo jedna noć, Varalica reče prijatelju:

— Živeli smo carski, po svome ćefu. Sutra pas čeka sramota, a nemamo kud da bežimo. Hajde da se udavimo u moru!

— Ali mi umemo da plivamo, — pobuni se Lažov, kome se nikako nije sviđala misao o samoubistvu.

— Šta da se radi?... — progovori Varalica. — Plivaćemo sve dok imamo snage, a zatim ćemo se udaviti.

I, pošto su neko vreme tumarali obalom, oni se baciše u more.

Kada su se Varalica i Lažov našli blizu jedne od sedam tuđinskih lađa, do njih dopre detinji glasić:

— Dedice, ali ti si kod gazde kuvar! Ta ti to znaš! Znaš!...

A glas starca odgovori:

— Hajde, dosta je! Spavaj ... Spavaj!...

— Kaži, dedice! Kaaaži!... — moljakaio je detinji glas. — Neću da zaspim dok mi ne kažeš! Neću!...

— Ah ti, mazo — progovori starac. — Dobro, slušaj!... U gvozdenoj kutijici je — bronzana, u bronzanoj — srebrna, u srebrnoj — zlatna, a u zlatnoj — kap mirišljavog nektara... A sad spavaj!

Varalica i Lažov tiho čestitaše jedan drugom i vratiše se na obalu.

Idućeg jutra trgovac se, naravno, rastade od svojih lađa i dragocenosti, a Lažov postade dvorski vrač.

Istog dana kad je Lažov bio na prijemu kod cara Varalica zapali kuću, opali svoje ruke, potrča u dvor i pade na kolena pred prijateljem.

— Oprosti mi, gazda! Oprosti!... Kod nas ' je u kući izbio požar i ma koliko da sam se trudio da spasem tvoje dragocene svitke, oni su izgoreli!... Ooo!...

Kad ču tu vest, Lažov se uhvati za glavu.

— Ooo! — zarida on. — Svi moji rukopisi su izgoreli! Sad ja više nikad neću moći da pretskazujem!

Car poče da umiruje Lažova, i kad milostive reči nisu mogle da

pomognu, postavi ga za svog ministra. Zatim carev pogled pade na Varalicu i njegove opaljene ruke.

— Takve poštene i predane sluge — reče car — su retkost. Ti si rizikovao život da bi spasao imovinu svoga gazde. Takvi ljudi su mi potrebni.

I postavi Varalicu za glavnokomandujućeg.

PIJANICA I DUH-BORAC

Nedaleko od jednog sela nalazile su se razvaline manastira. To mesto je uživalo rđav glas, jer je svako ko bi tamo zanoćio nađen sutradan mrtav, polomljenih kostiju.

Jednom se seoska Pijanica, ogorčena što ne može da pronade skriven kutak gde bi na miru mogla da pije, uvuče u razvaline i sede tamo, naslađujući se palmovim sokom.

Odjednom začu teške korake, i iza porušenih zidina pojavi se debeo kaluđer.

— Umeš li da se rveš, brate? — zapita on.

— Naravno da umem, sveti oče — odgovori Pijanica, i mrgodno ga pogleda, ljuta što joj smetaju.

— Hajde da se porvemo, a?... — ponudi kaluđer.

I tako se uhvatiše u koštac. I mada je Pijanica upotrebljavala sve vešte poteze za koje je znala, sve beše uzalud: kaluđer je bio mek kao džak s mekinjama i ljigav kao jegulja. Najzad Pijanica sustade i poče teško i isprekidano da diše, dok se kaluđer, izgleda, uopšte nije naprezao. Pijanica shvati da se bori sa duhom manastira, koji je uzeo na sebe oblik kaluđera. I tog trena Pijanici se učini da su je stegla klešta. Kaluđer ga nekoliko puta tresnu o kameni pod. U očajanju, Pijanica grčevito uhvati kaluđerovu obrijanu glavu i, na svoje zaprepašćenje, oseti na njoj nevidljivu kožnu kapu. Pijanica je odmah zgrabi. Kaluđerove ruke odjednom popustiše i on smerno reče:

— Moja kapa!... Vрати mi je, brate.

— A što da ti je vratim? — odgovori Pijanica, dosetivši se da je kaluđer sada u njegovoj vlasti. — Pa i meni samom odavno je potrebna kožna kapa.

— Brate, — objasni kaluđer — to je čarobna kapa. Nju ima svaki

duh. Bez nje ne mogu postati nevidljiv. A ako se te kape već dokopao čovek, mi ne smemo da je otimamo. Moramo čekati da nam je on sam vrati.

— Hahaha!... — nasmeja se Pijanica. — Baš ti hvala što si me naučio. Sad mogu da te prisilim da mi pune tri godine nabavljaš palmov sok. A onda, neka ti bude! Kao nagradu za vernu službu vratiću ti kapu.

Jadnome duhu nije bilo do šale. On počeo preklinjati Pijanicu da mu vrati kapu i u očajanju mu poveri da je pod manastirskim stepeništem skriveno sedam ćupova zlata.

— A sada mi vrati kapu i tada možeš da iskopaš ćupove — reče kaluđer.

— Iskopaj ih ti — odgovori Pijanica.

I jadni duh morade da iskopa ćupove.

— A sada uzmi ćupove i pođi za mnom — naredi Pijanica.

Duh je bio prinuđen da poslušati. Kad su se približili selu, Pijanica pomisli da će ga susedi možda istući ako vide da je naterao kaluđera da mu nosi ćupove.

„Moraću još da im objašnjavam da to nije kaluđer, već duh, i da u ćupovima nije palmov sok, nego zlato“, pomisli on. „Onda će početi da zapitkuju kako i zašto, i neće mi dati da pijem na miru“.

Tada se Pijanica okrete duhu i reče:

— E, sada je sve u redu, Duše. Hvala ti, i do viđenja. Evo ti tvoje kape.

Duh zgrabi kapu i u istom trenutku nestade.

A Pijanica se obogati i stade živeti srećno i zadovoljno.

VARALICA

Bio jednom neki dečak koji je od svojih drugova u igri stalno izmamljivao slatkiše i igračke. Zato su ga i prozvali Varalica. Na kraju krajeva pade mu na pamet da prevari i svoje roditelje i poče da traži zgodnu priliku.

Jednom se Varaličin otac spremi da ide u susedno selo, pa reče:

— Pođi sa mnom, sine! I uzmi ovaj zavežljaj sa pirinčem i mesom za put.

Varalica zaostade, pojede sav pirinač i meso, i kad otac reši da predahnu pa sede u hlad i zatraži zavežljaj da ga razveže, sin mu odgovori:

— Pa ja sam ga ostavio na putu.

— Šta? — začudi se otac.

— Pa ti si mi sam rekao da je to pirinač i meso za put!... — objasni Varalica. — Eto, zato sam i ostavio sve na putu.

Otac se rasrdi i otera sina kući.

Varalica se vrati natrag vrlo zadovoljan sobom. Kad dođe kući, on zaplaka i uzviknu:

— Majčice, naš siroti otac je umro!... Ujela ga zmija.

Majka se zaplaka, a Varalica produži:

— Sad će dobri ljudi doneti oca. Treba im zahvaliti. Možda bi trebalo da zakoljem prase?...

Šta je protiv toga mogla da kaže majka?...

Varalica zakla prase, ispeče ga i pojede dobru polovinu.

Uveče se vrati otac i kad saznade šta je sin uradio, izudara ga i otera od kuće.

— Pokupi svoje pečenje, — reče on — pa idi da te moje oči više ne vide ovde!

Varalica uprti na leđa ostatak praseta i veselo prekorači prag.

Prolazeći pored kuće seoskog bogataša on primeti domaćina, koji je kopao u bašti.

— Dedice, — obrati mu se Varalica, pokazujući na pečeno prase — dozvoli mi da te počastim.

— Pa svrati k meni u kuću, o poslaniče velikodušnosti! — uskliknu, obradovan, bogataš, koji je bio tvrdica.

— Ja ću sebi ostaviti samo toliko koliko može da stane u jedan mali lonac — reče Varalica. — Samo ja, eto, nemam lonca. Ne bi li mi ga pozajmio?...

Bogataš htede da pođe u kuhinju, ali ga Varalica s poštovanjem zaustavi:

— Ne, ne, dedice! Ja ću sam potražiti lonac od tvoje žene.

On uđe u kuhinju i reče domaćici:

— Tetice, evo pečenog praseta. Uzmi ga i daj mi zavežljaj sa zlatom. Tako je zapovedio gazda.

Bogataševa žena, razume se, ne poverova Varalici i pogleda ga začuđeno.

— Tetice, — nestrpljivo ponovi on — daj brže zavežljaj! Meni danas prestoni još dug put.

I Varalica doviknu tvrdici:

— Dedice, ona ne da!...

— Daj mu odmah, glupačo! — viknu domaćin, misleći da njegova žena ne da lonac.

Domaćica dade Varalici zavežljaj sa zlatom i on žurno klisnu kroz sporedna vrata.

Kad stiže do raskrsnice puteva, Varalica izvadi Nekoliko grumenčića zlata i zakopa ih na četiri ili pet mesta pokraj puta. Zatim otseče s drveta granu, napravi od nje mali štap i počeo strpljivo da čeka. Kad ču topot kopita, Varalica počeo da korača tamo amo, udarajući štapićem po zemlji i vičući:

— Zlato, pojavi se! Zlato, pojavi se!

Uto na raskrsnicu dojuri konjanik. Njegovu pažnju privuče čudnovato ponašanje Varalice i on zapita:

— Šta ti to radiš?

— Eto, prosto se koristim svojim čarobnim štapićem — odgovori

Varalica.

— A kakav je to štapić? — zapita nepoznati.

— Pst!... Ne pitaj —odgovori Varalica. — Ako hoćeš sve da saznaš, ti kopaj tamo gde moj štapić dodirne zemlju. — I on pokaza mesta na kojima je zakopao zlato.

Konjanik skoči s konja, poče da kopa zemlju i, na svoje veliko iznenađenje, nađe komadić zlata, zatim drugi, pa treći.

— Ala je to štapić! — uzviknu on. — Hoćeš li da ti dam za njega svog ždrepcu?

— Ee, ne!... — odgovori Varalica i oprostí se.

Nepoznati pođe za njim, preklinjući ga da mu ustupi štapić.

Najzad, Varalica mu ustupi svoj čarobni štapić, skoči na konja i nestade.

Dojahavši do jedne bogate kuće, Varalica zamoli domaćina za dozvolu da smesti svog konja u njegovu konjušnicu. Domaćin dozvoli to. Tada Varalica odvede ždrepcu u konjušnicu, a sam leže na slamu, u ćošak, i uskoro zaspá. Pred zoru se diže i baci nekoliko komadića zlata u konjsku bálegu.

Kad se sunce rodi, Varalica ode bogatašu i zamoli ga da mu pozajmi sito. Bogataša začudi što nepoznati tako rano treba sito pa posla slugu da vidi šta će dalje biti. Kako je Varalica zatvorio vrata i za pušio slamom prozorče, sluga zaviri kroz rupu napravljenu u zidu i kad vide da putnik prosejava bálegu, potrča po domaćina. Bogataš prisloni oko na istu rupu i vide da Varalica odabira iz sita komadić« zlata. On odmah zalupa na vrata, i kad mu Varalica otvori, ponudi za čarobnog konja hiljadu zlatnika. Varalica zatrese glavom i zapuši uši. Ali ga domaćin potseti da treba da bude zahvalan što mu je dozvolio da smesti ždrepcu u konjušnicu. Tada se Varalica sa suzama u očima oprostí od konja i ode, odnoseći sobom hiljadu zlatnika.

Usput srete starca i staricu, koji su se, bez obzira na svoje godine, ponašali kao mladenci. Varalica ih prestiže i kad dođe do prvog sela, kupi nekoliko zavesa i tučak. Zatim najmi mladu devojkú i njenu staru majku, i vrati se sa svojim pomagačima natrag. Oni se malo udaljiše od sela i obesiše zavesu iza kojih se sakri devojká.

Uskoro naiđoše starac i starica. I tada Varalica nekoliko puta dodirnu svojim tučkom staru devojkínu majku.

— Šta ti to radiš? — začudi se starac.

— Vraćam ovoj babi mladost — nemarno odgovori Varalica i zapovedi starici da zađe za zavesu, odakle se kroz nekoliko trenutaka pojavi njena ćerka.

— Hvala ti, o mladi čarobniče — reče devojka.

— Sad sam ponovo postala mlada i lepa.

Tad starac i starica počеше da mole Varalicu da i njima vrati mladost.

— Ne, ne — odgovori Varalica. — Ja mogu da vratim mladost samo jednom čoveku.

Ali su dvoje starih nastavili da mole..

— Dobro, — najzad odgovori Varalica — ali za to uzimam hiljadu zlatnika.

— Samo toliko? — uskliknuše starac i starica.

— Odmah ćemo ti doneti novac, samo nas pričekaj ovde.

I požuriše u selo.

Tek što su se izgubili iz vida, Varalica se oprostila od svojih pomagača.

Kad su stari doneli novac, Varalica izjavi da će početi sa lečenjem starca i dodirnu ga nekoliko puta tučkom.

— A sad idi za zavesu i budi strpljiv — naredi on.

— Poštovani čarobniče, hoće li to da bude skoro? — zapita kroz neko vreme starac. — Ja sam još star...

— Odmah ću da vidim u čemu je stvar — odgovori Varalica, prođe iza zavesa i tako jako udari sirotog starca da on izgubi svest.

Zatim iziđe pred staricu i reče:

— Tvoj muž ima snažno telo, zato mi je neophodno potrebno da iza zavesa ostane još oko dva sata. A ja žurim radi hitnog posla. Hajde da odložimo tvoje lečenje za sutra?

Starica zaplaka i dodade:

— Mladi čarobniče, ako moj muž izađe iza zavesa mlad i vidi mene staru, uzeće mladu devojku. O najmudriji među mudrima, zauzmi se danas za mene!...

— Dobro, — najzad reče Varalica, — Onda na posao! Počecu odmah da te lečim. Ali kako ćemo sa zavesama?... De, pričekaj ovde, a ja ću trknuti u selo po njih!...

Starica nije znala kako da zablagodari dobrom čarobnjaku, a

Varalica ode do mangove šumice i izgubi se.

Kad je došao do dve hiljade zlatnika, Varalica odluči da više nikoga ne vara, da nađe neko lepo seoce i da se u njemu naseli. Međutim, za njegove prevare saznade car i zapovedi da ga pronađu. Ubrzo su Varalicu uhvatili i doveli pred carski sud. Car naredi da ga stave u džak i bace u Iravadu. Varalicu odvukoše do reke. Ali kako je do zalaska sunca, kad su se obično izvršavale kazne, ostalo još nekoliko časova, dželatni privezaše džak za drvo, a sami pođoše da se potkrepe palmovim sokom.

Posle nekog vremena Varalica ču teške korake nekoga slona i glas goniča: „Hajde!... Hajde!...”

— Neću da carujem! — zavika odjednom on. — Neću da budem car! Neeću!...

— U čemu je stvar, prijatelju? — zapita ga gonič.

— O mnogopoštovani — odgovori Varalica. — Nisam ja kriv što naš car nema dece!... Sad on, eto, traži naslednika. Ja sam malo zadremao pod ovim drvetom, a utom me probudiše dvorani i upitaše: „Hoćeš li da postaneš car?...“ Ali sam ja odbio. Tad su me strpali u ovaj džak i vezali ga, traže da pristanem!... Maločas su otišli da piju palmov sok.

— Hajde da se promenimo? — predloži nestrpljivo gonič.

— Ne zaboravljaj, druškane, na teško breme državnih poslova — opomenu ga Varalica.

— Ne plašim se toga — odgovori gonič, oslobodi Varalicu i uvuče se u džak.

Varalica ga čvrsto veza a zatim se baci na slona i odjaha.

— Ja pristajem, hoću da budem car! Ej!... — vikaše gonič.

Varalica ubi slona, napravi u njemu tako veliki otvor da bi se u njega mogao uvući kondor, leže pod žbun i zaspa.

Ujutru vide kako se u slona uvlači, jedan po jedan nekoliko kondora. Varalica zapuši otvor krpama i ptice osetiše da su zarobljene. Zatim se baci na slona i udari nekoliko puta štapom po njemu. Uplašeni kondori poleteše uvis, podignuvši slona i Varalicu. Zatim se umiriše, i slon se lagano spusti na zemlju.

Kada do cara njegovih dvorana dođe glas o letećem slonu, car krenu da pogleda to čudo. Kakvo li je tek bilo njegovo iznenađenje kad vide Varalicu.

— Zar te nisu sinoć bacili u reku? — zapita on.

— Naravno da jesu, — odgovori Varalica, — ali car-zmaj Naga, koji boravi na rečnom dnu, pomogao mi je da se izvučem, pa mi je čak poklonio i letećeg slona.

— A ne bi li ga ti meni ustupio? — zapita car.

— Ustupiću ti ga ako me proglasiš za svog nasljednika —
odgovori Varalica.

Car proglasi Varalicu za nasljednika prestola, sede na mrtvog slona, udari ga nekoliko puta štapom i diže se u vazduh. Ali tad primeti krpe kojima je bila zapušena rupa i, iz radoznalosti, izvuče ih. Kondori izleteše, a on sa visine pade dole i poginu.

Tako Varalica postade car. Ali od tog dana više nikad nije skretao s pravog puta i umesto Varalica narod mu dade ime Pravedni.

MUZIČAR IZ PAGANA

Bila jednom u Paganu neka bogata udovica. Imala je jedinca sina koji se zvao Mong Poun. Kad je napupio šesnaest godina, majka je počela da razmišlja kakvo bi zanimanje izabrala za mladića. U to vreme u Paganu je bilo dosta velikih vojskovođa, velikih državnika, velikih naučnika, velikih trgovaca, velikih graditelja i velikih zlatara. I majka odluči da Mong Poun mora postati veliki muzičar. Ona mu kupi harfu i najmi učitelja. Strune burmanske harfe su, kao što znate, upređeni svileni konci. I svako ko uči da svira na njoj obično pokida mnogo tih skupocenih žica. Zato brižljiva majka kupi sinu sedam kola svilenih niti.

Prođe nekoliko dana, i majka upita Mong Pouna:

— Da li si naučio da sviraš na harfi?

— Još nisam, majčice — bio je odgovor.

Prodoše nedelje, i majka opet zapita Mong Pouna

— Da li si naučio da sviraš na harfi?

— Još nisam, majčice — odgovori ovaj.

Prošle su godine. Mong Poun pokida svih sedam kola svilenih žica, ali ne nauči da svira. Tada nežna majka kupi još sedam kola svilenih niti i pozva novog učitelja, ali ni to ništa ne pomože. Mong Poun odraste i oženi se, ali da svira još uvek nije umeo. I pored toga, bilo je kupljeno i pokidano još sedam kola svilenih niti.

Mocg Poun ostari i umre, a da svira na harfi ne nauči.

GAZDA I LAĐAR

Neki Gazda, vlasnik barki, beše tako gramžljiv da nije hteo da isplaćuje svoje lađare, već je pribegavao raznim lukavstvima. A plata lađara nije bila baš mala, zato što su oni na putu provodili po dva-tri meseca, išli uz Iravadu a zatim se, veslajući, vraćali natrag. Na putu je Gazda samo hranio lađare, a novac je davao tek kada bi putovanje bilo završeno.

Poslednjih dana putovanja Gazda bi uvek ili obmanjivao lađare ili bi ih lukavstvom navodio da se klade. Pri tom su najprostodušniji od njih gubili svu svoju zaradu. Jednog od poslednjih dana putovanja barke pristadoše uz obalu kod nekog seoceta. Bio je januar i voda je u reci bila vrlo hladna. Gazda barki reče:

— Interesuje me da li 'među mojim lađarima ima bar jednog odista zdravog čoveka? Spreman sam da dam sve svoje barke onome koji ostane go u vodi do zore. Ako izgubi — neće dobiti svoju zaradu. Samo toliko. Uslovi su potpuno pravični. Hajde, ko će da se kladi?

Lađari su bili jaki i zdravi ljudi i sa zadovoljstvom bi prihvatili opkladu, ali pošto su se dosta naslušali o Gazdinim prevarama, ništa ne rekoše na to.

Međutim, ipak se nađe jedan smeli Lađar, koji je sebe u duši smatrao lukavijim od Gazde, i koji pristade da se sa njim kladi. On se skide, skoči u reku i ostade u vodi i pored toga što se tresao celim telom i cvokotao zubima.

Vreme je letelo, bližila se zora. Na drugoj obali reke probudiše se ribari i, kao što je to Gazda i predvideo, zapališe vatru da se malo ogreju pre no što pođu u ribolov. Pričekavši malo, Gazda viknu:

— Ej, Lađaru! Mene nećeš prevariti. Ti se greješ na vatri sa druge obale. Izgubio si opkladu pošto nisi ispunio njene uslove.

— Pa ta vatra je na drugoj strani reke — odgovori s negodovanjem Lađar. — Do nje ima sigurno pola milje; kako onda ona može da me greje?

— Vatra je vatra — uzvрати na to Gazda. — Čim se ona vidi, znači da te greje. Tisi izgubio opkladu jer si prekršio pogodbu.

— Dobro — odgovori Lađar i bez prigovora izađe iz vode.

Pošto se obuče, on dođe svojim drugovima i reče:

— Vi svakako mislite da sam budala i da sam izgubio svoje pare. Možda ste unekoliko u pravu, ali zato niko ne ume tako da peče svinjetinu kao ja. Tu mi bar nema ravnog. Pa čak i naš mudri Gazda ne zna dobro kako se prže svinjski papci.

Gazdi, koji je tog jutra bio naročito zadovoljan sobom, ne dopadoše se Lađareve reči.

— Tek što sam dobio od tebe svu tvoju zaradu, — gordo reče on — a već se usuđuješ da kažeš kako ja ne umem da ispržim neke svinjske papke.

— Možda ti, Gazda, i umeš da ispečeš nešto drugo, ali ne svinjske papke — odgovori Lađar.

— Naravno da znam kako se to radi! — ljutito reče Gazda. — Spreman sam i da se kladim.

— Ja imam nekoliko svinjskih papaka, — odgovori Lađar — kupio sam ih juče. Ako zaista budeš umeo da ih ispržiš, ja ću te besplatno služiti sedam godina. A ako ne budeš umeo, daćeš mi sve svoje barke. Uslovi su potpuno pravični.

— Pristajem — reče Gazda.

Lađar donese svinjske papke i reče:

— Evo ti papaka. Prži ih odmah.

— Dobro, ali gde je vatra? — upita Gazda.

— Pa eno tamo vatre, na drugoj obali — ljubazno odgovori Lađar.

— Pa dole ima bar pola milje — pobuni se Gazda.

— Ama, ti si sam rekao da je vatra, vatra — odgovori Lađar. — Pa ako je ona bila dovoljno topla da mene ugreje, onda će i tebi biti dovoljna da ispržiš papke. Ee! Vidim da od tvoga posla nema ništa! Znači, dobio sam opkladu i sve su barke moje.

Ali Gazda se s tim ne saglasi i obrati se sudu. Ne treba ni reći da je sud rešio ovaj spor u korist Lađara.

BAJKE O ŽIVOTINJAMA

ZEC SUDIJA

Bila jednom dva suseda, Prepredenjak i Naivko. Prepredenjak je imao kravu a Naivko kobilu. Jedne noći oteli se Prepredenjaku krava. Iste noći Naivkova kobila oždrebi ždrebe.

Prepredenjak je imao vrlo lak san te je odmah čuo mukanje teleta i rzanje ždrebeta. On uze svetiljku, ode u staju i opazi da je u Naivkovoj konjušnici mrak. „Oho“, pomisli on, „pa komšija se nije probudio!...“ I Prepredenjak prenese tele u konjušnicu, a ždrebe u svoju staju. Zatim ponovo leže.

Idućeg dana rano izjutra Prepredenjak obiđe sve selo pričajući svima i svakom da se desilo nešto čudno i neobično — krava mu je otelila ždrebe.

Seljaci se u gomili okupiše oko staje, radoznalo buljeći u ždrebe. Za to vreme je Naivko već otkrio u svojoj konjušnici tele, dosetio se u čemu je stvar i otrčao susedu. Prepredenjak je sve poricao, tvrdeći da je njegova krava otelila ždrebe nekom čudnom igrom prirode.

— Pa dobro, a šta kažeš za tele u mojoj konjušnjici? — upita negodujući Naivko.

— I to je čudo prirode — oprezno odgovori Prepredenjak.

Naivko se obrati susedima za pomoć, ali su oni samo slegali ramenima.

Tada on predloži Prepredenjaku da odu do susednog sela p tamo reše spor. Usput sretoše Zeca i zamoliše ga da im presudi.

— Vrlo rado — pristade Zec.

Naivko i Prepredenjak ispričaše u čemu je stvar. Pošto ih sasluša, Zec se najednom užurba.

— Sad nemam vremena, — reče on — ali ću vam presuditi. Biće to u roku sedmoga dana, računajući i današnji. Doći ću u vaše selo. Ne zaboravite da skupite svedoke.

Prepredenjak i Naivko se zahvališe Zecu i vratiše se u svoje selo.

Sedmog dana, tek što se sunce dotaklo krovova kuća, Naivko, Prepredenjak i svi seljani su već bili na nogama, očekujući Zeca. Sunce se dizalo sve više i više. Dođe podne, a Zeca još nema. Najzad prođe i podne. Sudija se pojavi tek predveče. I kako je Zec uvek ranije bio od reči, seljani nisu mogli a da ga ne zapitaju zbog čega je zadocnio, iako se smatralo za nepristojno da se sudiji postavljaju pitanja.

— Izvinite me, molim vas, — reče Zec — zadržao me je jedan slučaj. Jutros, kad sam išao k vama, ugledao sam kako pa reci veliki peščani sprud. Ceo dan sam u pletenoj kotarici nosio vodu i polivao plamen da bih ga ugasio.

Prepredenjak, vrlo ponosan pa svoju oštroumnost, odmah zaključi da Zec kuša dosetljivost seljana.

— Gospodine sudijo, — veselo reče on — kako može da gori peščani sprud, p to još usred reke? I zar može da se nosi voda u pletenoj kotarici? To ne ide. U to se ne može verovati.

— Sasvim tačno — mirno odgovori sudija Zec. — A pitam ja vas, kako može krava da oteli ždrebe, a kobila da oždrebi tele? I to ne ide. Hajde, nosi natrag svoje tele i vrati susedu njegovo ždrebe.

Zečeva presuda se dopade seljanima i otada ga zovu kad god imaju neki spor.

KAKO JE ZEC OSLOBODIO ŠUMU OD TIRANINA

Jednom car Lav sakupi sve životinje i reče im:

— Kad god polazim u lov sve vas obuzima ludi strah, a, međutim, da bi utolio glad, ja ubijam samo jednog od vas. Ako se složite u tome da svaki dan na moju trpezu iznesete jednog od vas, biće to bolje za sve. Vi ćete se osloboditi straha i nesigurnosti, a ja neću morati da idem u lov.

Tako i odlučiše. Čim bi jutro svanulo, Lavu bi dolazila žrtva koja je bila na redu. Životinje su se međusobno dogovorile da svako veče bacaju kocku.

I dugo, dugo Lav nije napuštao svoju jazbinu, a životinje su se šetale po šumi bez straha.

A kad jedne večeri kocka padne na Zeca, on pomisli u sebi:

„A što bih ja sam uletao Lavu u čeljusti? Treba nešto da izmislim i šumu oslobodim tiranina“.

Cele noći Zec nije spavao, stalno je mislio i mislio.

Sutradan ujutro Lav je očekivao novu žrtvu. Ali se niko ne pojavi. Car životinja zaurla i već htede da pođe u šumu da optuži svoje podanike za izdaju, kad odjednom dotrča Zec, sav zadihan.

— Najzad stiže doručak! — obradova se Lav. — A zašto si tako zakasnio?

— Gospodaru moj, — odgovori Zec — strpi se. Ne mogu a da ti ne ispričam jednu stvar. Dolazeći ovamo, sreo sam drugog lava. Već je hteo da me pojede, kad mu objasnih da žurim k tebi, o šumski care. A on se rasrdi i reče da si ti uzurpator. Mene pusti pod uslovom da optrčim celu šumu i ispričam svim životinjama da im se vratio zakoniti car da bi te kaznio smrću.

— Pokaži mi tog zlikovca, tog lažljivca! — naredi Lav, a Zec ga odvede do jednog dubokog bunara.

— Pogledaj dole, gospodaru moj. On je tamo — reče Zec.

Lav se nadnese nad vodu i spazi svoj vlastiti lik. Misleći da je to njegov suparnik, on riknu, razjaren, skoči u bunar i udavi se.

Kad su životinje čule za Zečev podvig, bile su ushićene njegovom mudrošću. I od toga dana ga stadoše zvati „Mudri Zec“.

KAKO SU TIGAR I MAJMUN POSTALI ZAKLETI NEPRIJATELJI

Susrete jednom Tigar Slona na uzanoj šumskoj stazici i reče mu:

— Skloni se s puta! Ja sam car šume!

— Ja priznajem samo vlast Lava — gnevno odgovori Slon. — A za uvredu ću te smrviti nogama!...

— Hajde onda da se takmičimo — predloži Tigar. — Ako ja pobedim, poješću te. U protivnom, poješćeš ti mene.

Slon pristade. Tigar riknu i nekoliko šakala pocrkaše od straha. Za njim zatrubi Slon, ali od toga niko ne pade mrtav.

— Ha-ha! — nasmeja se Tigar — sada ću te pojesti jer si pobeđen.

Slon nije imao kud te morade da prizna svoj poraz, ali zamoli Tigra da pričeka nekoliko dana da bi se oprostio s porodicom

— U redu, — pristade Tigar — ali si dužan da kroz sedam dana neizostavno dođeš ovamo.

Čitavih pet dana proveo je Slon sa svojim slončićima i slonicom, poučavajući ih brižljivo kako da sebi pribavljaju hranu. Šestog dana, tužno opustivši surlu, izađe da se poslednji put prošeta po šumi. Zec primeti da je moćni Slon nečim jako ožalošćen pa ga zapita šta se dogodilo. Slon mu ispriča o svom susretu sa Tigrom.

— I tako ću sutra morati da umrem — reče uz dahnuvši.

— Ne, ne — veselo odvrati Zec pošto malo razmisli. — Nećeš umreti. Čekaj me ovde u svanuće, i ja ću te spasti bez velike muke.

Idućeg dana ustade Zec pre zore i pozva k sebi sve životinje, sem Majmuna sa kojim je u to vreme bio u svađi, i, naravno, Tigra.

— Da l' biste mi učinili jednu uslugu?... — obrati im se on. — Treba napraviti uzbunu u šumi. Trčite i vičite: „Moćni Zec je

pobedio Slona a sada traži Tigra!“

— Dobro, tako ćemo i učiniti — rado pristadoše životinje. — Ti nam uvek pomažeš u našim nevoljama, Mudri Zeče, i milo nam je što sad mi tebi možemo pomoći.

Tada Zec uze u šape grančicu banane i skoči Slonu na leđa. Slon se bez žurbe, kao što ga je naučio Zec, uputi onom mestu gde je morao da se sretne sa Tigrom. A u to vreme je šuma već odjekivala od bučnih uzvika:

— Moćni Zec je pobedio Slona i sad traži Tigra! Moćni Zec traži Tigra!...

Kad ču ove glasove Tigar se uznemiri. On doduše nije mnogo verovao da bi Zec mogao naneti ma kakvu štetu Slonu ili njemu, ali je ipak želeo da pored sebe ima nekoga, ko će mu držati stranu ako ga Zec zaista potraži pošto pobedi Slona. Tigar je objasnio životinjama da se u stvari on, a ne Zec, sprema da pojede Slona.

— Danas, — rekao je on — Slon će doći na ugovoreno mesto a ja, moćni Tigar, poješću ga. Ali ja nisam proždrljiv, i ako vi, prijatelji', pođete sa mnom, podeliću ga s vama.

— Ne smemo! Ne smemo! — složno odgovoriše životinje. — Moćni Zec će tada pojesti i nas zajedno s tobom!...

Posle ovih reči one se razbežaše pretvarajući se još uvek da su smrtno preplašene. A Majmun, koji je sedeo na grani čuo šta je rekao Tigar, siđe dole i pristade da pođe sa njim.

Tigar i Majmui pođoše tako ka ugovorenom mestu. Tamo se sakriše iza žbuna i stadoše čekati Slona. Ali kad do njih ponovo dopre vika životinja o moćnom Zecu, zabrinuše se.

„Tigar je veroloman“, pomisli Majmun, „i ako se pokaže da je Zec zaista moćan, on može da pobegne a mene ostavi pa cedilu“.

Zato op predloži Tigru da vežu repove u čvor kako ni jedan ni drugi ne bi mogao da pobegne kad se pojavi neprijatelj.

— U slozi je snaga, druže Tigre — objasni on. — I mi is smemo da se razdvajamo. Moramo se držati jedan drugoga.

Tigar rado pristade na to pošto je i njega zabrinjavala ista pomisao. Mislio je da Majmun može da klisne ako Zec bude zaista tako jak.

Tako su Tigar i Majmun vezali svoje repove i nastavili da čekaju. Posle izvesnog vremena spaziše Slona kako im se približava. Na

njemu je svečano sedeo Zec. Prepredenko je stavljao sebi u usta jednu bananu za drugim i neprekidno vikao:

— Evo, jedem Slonov mozak, a uskoro ću se dočepati i Tigra!

Tigar poverova da Zec jede Slonov mozak, zadrhta od straha i predloži Majmunu da beže dok nije kasno.

— Ej ti, stara budalo! — uzviknu Majmun. — Pa to su banane! Znam to pouzdano pošto ih i ja jedem svakog dana.

Ali ove reči ne razuveriše Tigra, pogotovu što Zec svirepo pogleda Majmuna i viknu:

— E, crni Majmune. Baš nisi nizašta! Hvalio si se da ćeš dovesti velikog i debelog Tigra, a dovukao si malog i mršavog.

Na to Tigar naže da beži, dovikujući Majmunu:

— Izdajice! Sada razumem zašto si se ponudio da pođeš sa mnom, zašto si vezao svoj rep sa mojim i zašto tvrdiš da mozak nije mozak nego banane!...

Majmun ga preklinjaše da ostanu, ali Tigar više ništa ne htede da sluša i jurnu u čestar, vukući ga za sobom: ta repovi su im, jadnicima, bili vezani.

Ali tad naleteše na panj i padoše. Tigar odmah skoči i potrča oko panja, a Majmun njemu u susret. Tako im se repovi omotaše oko panja. Životinje su trzale iz sve snage i bacakale se na sve strane sve dok se čvor ne raskinu. Tada, podvijenih krvavih repova, utekoše svaki na svoju stranu.

Od toga dana su Tigar i Majmun krvni neprijatelji.

DEČAK PO I TIGAR

Svakog dana je dečak po imenu Po odlazio iz sela u šumu. Tamo se sprijatelji sa svim životinjama, a naročito sa Tigrom.

Obično su Po i Tigar dugo šetali zajedno. Dok je dečak bio iskren u svojoj prijateljskoj odanosti, Tigar je podmuklo prikrivao zlu nameru. Stalno je sanjao o danu kada će ga Po povesti u svoje selo, odakle će on odneti masno tele.

I tako jednom Tigar reče dečaku:

— Po, druškane, povedi me u selo.

— To ne mogu da ti učinim, dobri Tigre, — odgovori Po — jer te seljaci ne vole. Ti često napaDaš njihovu stoku kad je izgone na pašu.

— Ako me ne povedeš, poći ću sam — uvredi se Tigar.

Iste večeri spazi dečak Tigra kod seoske kapije.

— Druže Tigre, — upozori ga on — odlazi što pre odavde! Seljaci su vrlo lukavi. Nećeš ni primetiti, a upašćeš u klopku.

Na to se Tigar samo nasmeja.

Počelo je da se smrkava, i roditelji pozvaše Poa kući. Odlazeći, on poslednji put opomenu svoga druga. Ali Tigar ne posluša. Sačekavši da svi u selu zaspe, on se uvuče kroz ogradu i vrati se uskoro, vukući sa sobom masno tele.

Sutradan rano ujutru Po ode u šumu i pronađe Tigra.

— Tigre, — reče dečak — mi smo stari drugovi, pa slušaj što ću ti reći! Večeras seljaci spremaju klopku, ne pomišljaj da dođeš ponovo u naše selo.

Ali, kao i pre, Tigar se samo nasmeja na dečakove reči. Iste noći ušunja se u selo i pade u jamu. Ujutru, kad su u klopki našli zver, seljaci odlučiše:

— Neka riče i skače po jami dok god ne klone i ne crkne od gladi i žeđi.

I odoše.

Šest dana je Tigar skakao i urlao u klopci. Po je mnogo žalio svog druga, ali, bojeći se roditelja, nije smeo da ga oslobodi. Ali sedmog dana dečak ne izdrža. On će osloboditi svoga druga, pa makar ga istukli. I Po otvori klopku.

— Beži što pre, dobri Tigre — reče on. — Za ljubav našeg prijateljstva primiću na sebe gnev svojih roditelja i ostalih ljudi.

— Hvala ti, dragi, — odgovori Tigar — ali ja ću morati.... da te pojedem. Toliko sam iznemogao da nemam snage da idem u lov.

Na to mu Po reče da on, Tigar, ne sme to da učini, makar samo zbog toga što mu je Po spasao život.

A zver mu odvrati da ne postoji nikakav dug zahvalnosti. Najzad Pou pođe za rukom da nagovori Tigra da se obrate sudiji, koji će rešiti njihov spor.

Dečak Po i Tigar uputiše se u džunglu u nadi da će naći nekog ko bi im presudio, naiđoše na Bivolju Lobanju. Njoj se i obratiše.

Saslušavši razloge obeju strana, Lobanja reče:

— Ne postoji nikakav dug zahvalnosti. Eto vam primera. Orao sam gazdi zemlju mnogo godina, a kad sam ostario, zaklao me je i pojeo. Prema tome, i Tigar može da pojede dečaka Poa.

— Odmah ću te pojesti — zareža zver.

Ali je Po nastojao na svom pravu da se obrati drugom sudiji. Išli su sve dotle dok nisu naišli pa Banjan (13), koga su zamolili da reši njihov spor.

Pošto sasluša obe strane, drvo reče:

— Nikakvog duga zahvalnosti nema. Ljudi to dokazuju... Svojom senkom krijem ih od vrelih sunčevih zraka i pružam im odmor. Pa ipak oni lome moje grane i kidaju cvetove. Tigar ima pravo da pojede dečaka Poa.

— E, sad ću te pojesti — zaurla Tigar.

Ali dečak Po zatraži da se obrate još jednom sudiji.

— Zapamti da je to poslednji put, — opomenu ga Tigar — jer se za jednu istu stvar može obratiti samo trojici sudija.

Uskoro sretoše Zeca i obratiše se njemu.

Zec ih pažljivo sasluša i izjavi da je potrebno, pre no što donese svoju odluku, da razgleda mesto događaja.

Zec, Po i Tigar se vratiše u selo i priđoše klopci.

— Dakle, — obrati se Zec Tigru — gde si bio kad je dečak Po došao da te oslobodi?

— U jami — odgovori Tigar.

— Pokaži mi tačno položaj u kome si se u njoj nalazio.

Tigar skoči u jamu i stade na zadnje šape.

— A sad ti, dečače, — reče Zec — prvo zatvori klopku a zatim mi pokaži kako si ga pustio na slobodu.

Kad je Po zatvorio klopku, Zec povika:

— Čekaj!... Ne puštaj ga.

I on objasni Tigru i dečaku:

— Sad sam sve doveo u prvobitno stanje. Tigar je ponovo tamo gde je i bio, dečak Po takođe. Znači — spor je okončan!

Zec se vrati u šumu, dečak Po otrča kući. A Tigar crče od gladi i žeđi.

KAKO JE KROKODIL OSTAO BEZ JEZIKA

Jednom Gavran spazi tako debelog Krokodila da mu voda pođe na usta.

— Druže Krokodile, — zagrakta on, prikrivajući zlu nameru, — prava si čuvarkuća. Zašto sediš u toj barici? Ta tu je sasvim blizu velika reka. Mnogo dublja i šira od ove!...

— Ali ja nisam čuo za nju — odvrati Krokodil.

— Ja nikad ne lažem — odgovori Gavran. — Nego imam dobro srce, pa gledam da pomognem bližnjem koliko god mogu.

— Da li bi hteo da me odvedeš do te velike reke? — zamoli glupi Krokodil. — Naselio bih se tamo!

— Dabome da ću te odvesti — pristade Gavran. — Nema ni pola milje odavde. A ti ćeš, tako krupan i snažan, lako stići tamo.

Uobraženi Krokodil odgovori da za njega, naravno, nije ništa da pređe taj put.

I tako napred otiskakuta Gavran, mašući krilima, a za njim polako otpuzi Krokodil. Prošli su dobru milju kad se Krokodil požali:

— Prijatelju Gavrane, prošli smo bar jednu milju. Pa gde je ta tvoja reka?...

— Hajdemo, hajdemo, — odgovori Gavran — prošli smo svega nekoliko jardi. Ta nisi valjda, tako snažan, već posustao!...

Krokodila je bila sramota da prizna da je malaksao i da jedva gmiže. Na kraju krajeva umor ga savlada i on se bespomoćno pruži po putu. U taj čas on se već bio udaljio bar tri milje od svoje reke. Tada se Gavran nasmeja i odlete, rekavši:

— E pa, moj debeli i glupi prijatelju, sad ćeš uskoro lipsati od gladi i žeđi. Ne brini, vratiću se i poješću te kad ispustiš dušu.

Međutim, desi se da je istim putem prolazio dobar kočijaš. Očiju

punih suza, Krokodil poče da moli čoveka da mu spase život i da ga vrati reci. Sažali se kočijaš na jadnika i odluči da mu pomogne. Ali, znajući za nepouzdanu narav Krokodila, on ga ipak čvrsto veza konopcem, natovari na kola i potera bivole.

— O gazda, — molio je Krokodil uzdrhtalim glasom kad su se kola približila reci — sasvim sam malaksao i telo mi je utrnuo od tvog konopca. Ako me baciš na obalu, neću moći da stignem do vode. Doći će zli ljudi i ubiće me. Molim te, odvezi me uz samu reku.

Dobri kočijaš tako i učini. Utera kola pravo u vodu, odveza konopac i gurnu svoj teret sa kola. Istog trenutka Krokodil ščepa za nogu bivola.

— Pusti ga! Pusti, nezahvalniče! — viknu kočijaš.

Ali se Krokodil samo nasmeja.

Zec, koji je u taj čas došao na reku da se napije vode, videći šta se dešava, doviknu kočijašu:

— Udri ga bičem! Bičem!...

Kočijaš posluša i tako udari Krokodila bičem da ovaj odmah zinu, i bivoli izvukoše kola na obalu.

Pošto se zahvali Zecu na dobrom savetu, kočijaš ode. A Krokodil se u besu zakle da će uhvatiti Zeca kad ovaj opet dođe na reku da se napije vode.

Sutradan rano ujutru Krokodil je već čekao Zeca. Ali, kako je uz samu obalu bio plićak, nije mogao da se sav sakrije pod vodom, te su mu virila leđa. Spazivši Zeca, koji se približavao, Krokodil se umrtvi, nadajući se da će ga on smatrati za kladu. Ali mudrog Zeca nije bilo tako lako prevariti. On gromko zapeva:

— Istinski krokodili plivaju uvek uzvodu, a prave klade plivaju uvek nizvodu.

Da bi prevario Zeca da je prava klada, Krokodil otpliva nekoliko jardi nizvodu. Zec to iskoristi, brzo se napi vode i pobeže.

Idućeg dana Krokodil se opet ukruti kao klada, ali Zec ponovo zapeva:

— Pravi Krokodili uvek plivaju uzvodu, a prave klade uvek plivaju nizvodu.

Ovoga puta se Krokodil ne pomače. Misleći da je sad pred njim prava klada, Zec se nadnese nad vodu i istog trenutka se nađe u

strašnim čeljustima. Ali ga Krokodil ne proguta. Prohtelo mu se da svi vide da je najzad uhvatio lukavog Zeca. Jurio je čas uz reku čas niz reku, bučno sekući repom vodu, i uzvikujući:

— Hi! Hi! Hi!

Zec, koji je jahao na jeziku Krokodila, čvrsto ga držeći šapama, uzviknu odjednom:

— Ala si ti, Krokodile, budala! Samo znaš da vičeš: „Hi! Hi!“ A nikad ti neće uspeti da kažeš „Ha! Ha“!

— Ha! Ha! — zasmija se umesto odgovora Krokodil i razjapi čeljusti.

Ne dvoumeći se ni trenutka, Zec iskoči i odnese sa sobom Krokodilov jezik. Eto zašto Krokodil više nema jezika.

Zec se bez naročite muke izvuče iz reke, jer je skočio iz sve snage, i našao se pri samoj obali, gde je bio, kao što se sećate, plicak. Ali mu je ipak trebalo da prepliva nekoliko jardi sa teškim Krokodilovim jezikom.

Kad stiže na obalu, Zec oseti umor. Zato ne odnese jezik dalje, već ga sakri u žbun.

Idući kući Zec srete Mačka.

—Zdravo, prijatelju Macane! — veselo uzviknu on. — Ako si gladan, mogu da ti ponudim jezik.

I stade pričati Mačku o svom doživljaju, a zatim mu objasni gde je sakrio jezik.

Obradovan, Mačak pojuri tamo. Ali jezik je bio nestao. Uzalud ga je Mačak tražio. Najzad spazi čudnu biljku sa pljosnatim duguljastim plodovima. Pošto dobro razmisli, dosta se da se toj Krokodilov jezik pretvorio u ovu dotad neviđenu biljku. Ljudi je sada zovu „Čaun ša“, što znači „mačji jezik“. Vi ćete svakako zapitati: „Zašto tako?“ Ali je Mudri Zec Krokodilov jezik poklonio Mačku, pa nema ničeg čudnovatog u tome što je biljka dobila takvo ime.

TROJE GLUPIH

Jednom, sedeći pod drvetom, Mudri Zec je razmišljao naglas o životu:

— Na svakom koraku — govorio je — čekaju nas svakojake nevolje i opasnosti. Prvo, to su razne stihije: zemljotresi, survavanja, uragani. Drugo — glad. I, treće — lopovi i razbojnici.

Uto se Zec seti da ima važnog posla i nestade u šipragu.

Desilo se da su ove reči čuli Vivak, Glista i Majmun. Ove glupake obuže paničan strah. Plašljivog Vivka su najviše uzbuđivale stihije i on reče, očiju punih suza:

— A ako se nebo sruči na mene dok budem spavao?! Danju bih bar mogao da odletim. A šta će biti ako se ono sruči noću? Teško meni!...

Glistu su veoma uznemirile Zečeve reči o gladi i ona progovori kroz plač:

— A šta će biti ako odjednom ne bude dovoljno zemlje kojom se hranim? Teško meni tada! Umreću!...

Majmun, pak, setivši se lopova i razbojnika, kaza kroz suze:

— Zemlja — to je najdragocenije od svega što imam. Noću je napuštam jer spavam na drvetu. A šta će biti ako lopovi i razbojnici dođu i ukradu zemlju dok spavam?

I otada Vivak spava na leđima, sa nožicama podignutim put neba, da bi pridržao nebo ako bi počelo da pada. Glista jede zemlju pa je onda izbacuje, jer se boji da je neće biti dovoljno. A Majmun svake noći triput silazi sa drveta da opipa zemlju da bi se uverio da je niko nije ukrao.

ZAŠTO ZECU MRDA NOS

Glas o Zečevoj mudrosti nije davao mira Žabi, i ona namisli da ga izloži potsmehu cele džungle.

Jednom Žaba spazi Zeca kako mirno šeta, sakri se ispod kamena i glasno uzviknu:

— Ongoing!

Uplašen, Zec poskoči visoko u vazduh i koliko su ga noge nosile jurnu u čestar. Bežeći naleti na Tikvu, koja se od udarca počeo kotrljati niz padinu i tako dospe na njivu na kojoj je rastao Sezam. Tikva tako snažno udari u stabljiku Sezama da se iz njega počeo prosipati seme. U taj mah baš iznad toga mesta preletala je Divlja Patka, i prašnici Sezama zasušu joj oči. Divlja Patka se spusti na Bambus. Bambus se slomi i pade na Zmiju, koja je spavala pod njim. Zmija se uplaši, nabasa na Vepara, koji je mirno žvakao Krastavac. Vepar u strahu ispusti Krastavac i ovaj pade u vir na čijem je dnu spavao Zmaj Naga.

— Ti ćeš umreti! — uzviknu Naga grozno pogledavši Krastavac, rasrđen što su ga probudili.

— O gospodaru! O moj gospodaru! — tužno progovori Krastavac.
— Nisam kriv. To me je Vepar gurnuo ovamo.

Zmaj Naga izađe iz vira i uhvati Vepara.

— Umrećeš!

— O gospodaru! O moj gospodaru! — odgovori Vepar. — Pa ja nisam kriv. Zmija me je napala.

Naga potera Zmiju.

— Umrećeš! — reče on, uhvativši je.

— O gospodaru! O moj gospodaru! — odvrati Zmija. — Ja tu ništa nisam kriva. To je Bambus pao na mene.

Tada Naga reče Bambusu:

— Umrećeš!

— O gospodaru! O moj gospodaru! Nije to moja krivica — odgovori Bambus. — Na mene se spustila Divlja Patka.

— Ti ćeš umreti! — reče Zmaj, uhvativši Divlju Patku.

— O gospodaru! O moj gospodaru! — odgovori ova. — To me je Sezam zaslepio pošto mi je pravo u oči bacio svoje seme.

Naga reče Sezamu:

— Ti ćeš umreti!

— O gospodaru! O moj gospodaru! Ni ja nisam kriv. Tikva me je udarila — odgovori Sezam.

Naga brzo nađe Tikvu i reče joj:

— Ti ćeš umreti!

— O gospodaru! O moj gospodaru! — uzvratila Tikva. — To me je gurnuo Zec.

Našavši Zeca, Zmaj reče:

— Umrećeš!

— O gospodaru! O moj gospodaru! — odgovori Zec. — Ja uopšte nisam kriv. Pod kamenom sedi neko čudovište. Eto, ono me je uplašilo.

Naga zaviri i pod kamen ali tamo ne vide ništa. Žabe tamo već nije bilo.

— Mali lažljivče! — viknu Zmaj. — Ovde nema nikakvog čudovišta. Ti ćeš umreti!

Jadni Zec drhtao je od glave do pete, a nos mu je mrdao od straha. Kad vide taj nos, Naga se zakikota iz sveg glasa, pretvori gnev u milost i vrati se u svoj vir. A Zecu i dan-danas neprestano mrda nos.

PREPREDENI ZEC

Pošto je u džungli prevario sve životinje redom, Zec naumi da se ponese i sa ljudima. On se prišunja selu i, pošto je seo na jedno skriveno mestašce, poče da se osvrće na sve strane. Ugledavši staricu sa korpom banana na glavi, ispruži se po putu i napravi se mrtav. Stara žena ga podiže, pomisli da će biti dobar za pečenje i stavi ga u korpu sa bananama.

A Zec, pošto se besplatno provozao u kotarici i pojeo jednu za drugom sve banane, skoči i nestade.

U drugom selu vide Zec kako su se svi stanovnici skupili na svetu igru Nat i doneli sa sobom banane da ih prinesu na žrtvu duhovima. Odmah se uputi ka bunaru na kraju sela i povika:

— U bunaru je Tigar! Tigar je u bunaru!

Čuvši to, svi potrčase bunaru, a Zec pojede sve banane i izgubi se.

Zec se ohrabri i oseti takav prezir prema naivnim ljudima da, spazivši još jedno selo, smelo preskoči ogradu, obigra kuhinje i pojede sve banane koje je uspeo da nađe. Ali tu ga spaziše seljaci i dograbiše štapove i kamenje. Zec se dade u bekstvo, i bežao je sve dok nije nabasao na presušeni bunar. U bunaru je bilo mračno, ali on uspe da svojim ostrim okom opazi da je tamo suvo. Skoči unutra i kad se seljaci približiše, zavika:

— Spasite me! Spasite me! Davim se! Daavim!...

Gledali su ljudi u bunar, gledali, ali ništa nisu mogli da vide. Onda se vratiše u selo, pretpostavljajući da se Zec udavio, a neki rekoše:

— Treba videti ima li tamo toliko vode da bi se mogao udaviti.

Seljaci poslaše dečka po dugačko uže i kad se on vrati, spustiše uže u bunar. Zec, međutim, poče polako da namotava uže.

— Gle, gle! Pa tu je duboko! — povikaše oni što su merili bunar.

— Ni ovako dugačkim užetom ne može da se dohvati dno. Da

vidimo sada ima li tamo vode. Vuci uže!...

Zec brzo oliza uže i ovlaži ga.

Kad izvukoše uže, ljudi videše da je mokro, pa misleći da u bunaru ima dovoljno vode, odoše. Tada se Zec izvuče napolje.

Posle ovoga Zec se još više ponese i povazdan je samo smišljao kako će varati glupe ljude.

Jednom, šetajući, opazi starca koji je na leđima nosio korpu banana.

— Stari način više vredi od deset novih — promrsi prepredeni Zec i opruži se po putu kao da je mrtav.

Ali je i starac, međutim, bio prepreden i odmah se dosetio u čemu je stvar.

— O, da tu je izgleda mrtav Zec! — reče on. — Onda, neka više nikad i ne ustane.

To reče i udari Zeca štapom tako da ovaj odmah ispusti dušu.

Posle toga Zeca su ispekli i pojeli.

ZAŠTO BAKLAN NEMA REPA

Bio jednom jedan car, gospodar svega što živi na zemlji. Na njegovom dvoru služili su ljudi, životinje, ptice i ribe. A jedan od dvorana bio je Baklan (14). Ta je ptica bila vrlo ponosna na svoju lepotu. Važna izgleda, šetao je Baklan po carskom dvoru, mašući dugim repom. A imao je prekrasan rep, razdeljen na kraju, posut crnim tačkicama, kao što mu je, uostalom bilo posuto i sve perje.

Jednom naredi car svim svojim podanicima da se jave u dvor i dođu preda nj. I tad Peskar (15), koji se uputi u prestonu dvoranu, ugleda kako na ulazu stoji Baklan. Srce mu stade. Jer Baklan se hrani ribom i od svega na svetu najviše voli peskare. Ali se seti da je u prestonom gradu svima najstrože naređeno da čuvaju mir pa se malo ohrabri. A Baklanu voda pođe na usta kad vide takvu poslasticu. Međutim, znao je da će ga okriviti za veleizdaju i kazniti ako samo takne Peskara. Pa ipak, zbunjenost i nesigurnost u Peskarevom izgledu i pokretima, koje ovaj nije mogao da sakrije, upravo su potsticale Baklana da ga uplaši. Baklan se zagleda u Peskara, a kad ga ovaj sa strahom pogleda, iznenada mu namignu levim okom. Peskar vrisnu, istrča iz carevog dvorca i pojuri svom snagom svojoj kući. Ali jadnu ribicu odmah uhvatiše i optužiše za izdaju.

— Zašto si narušio poredak i napustio dvorac bez mog odobrenja? — preteći zapita car.

— Vaše veličanstvo, — odgovori Peskar — moj zakleti neprijatelj Baklan, koji je stajao na ulazu u prestonu dvoranu, pogledao me je kao da se sprema da me pojede.

Pošto je svestrana istraga potvrdila njegove reči, Peskar bi pomilovan. Baklanu pak, zato što je uplašio jadnu ribicu, bi naređeno da još iste večeri priredi gozbu u čast Peskara.

Baklan priredi gozbu, i tako je gostoljubivo nudio Peskara raznim

vrstama vina da se ovaj svali i zaspa. Tada mu podmukli Baklan otkide rep i sakri ga u krošnju drveta. Hteo je da se njime osladi kad prestanu da ga traže,

A kad se Peskar probudi, otkri gubitak i gorko zaplaka. Baklan ga uveravaše da su rep ukrali lopovi kojih ima tako mnogo u gradu. Međutim, znajući dobro podmuklog Baklana, Peskar mu ne poverova, već se obrati sudu.

Saslušavši svedoke, sud reši da, pošto domaćin snosi odgovornost za život i imovinu gosta, Baklan mora da nadoknadi štetu nanesenu Peskaru i da mu da svoj rep, koji odmah bi odsečen i namešten na mesto otkinutog Peskarevog repa.

Eto zašto je Peskarev rep razdeljen na kraju i posut crnim pegicama, kojih inače nema po njegovom telu.

A Baklan nije smeo da skine sa drveta ukradeni Peskarev rep i da ga iskoristi umesto svog, jer bi tada svi saznali da je on lopov. Eto zašto Baklan i dan-danas nema repa.

RIBA-JEŽ I ZRIKAVAC

Jednom se ribe i insekti sakupiše na dogovor.

— Ujedinimo se i pobedimo životinje — odlučiše oni. — Tada će ceo svet da bude naš: i voda i kopno.

I tako, ribe i insekti izabraše za Cara najlukaviju i najveštiju ribu, a za Glavnokomandujućeg insekta koji je najbolje vladao mačem. Zatim u bojnom poretku kretoše na životinje. Krvava bitka završi se bekstvom životinja.

Povodom te velike pobede ribe i insekti prirediše gozbu. U velikim kazanima bile su skuvane životinje ubijene u boju, a Cara ribu i Glavnokomandujućeg insekta poslužiliše najboljim komadima u zlatnim činijama. Car i Glavnokomandujući od svega na svetu najviše su voleli da se najedu. I oni su jeli i pili sve dok se jednom nije naduo trbuh a drugi više nije mogao da diše. Videći kako se Glavnokomandujući guši, ribe i insekti počеше da ga udaraju pesnicama u leđa. Zahvaljujući ovom grubom postupku Glavnokomandujući je opet mogao da diše, ali su mu se telo i glava sasvim spljoštali. U taj čas gozbu prekinuše uznemirujući zvuci truba. To je straža pozivala svakog na svoje mesto jer su se životinje, pošto su se preuredile, ponovo spremale za bitku. Ribe i insekti brzo zauzeše bojni poredak, ali sa užasom videše da Car, koji se prejeo, ne može da

ustane od stola. Tada pojuriše Glavnokomandujućem. Ali on, pošto je od udaraca pomerio pameću, dohvati mač i počе da udara njime svoje podanike. U očajanju, ribe i insekti se razbežaše kud koji, a životinje ponovo povратиše vlast.

Kad su uhvatili Cara i Glavnokomandujućeg, životinje odlučiše da ih kazne smrću. Ali su trbušasta riba i ludi insekat bili tako smešni da su ih životinje pustile na slobodu. Otada Cara ribu zovu „Trbušasta Riba“ (16), a Glavnokomandujućeg insekta —

„Mačonosac" [\(17\)](#).

GAVRAN I CARIĆ

Uhvati jednom Gavran ptičicu — beše to Carić— i reče joj:

— Sad ću te pojesti.

Jadnica zakuka:

— O, jadna moja ćerčice! Mališanko moja! Šta će sad biti s tobom?

A Gavran pomisli:

„Ova je stara i zacelo je njeno meso tvrdo!... A ćerka — to je već druga stvar. Poješću nju!“

I predloži Cariću:

— Ja ću te, stara, pustiti ako mi kroz sedam dana daš svoju ćerku.

Ptičica pristade, i Gavran je pusti.

Sedmog dana dolete Gavran Cariću po obećano.

— Šta ti sve ne jedeš, i otpatke, i mrcine, — reče ptičica — a moja je ćerka tako čista!... Operi prethodno preda mnom kljun i onda nosi ćerku.

— Dobro — odgovori Gavran. — Vратиću se odmah. — I odlete Vodi.

Sede Gavran pokraj Vode i reče:

— Vodo, Vodo, pođi sa mnom Da operemo kljun,

Da pojedemo malog Carića.

A Voda mu odgovori:

— Kako ćeš me poneti? Pa ti nemaš Bokala. Idi, najpre, nabavi Bokal.

— Dobro — reče Gavran i odlete.

Dolete Bokalu i zamoli ga:

— Bokalu, Bokalu, pođi sa mnom

Da donesemo Vode,

Da operemo kljun, Da pojedemo malog Carića.

— Rado bih pošao s tobom — odgovori Bokal. — Ili, eto, curim. Idi, molim te, donesi malo gline da bismo zapušili rupu.

— Dobro — pristade Gavran, i odlete.

Dolete Glini pa joj se obrati:

— Gline, Gline, pođi sa mnom Da zapušimo rupu na Bokalu, Da donesemo Vode, Da operemo Kljun, Da pojedemo malog Carića.

— Pošla bih sa zadovoljstvom — odgovori Glina. — Ali sam suviše suva, pa neću moći da ti pomognem. Molim te, zamoli Bivola da ovamo dođe i da me zamesi.

— Dobro — reče Gavran, i odlete.

Ode Bivolu i zamoli ga:

— Bivole, Bivole, pođi sa mnom

Da zamesimo blato,

Da zapušimo rupu na Bokalu,

Da donesemo Vode,

Da operemo kljun, Da pojedemo malog Carića.

— Pošao bih svakako — odgovori Bivo. — Ali ja sam tako oslabio od gladi da neću moći da mesim. Donesi mi, molim te, trave da se potkrepim.

— Dobro — reče Gavran, i odlete.

Dolete Travi i reče:

— Travo, Travo, pođi sa mnom

Da nahranimo Bivola,

Da zamesimo blato,

Da zapušimo rupu na Bokalu,

Da donesemo Vode, Da operemo kljun, Da pojedemo malog Carića.

— Pošla bih s tobom — odgovori Trava. — Ali Bivo tako mnogo jede! A mene ima malo. Eto, ako bi mi dao zemlje, ja bih još porasla i bilo bi dovoljno za Bivola.

— Dobro — reče Gavran, i odlete.

Gavran slete na Zemlju i obrati joj se:

— Zemljo, Zemljo, pođi sa mnom Da podignemo Travu,

Da nahranimo Bivola,
Da zamesimo blato,
Da zapušimo rupu na Bokalu,
Da donesemo Vode,
Da operemo kljun,
Da pojedemo malog Carića.

— Zašto da ne... — odgovori Zemlja. — Ali ti vidiš da sam pod Šumom. Kako može na meni da raste Trava kad sam pod drvećem?

— Dobro — reče Gavran, i odlete.

Dolete Šumi i reče:

— Šumo, Šumo, pođi sa mnom Da raskrčimo Zemlju,

Da podignemo Travu,

Da nahranimo Bivola,

Da zamesimo blato,

Da zapušimo rupu na Bokalu,

Da donesemo Vode,

Da operemo kljun,

Da pojedemo malog Carića.

— Rado bih pošla, — odgovori Šuma — ali je korenje drveća tako duboko uraslo u zemlju da se ja ne mogu pokrenuti s mesta. Ali kada bi ti doneo vatru i zapalio me, Zemlja bi se začas raskrčila.

— Dobro — pristade Gavran, i odlete.

On dolete Vatri i zamoli je:

— Vatro, Vatrice pođi sa mnom

Da zapalimo Šumu,

Da raskrčimo Zemlju,

Da podignemo Travu,

Da nahranimo Bivola,

Da zamesimo blato,

Da zapušimo rupu na Bokalu

Da donesemo Vode,

Da operemo kljun,

Da pojedemo malog Carića

— Pođimo! — odgovori Vatra.

Gavran se obradova, uhvati Vatra u kljun i polete natrag Šumi. Ali pre nego što stiže, Vatra tako opeče njegov kljun da je bio primoran da je ispusti.

Proklinjući sve, Gavran odlete kući pošto izgubi svaku nadu da se počasti malim Carićem.

ZAŠTO VRANA VODI BRIGU O KUKAVIČINIM JAJIMA

Jednom neki nestašni dečak pogodi iz pračke Sovu grudvicom blata, koja joj se zari pod rep. Pošto bol nije prolazio, Sova se uputi svojoj drugarici Vrani da od nje potraži savet.

— Ja nisam lekar, draga, — reče ova — ali te mogu odvesti Kukavici. Ona je majstor u lečenju. Pođimo odmah njoj.

Tako je Vrana dovela Sovu Kukavici. Ali ona odbi da leči Sovu, jer je pretpostavljala da joj ta varalica neće platiti za njen trud.

Vrana izjavi da jamči za svoju prijateljicu, i tada Kukavica pristupi pregledu.

— Potrebno vam je da se lečite vodom — reče najzad Kukavica. — Nađite neku baricu, spustite u nju rep i sedite tako dok vam bol ne prođe.

I doista, kad je Sova to uradila, grudvica blata se rastopi i bol prestade.

Sova se vrati kući vrlo neraspoložena i celoga dana je grdila sebe što je išla Kukavici da je leči.

— Ama kakva sam ja to budala — gundala je ona. — Da sam dobro razmislila, svakako da bih se i sama dosetila da treba podržati rep u vodi.

Uveče Kukavica svrati da obiđe Sovu.

— Pa kako se osećate, draga? — zapita ona.

Sova odgovori da se dobro oseća i zahvali joj.

— Znači da sam vas dobro lečila, zar ne? — reče Kukavica, vrlo zadovoljna sobom, i pruži nožicu da primi nagradu.

— Ah, kako vam je lepa ručica! — uzviknu Sova, praveći se nevešta.

A Kukavica je, kao kakva prava čuvena ličnost, smatrala za poniženje da govori o novcu. Ona je u zavijenoj formi, i ovako i onako, pokušavala da navede Sovu na razgovor o tome, ali je sve bilo uzalud.

— Dobro, ali šta je sa nagradom? — upita ona Sovu.

— Nažalost, ne mogu da platim. Voda me je izlečila, a ne vi! — odgovori Sova i isprati Kukavicu iz kuće.

Drhteći od ljutine Kukavica odjuri Vrani:

— Nisam li ti govorila? — uzviknu ona. Sad tvoja draga prijateljica odbija da mi plati. Kaže; molim te, da ju je voda izlečila, a ne ja!

— O, to liči na nju. Takva je ona šaljivčina — odgovori Vrana, smeškajući se. — Hoće, valjda samo da te najedi, i ništa više. Hajdemo k njoj.

Vrana odvede Kukavicu Sovinoj kućici. Kućica je izgledala napuštena. Ptice zakucaše. Niko ne odgovori. Zakucaše još nekoliko puta. Ni glasa. Tada razvališe vrata. U kući nije bilo nikoga.

— Gde li mi je prijateljica? — zabrinu se Vrana.

— Ne zanima me gde je ona — ljutito odgovori Kukavica. — Jedino što hoću to je da dobijem svoj novac. I kad si jamčila za nju, u pravu sam da ga od tebe naplatim.

Vrana stade uveravati da nije obavezna da plaća za Sovu, i dodade da je sirota i da uopšte nema novaca.

Tada se Kukavica obrati sudu. Sudija izjavi da je Vrana dužna da nadoknadi štetu, ali pošto nema para, mora će da radi za Kukavicu — da vodi brigu o njenim jajima.

Pošto sasluša presudu, Vrana se zakle da će pronaći i ubiti Sovu. Kad ova to ču, sakri se u duplju, koju je napuštala samo noću, dok je Vrana spavala, da bi išla u lov.

Grudvica blata, kojom je pre mnogo godina nestašni dečak pogodio Sovu, ostavila je traga u ptičjem svetu i dan-danas. Vrana još uvek traži Sovu, a Sova, iz straha od nje, krije se još uvek i izleće iz svoje duplje samo noću. A Vrana, jadnica, još uvek mora da vodi brigu o kukavičinih jajima.

KAKO SE GAVRANOVA NOGA PRETVORILA U BILJKU

Bio jednom jedan car, gospodar svih ljudi i sveg živog na zemlji, i imao poslanika, Gavrana. Jednom, po carskoj zapovesti, Gavran bi poslan sa važnim zadatkom.

Kada ga je izvršio, Gavran polete natrag dvoru, gde ga je čekala carska milost i nagrada, ali na putu sreće Fazanovu ženu. Iako je imala muža, ona se zaljubi u brzokrilog carskog poslanika i uspe da privuče njegovu pažnju. I tako jednom posle gozbe, koju je ona priredila u njegovu čast, opijeni ljubavlju i vinom, oni zaspaše zagrljeni. Na nesreću, u tom času pojavi se muž Fazan i, u gnevu, jednim silnim udarcem kljuna ubi Gavrana.

Kad se Gavran u određeno vreme ne vrati, car posla svoje sluge da ga traže, i posle dugog traženja poslanikovo telo bi pronađeno. Fazana uhvatiše, optužiše za izdaju i predadoše ga sudu. Ali se on vešto branio i dokazao da je bio u pravu.

— Ja sam — reče Fazan — ubio ne Gavrana — carevog poslanika, nego Gavrana — prestupnika uhvaćenog na delu. Uvređeni muž ima pravo da ubije preljubnika.

Car je morao da se složi s tim razlogom i da opravda Fazana.

Ali je car mnogo žalio za svojim vernim slugom Video je veliku nepravdu u tome što će o Gavran ostati samo uspomena kao o pijanici i preljubniku

— Od svih mojih podanika — govorio je on Gavran je imao najoštrije oko!...

Car priredi Gavranu raskošnu sahranu i pre nego što su njegovi posmrtni ostaci bili predati zemlji naredi da mu se otseče jedna nožica. On je sam zakopa pred dvorcem i reče:

— Neka iz nje nikne biljka koja će moći da isceli! svaku bolest

očiju kod čoveka.

Sledećeg jutra svi ugledaše pred dvorcem do tada neviđenu biljku, i dosetiše se da se careva želja ispunila. Ta biljka je bila Gavranova noga iz koje I danas svi burmanski lekari spravljaju lekove za bolesti očiju.

KAKO SU SE PTICE SPRIJATELJILE

Nekada ptice nisu znale za prijateljstvo jer su se sve očajnički nadmetale. Samo što jedna drugu ugleda, odmah joj kaže:

— Bolja sam od tebe!

A ova bi odgovorila: „Ne, ja sam bolja!“

I tu bi se zametnula tuča.

Jednom Fazan sreće Vranu. Nije mu bilo do svađe, pa reče:

— Pa ti si bolja od mene, Vrano!

Ove Fazanove reči ne samo da su začudile Vranu nego su joj mnogo polaskale, i ona učtivo odgovori:

— A ne, ne, Fazane! Ti si taj koji je bolji.

Tu obe ptice sedoš e i počese prijateljski razgovor.

— Dopadaš mi se, Vrano — reče Fazan. — Hajde da živimo zajedno.

— Dobro, Fazane — odvrati Vrana.

I zajedno se naseliše na velikom drvetu.

Tokom vremena Fazan i Vrana počese da izražavaju svakim danom sve veće uzajamno poštovanje.

Druge ptice su radoznalo posmatrale Fazana i Vranu i u čudu se pitale kako ove dve ptice mogu tako dugo da žive zajedno bez tuče i prepirke. Najzad su rešile da ovo prijateljstvo stave na probu. Dodoše Fazanu kad Vrana nije bila kod kuće i rekoše:

— Zašto ti, Fazane, živiš zajedno sa tom Vranom koja nije nizašta?

— Kako možete tako da govorite? — odgovori Fazan. — Vrana je bolja od mene. Ona mi čini čast kad sa mnom živi na ovom drvetu.

Idućeg dana, kada Fazan nije bio kod kuće, ptice dodoše Vrani i

rekoše: „Zašto ti, Vrano, živiš zajedno s tim Fazanom koji nije nizašta?"

— Kako možete tako da govorite! — odgovori Vrana. — Fazan je bolji od mene. Ukazuje mi čast time što sa mnom živi na ovom drvetu.

Ovakav odnos između Fazana i Vrane ostavi dubok utisak na ptice. I one se zapitaše:

— A zašto i mi ne bismo živjele kao Fazan i Vrana — da se ne tučemo i ne svađamo?

Od tog vremena ptice se prijateljiše i počеше da poštuju jedna drugu.

KAKO JE VRANA POSTALA MALA

Bio jednom jedan veliki car, gospodar svih ljudi i sveg života na zemlji. Bio je pravedan i milostiv, p podanici su ga, izuzimajući mali broj protivnika, voleli i slušali. Uz to je on raspolagao velikom snagom, i sam izgled njegove pesnice nagonio je na poslušnost. Pa i pokraj svega toga jednom protiv njega istupi Vrana.

U to vreme ona je bila velika i silna ptica. Smatrali su je kao i sada, za najlukaviju među pticama. „Ja ću postati carica svih ptica“, odluči ona i poče laskanjem da podilazi jednima, a silom da potčinjava druge, dok se naposljetku sve ptice ne nađoše pod njenom vlašću. Ali Vrani je to bilo malo. Ona je htela da vlada i ljudima. I povede svoju ptičju vojsku na prestonicu velikog cara.

Ali veliki car, koji je znao da je Vrana lukavošću i silom naterala ptice protiv njega, ne htede da ih ubije. I umesto da skupi svoju vojsku, pođe sam u susret Vrani i njenoj ptičjoj vojsci.

— Vrano, — reče veliki car — neću da ubijem ni tebe ni one koji su s tobom pošli. Ja ću te pomilovati ako zamoliš za oprostaj i raspustiš svoju vojsku.

— Bolje bi bilo — drsko odgovori Vrana — da priznaš da se bojiš mene, moćne Vrane!

Tada joj car pokaza svoju ogromnu pesnicu.

— Ha-ha, — prezrivo se zasmeha ptica — zar je to ono što ti nazivaš pesnicom? Pa to je glavice čiode u poređenju sa mnom, ogromnom i moćnom pticom,

Te uvredljive reči izvedoše cara iz strpljenja i on reče:

— Neću da te ubijem, Vrano, ali za tu drskost! dobićeš zasluženu kaznu. Mnogo se ponosiš svojom veličinom i smeješ se mojoj pesnici. Neka si prokleta, postani tolika kolika je moja pesnica!

Vrana taman otvori kljun da na ove reči odgovori novim

drskostima, kad njeno telo odjednom poče da se smanjuje, dok nije postalo kao careva pesnica, Tada sve ostale ptice počеше da mole cara za pomilovanje, a uplašena i postiđena Vrana odlete.

ZAŠTO PREPELICA STOJI NA JEDNOJ NOZI

Nekada ljudi nisu dirali ptice i zato ih se one nisu plašile niti su bežale od njih. Ali ljudima se dopalo ptičje meso: počeli su od kokoške i stigli do ostale peradi.

Mala pametna Prepelica, koja je uvek bila oprezna, shvatila je da ljudima više ne treba verovati. Nije bežala od njih, ali je preduzela mere predostrožnosti.

„Najvažnije je“, rekla je u sebi, „ne ličiti na ostale ptice“.

I uvek kad su se u blizini pojavljivali ljudi stala bi na jednu nožicu a drugu bi sakrila pod krilo. Ljudi nisu bili sigurni da je to ptica, i izvesno vreme je nisu dirali. Ali jednog dana zaključiše da je Prepelica ipak ptica i da njeno meso mora biti isto tako ukusno kao i meso ostalih njenih saplemenica. Prepelicu uhvatiše, počеше da je čerupaju, kad ona odjednom zapeva:

Prepelica, prepelica, ptica bez noge! Meso joj je otrov, meso joj je otrov!

Ljudi se zabrinuše.

— Da, — rekoše oni — ova ptica je bogalj. Ako je bolesna, meso joj mora biti otrovno.

I pustiše Prepelicu. Ona se vinu na mesto i odluči da nikad više ne prilazi ljudima suviše blizu. Ali Prepelici se prohte da im podsmehne što su dozvolili da ih namagarči i, šepureći se, pođe na obe noge kako bi svi mogli da je vide, pa zapeva:

Prepelica je sočna, prepelica je ukusna, Ali ljudi to ne znaju. Ne znaju!

I danas Prepelica često stoji ili skakuće jednoj nožici samo zato da bi podsetila ljude k ih je vešto prevarila.

ZAŠTO JE KONDOR ĐELAV

Nekada je Kondor bio mirna i prilično glupava ptica. Ne može se reći da je imao naročito lepo perje ali, sve u svemu, izgledao je. potpuno pristojno. Jednom Kondor primeti da mu je perje počelo da opada. On to ispriča drugim pticama A ove počеше da ga uveravaju da prosto menja perje i da će mu novo izrasti. Međutim, Kondora to nije umirilo. On se toliko zabrinu da postade mršav i bolešljiv. Najzad se ptice sažališe nad njim i svaka mu podari po jedno pero. I Kondor postade neobična. šarena ptica. Dostojanstveno se šetao u tom perju i hvalio da je lepši od svih ostalih ptica.

Na kraju krajeva Kondor se pogordi i zatraži od drugih ptica da ga priznaju za svog cara. Razgnevljene ptice mu tada iščupaše ne samo ono perje koje su mu poklonile već i njegovo vlastito. Tako Kondor postade stara, nakazna i ćelava ptica.

Eto zašto je sada Kondor sumoran i grdoban.

MIŠICA I NJENIH SEDAM MLADOŽENJA

Mala Mišica je bila tako lepa da su njeni roditelji odlučili da je udaju za onog ko je najmoćniji na svetu — i pođoše da traže mladoženju.

Prvo odoše Suncu.

— O Sunce, — zamoliše otac i majka male Mišice — molimo te, uzmi za ženu našu prekrasnu ćerku.

Međutim, kad Sunce odmah pristade, u dušu im se uvuče sumnja i oni zapitaše:

— Da li si ti najmoćniji na svetu?

— Naravno da nisam — odgovori Sunce. — Kiša je daleko moćnija od mene. Treba samo da se pojavi pa da moram da se sklonim s neba.

— Kad je tako, molimo za izvinjenje! . . . — rekoše miševi opraštajući se. — Ali mi hoćemo da damo našu ćerku samo onome ko je najmoćniji na svetu.

I pođoše Kiši. Ali im Kiša odgovori da je Vetar moćniji od nje, jer razgoni oblake.

Oni dođoše Vetru. I pored želje da se oženi prekrasnom Mišicom, Vetar je morao da prizna da on nije najmoćniji na svetu. Jer, ma koliko se trudio, nije mu nikad pošlo za rukom da obori Brdo.

Tada se miševi uputiše Brdu. Ali im ono poveri da ni ono nije ništa u poređenju sa Bivolom. Svake večeri dolazi Bivo da o njega oštri rogove i da ga ruši.

Dođoše oni Bivolu. Bivo sa žaljenjem reče da ni on nije najmoćniji, jer se pokorava Užetu koje služi umesto uzde goniču stoke.

I roditelji male Mišice pođoše Užetu. Uže se jako obradova prilici

da postane verenik prekrasne male Mišice, ali morade da prizna da postoji biće koje je moćnije od njega. To je Mišić koji živi u štali i koji svaku noć dolazi da grize njega, Uže.

Tako je Mišić iz štale bio izabran za muža male Mišice. Miševi su našli da je on silan i lep i da je dostojan da postane suprug njihove ćerke.

PILE I MAČKA

— Ispeci, mama, kolač — zamoli jednom Pile majku.

Kokoška se osmehnu i posla sina po iverje za potpalu. Kad odjednom, dok ih je Pile skupljao u kuhinji susedne kuće, uđe Mačak.

— Dobri Macane, pusti me! — preklinjaše p Pile kada je videlo da je Mačak već izvukao nokte

— Ja ću te za to počastiti kolačem!

— Dobro — reče Mačak.

Kad je dotrčalo sa iverjem kući, Pile ispriča sve majci.

— Ne brini, mali — odgovori Kokoška. — Ispeći ću veliki, veliki kolač. Biće i tvog Mačka.

gotov, Kona Mačkog

Kada je veliki, veliki kolač bio koška ga stavi pred Pile i podseti ga komad. Ali kolač beše tako ukusan da ga Pile pojede celog, do poslednje mrve.

— Šta ćemo sad? — zapita ono majku.— Ja. . ja sam pojeo ceo kolač.

— Ah ti, mali proždrljivče! — ljutila se ona

— A možda je on već zaboravio na kolač? . . . — s nadom progovori Pile.—Možda on ne zna gde M1 živimo pa neće ni doći.

Ali baš u tom trenutku spazi kako se približava Mačak.

— Majčice! — povika Pile prestrašeno. — Mačak! Mačak dolazi! Šta sad da radimo?...

— Beži za mnom! — zakokota Kokoška i pojuri ka kuhinjskim vratima susedne kuće.

Pile pobeže za njom, i oboje, kružeći po kuhinji da bi pronašli kakvo bezbedno mestašce, opaziše veliki zemljani lonac i uvukoše

se u njega.

Kad vide da Kokoška i Pile beže, Mačak se naljuti:

— Ej! . . . A moj deo kolača? . . . Dobro, dobro, pričekajte samo!

....

I on pojuri za njima u kuhinju. Tamo nije bilo nikoga.

„Pa ipak su oni tu negde“, mislio je Mačak. „Video sam kako su utrčali ovamo. Gde li su se samo sakrili? . . . Ništa, pričekaću. Svejedno, ranije ili kasnije moraće da izađu!“

Sede na prag i poče strpljivo da čeka. A u zemljanom loncu drhtali su od straha Kokoška i Pile. Međutim, uskoro se Pile osmeli, uzmuva se i šanu majci na uvo:

— Kija mi se. . . Makar jedanput. . .

— Ni da pomisliš! — ljutito odgovori Kokoška. — Mačak će čuti pa će nas pronaći.

Posle izvesnog vremena Pile opet prošapta:

— Barem pola puta. . .

— Ne — reče Kokoška. — Nikako! . . .

Prošlo je nekoliko trenutaka i Pile ponovo tiho reče majci:

— Makar samo malčice! . . .

— Čuti — odgovori majka.

Ali ubrzo potom ono opet šapnu:

— Ali bar mrvicu! . . .

Kokoška izgubi strpljenje pa reče „možeš“. I Pile tako jako kinu da se lonac raspuče na dve polovine a Kokoška i Pile ostadoše bez zaklona. Na njihovu sreću, Mačku se učinilo da je to udario grom i, zastrašen, dade se u bekstvo.

Tako je Kokoška izašla živa i zdrava iz kuhinje, a za njom se gordo šepurilo Pile.

KAKO SU SE SLEPI MIŠEVI OSLOBODILI POREZA

Bio jednom jedan car, gospodar svega što živi na zemlji. Jednog dana taj car udari porez na svoje podanike i razasla na sve strane svog carstva stotine skupljača. Prvog dana su skupljači ubirali porez od ljudi, drugog — od slonova, trećeg — od tigrova, i tako dalje, dok na red ne dođoše slepi miševi.

Ali slepi miševi behu vrlo lukavi. Skupiše krila i razmestiše se u mraku. A kad dođoše skupljači poreza, rekoše:

— Mi uopšte nismo slepi miševi. Pogledajte nas bolje pa ćete videti da smo pacovi.

Carski skupljači su dugo gledali u tamu i najzad rekli:

— Kako hoćete. Ali moraćete svakako da platite kad na red dođu pacovi.

Jednog dana dođe red i na pacove. Pošto su od njih sakupili porez, skupljači dođoše slepim miševima.

— Čujte, prijatelji, — rekoše oni — prošli put ste rekli da ste pacovi i odbili da date porez kao slepi miševi. Danas je red na pacove, pa platite sad i vi.

Ali slepi miševi su već imali spremljen odgovor. Raširiše krila, doleteše skupljačima i izjaviše:

— Mi smo slepi miševi i, prema tome, nismo obavezni da danas platimo.

— Ako ovog časa ne platite porez, — zapretiše skupljači — podnećemo dostavu caru.

— Bili ste dužni da to učinite onda kad smo prvi put odbili da platimo. Onda je bio naš red — izjaviše slepi miševi. „— Ali sada. . . Ako se vi budete žalili caru da mi, slepi miševi, odbijamo da platimo porez na dan pacova, on će pomisliti da ste poludeli. A ako mu objasnite da smo prvi put odbili da platimo, smatraće da ste

nesavesno postupili što ga o tome niste obavestili ranije.

Skupljači poreza promisliš, pa odoše.

Tako su se slepi miševi oslobodili plaćanja poreza.

KAKO JE PTICA GALOUN POSTALA SOLAR

Jednom Ptica Galoun, lebdeći na nebu, opazi kako se po šumi šeta Zmaj Naga, i ustremi se da ga proždere.

Zmaj brzo pogleda levo-desno tražeći neko sklonište gde bi se sakrio, ali ga ne nađe. U to vreme u okolini je lovio car. Naga se pretvori u čoveka i umeša u carevu pratnju.

Ptica Galoun se vrlo začudi kad vide da je Zmaj odjednom nestao, ali se ubrzo doseti u čemu je stvar. I ona se pretvori u čoveka, priključi carevoj pratnji i poče tražiti Zmaja zagledajući u lice carskih velikodostojnika i slugu. A Zmaj drhtaše od straha. Znao je da će ga Ptica Galoun poznati.

Međutim, lovci sretoše trgovački karavan. Trgovci se skloniše caru s puta, u stranu, i sačekaše s poštovanjem da prođe. Zmaj to iskoristi, uteče iz careve pratnje i pridruži se trgovcima.

I tako Ptica Galoun ne nađe Zmaja. Pošto razmisli, ona se doseti šta je Zmaj učinio i pojuri za karavanom. Za to vreme trgovci već stigoše do mora, i Zmaj, videći da ga njegov dušmanin goni, odluči da potraži spasa u morskoj dubini. Uze ponovo svoj strašni oblik i potrča po pesku ka vodi. A Galoun se opet pretvori u pticu, polete kao strela i ustremi se na plen, ali stiže dockan. Zmaj Naga zaroni i vrat| se u svoju jazbinu na dnu mora.

Ptica Galoun zaplaka od besa: pošto potom je htela da se počasti Zmajem. I, pretpostavljajući da će Naga ipak jednog dana izroniti iz mora odluči da ostane kraj mora i da čeka. Ali je Ptica Galoun znala da ne sme onakva kakva je vrebati Zmaja jer je Naga može spaziti sa dna mora, a i ljudi bi mogli da je uznemire.

Stoga ona ponovo uze čovečji lik i pridruži se solarima koji su živeli u obližnjem selu.

Dan za danom radila je Ptica Galoun na morsko obali i pažljivo je

zagledala morske dubine. Ali se Naga ne pojavi.

Tako Ptica Galoun ostari pre vremena vadeći so, i najzad umre tužna, pretužna što nije uhvatila Zmaja Nagu.

ZAŠTO BIVO NEMA GORNJE ZUBE

Bila jednom dva brata od stričeva — Bivo i Bik. Oni su se mnogo voleli. Bivo je imao dva reda prekrasnih zuba, a Bik samo jedan, donji. Obično, kad bi završio obed, stara dobričina Bivo pozajmljivao bi svoje gornje zube Biku.

Jedne večeri, nedaleko od mesta gde su živeli Bivo i Bik, davao je predstavu Konj, koji je bio na glasu kao plesač i šaljivčina. Sem toga Konj je umeo i vrlo lepo da peva.

Konj je često davao prestave po okolini, nastupajući sa igrama, pesmom i dosetkama. I svuda je imao uspeha.

Bivo je bio ravnodušan prema zabavama te vrste. Od svega je najviše voleo da stoji do guše u vodi. To je pretpostavljao svim igrama i dosetkama. Biku, međutim, beše mnogo stalo do toga da gleda Konja. Ta bio je još mlad. Na slične prestave svi su dolazili u punom sjaju i zato Bik odluči da se pojavi sa oba reda zuba da, kad se bude smejaio kakvoj šali, Konj i ostale životinje vide da ima dva reda divnih zuba.

I tako, posle večere Bik ne vrati, kao obično, zube Bivolu i polako šmugnu tamo gde je Konj davao predstavu. Pođe ponosno napred i sede na svoje mesto.

Konj je igrao i svi su pljeskali. Zatim je počeo da izvodi akrobatske tačke i da čita šaljive stihove, dok god svi nisu iznemogli od grohotnog smeha.

Smejući se, Bik je tako otvarao usta da Konj nije mogao a da ne vidi dva reda zuba boje slonovače. A Konj nije imao gornje zube. Ljut što ih nema on, već budalasti Bik, Konj naumi da dođe do zuba.

Burno pozdravljen, on završi svoju tačku i sede.

— O Konju! — ushićeno su vikali gledaoci. — Jedinstven si!...

— Drugovi i pokrovitelji moji, — odgovori on — ja bih vas više

razveselio kad bi mi neko od vas pozajmio gornje zube. Tada bih mogao da deklamujem i pevam mnogo bolje!

Bik skoči, izvadi gornje zube i pruži ih Konju.

Konj ga obasu izrazima zahvalnosti i, pošto se malo odmori, nastavi predstavu. Zapeva veselu pesmicu, i ponovo se razleže grohotan smeh. Ali odjednom, Konj se prevrte i skoči unazad. Životinje, ushićene, zalupaše kopitama. Još jedan skok — i Konj se nađe iza scene. Gledaoci zalupaše još jače. I odjednom Konj se okrete i odjuri u kasu.

Bik skoči i pojuri za njim vičući:

— Stoj, lopove! Vрати mi moje gornje zube!

Ali je brzi Konj bio već daleko i uskoro se izgubi iza brežuljka.

Eto zašto Bivo ni do danas nema gornje zube. On i sada jednako tvrdi: „To su moji, to su moji!“ A Bik, podražavajući svog brata uzvikuje: „To je istina, istina!“¹⁷ Konj se, pak smeje i odgovara: „Igogogo“.

Jer su zubi koje je izmamio Biku za vreme prestave pre mnogo godina još uvek kod njega.

ZAŠTO MUNĐAK LAJE

Lepotan Jelen marširao je kroz šumu i vikao:

— Hej, hej! Zar ne ličim na vojnika?

I stvarno, svojim snažnim telom i pretećim rogovima ličio je na vojnika.

Podražavajući Jelena, Munđak prseći se šetaše gore-dole, visoko dignute glave, podvikujući:

— Hej, hej! Zar ne ličim na vojnika?

A na drvetu seđaše Majmun i, igrajući se lijanom, ponavljaše:

— Smotaj uže! Smotaj uže!

Ali kad Majmun pogleda dole i ugleda Munđaka kako, dostojanstveno izgleda, maršira tamo amo ivicom šume, grohotom se nasmeja.

— Kome se ti to potsmevaš, Budalo-Sa-Vrha-Drveta? — zapita ga Munđak.

— Tebi, dragi moj — odgovori Majmun; i viknu opet: — Smotaj uže! Smotaj uže!

— Da se ne spremaš da me uhvatiš svojim užetom? — upita ljutito Munđak.

Majmun ga ne udostoji odgovorom i ponovo poče da se igra lijanom.

— A, tako! — i dalje se ljutio Munđak. — Evo, ovog trenutka oboriću tvoje drvo i ti ćeš tresnuti zajedno s njim!

Govoreći to, zatrča se i grunu rogovima drvo. Drvo ne pade, ali se rogovi zabiše duboko. Jadni Munđak trzao se na sve strane koliko god je mogao, ali je ostao prikovan. Već je i sunce zašlo. Smrkavalo se. Munđak može da se plaši. A Majmun je još uvek sedeo na drvetu, mahao lijanom i zadirkivao ga vičući:

— Smotaj uže! Smotaj uže!

U to vreme Leopard izađe u lov. Mundak poče da preklinje Majmuna:

— Mnogopoštovani Majmune, spasi me od Leoparda! . . . Ta on ima takve oči da će me videti i u mraku.

Majmun se sažali na njega i reče:

— Ti laj kao pas, a ja ću vikati kao čovek. Leopard će pomisliti da ga vreba lovac s psima i uteći će.

Mundak zalaja kao pas a Majmun povika kao čovek.

I Leopard se dade u bekstvo.

Kad je svanulo, Majmun siđe sa drvetai oslobodi Mundaka.

— Ja se više neću hvaliti, — obeća Mundak — i nikad neću vikati da ličim na vojnika. Bolje će biti da uvek lajem.

Pošto se oprostio od Majmuna, Mundak, lajući, potrča kući.

KRAJ

- (1) Sirijam —drevni grad nedaleko od Ranguna. — Prim. nrev.
- (2) Mogoka — mesto nalazišta čuvenih burmanskih rubina.— Prim. prev.
- (3) Kišni Oblak — legendarni krokodil burmanske mitologije. — Prim. prev.
- (4) O tome govori jedno burmansko predanje. — Prim. prev.
- (5) Naga — zmaj, jedna od legendarnih životinja indiske i burmanske mitologije. — Prim. prev
- (6) Galoun — legendarna ptica burmanske i indiske mitologije. — Prim. prev.
- (7) Ptica-Koju-Su-Ljubili — burmanski naziv za carića. — Prim. prev.
- (8) Pali — jezik Zadnje Indije kojim su pisane svete knjige budističke religije. — Prim. prev.
- (9) Pagan — jedan od prastarih gradova Burme. —Prim. prev
- (10) Tačni — Maung-Hman — burmansko muško ime. — Prim. prev.)
- (11) Goun bin — glava spletkaša— Prim. prev.
- (12) Oun bin — kokosova palma (burm.). — Prim. prev.
- (13) Banjan — drvo indnske smokve. — Prim. prev.
- (14) Baklan — vodena ptica, odličan gnjurac i plivač pod vodom.
- (15) Peskar — rečna riba. — Prim. prev.
- (16) Trbušasta riba — tako u Burmi zovu ribu-ježa.
- (17) Mačonosac — burmanski naziv za zrikavca — Prim.